

Twente Genealogisch 2022

Kwartaalblad van de
afdeling Nationaal-Twente
Nummer 1 - 2022

Oude kerk van Borne I

Door Marieken Scholten-Sijses

Midden in het oude hart van het dorp Borne, steekt de toren van de Oude Kerk boven alle huizen uit. Dat deed ze ook al op de tekening die Cornelis Pronk in 1729 van het dorp maakte.

De kerk is echter al veel ouder. Er is prake van dat Borne en haar kerk zelfstandig in de periode 800-850 zijn ontstaan op de grond van de Hof van Borne.

Dorp en kerk worden voor het eerst genoemd in een akte opgemaakt in 1206, waarbij de bisschop van Utrecht en de abt van Ruinen kerken ruilen. Het gaat om o.a. de kerken van Steenwic en Burgunde (Borne) tegen de kerk van Beilen en kapel in Burch (Westerbork).

De kerk zoals ze er nu staat, heeft waarschijnlijk een Romaanse voorganger gehad. De kerk vertoont kon-

strukties, waaruit blijkt dat de verbouwing ervan in delen is uitgevoerd. Toren en koor dateren uit het begin van de 15e eeuw. Het schip dateert uit de tweede helft van deze eeuw. In 1482 is de verbouwing voltooid, zoals blijkt uit de volgende tekst in de muur van de kerk: "Anno DM M CCC LXII".

Bij deze verbouw werd mogelijk het dak naar weerszijden verbreed met 1.2 5meter. Door de vergrote overspanning moest het midden ondersteund worden. Hierdoor ontstond de tweebeukige kerk.

Bij de restauratie in 1973 kwam bij graven onder het koor een deksel tevoorschijn en later een kist met er naast paalgaten en houtresten. De kelder is eerder groter geweest en verkleind om te dienen als grafkelder. De noordmuur van de kelder loopt onder de kerkmuur door. De kelder muur en de vloer zijn dus ouder dan het koorgebouw.

Bronnen

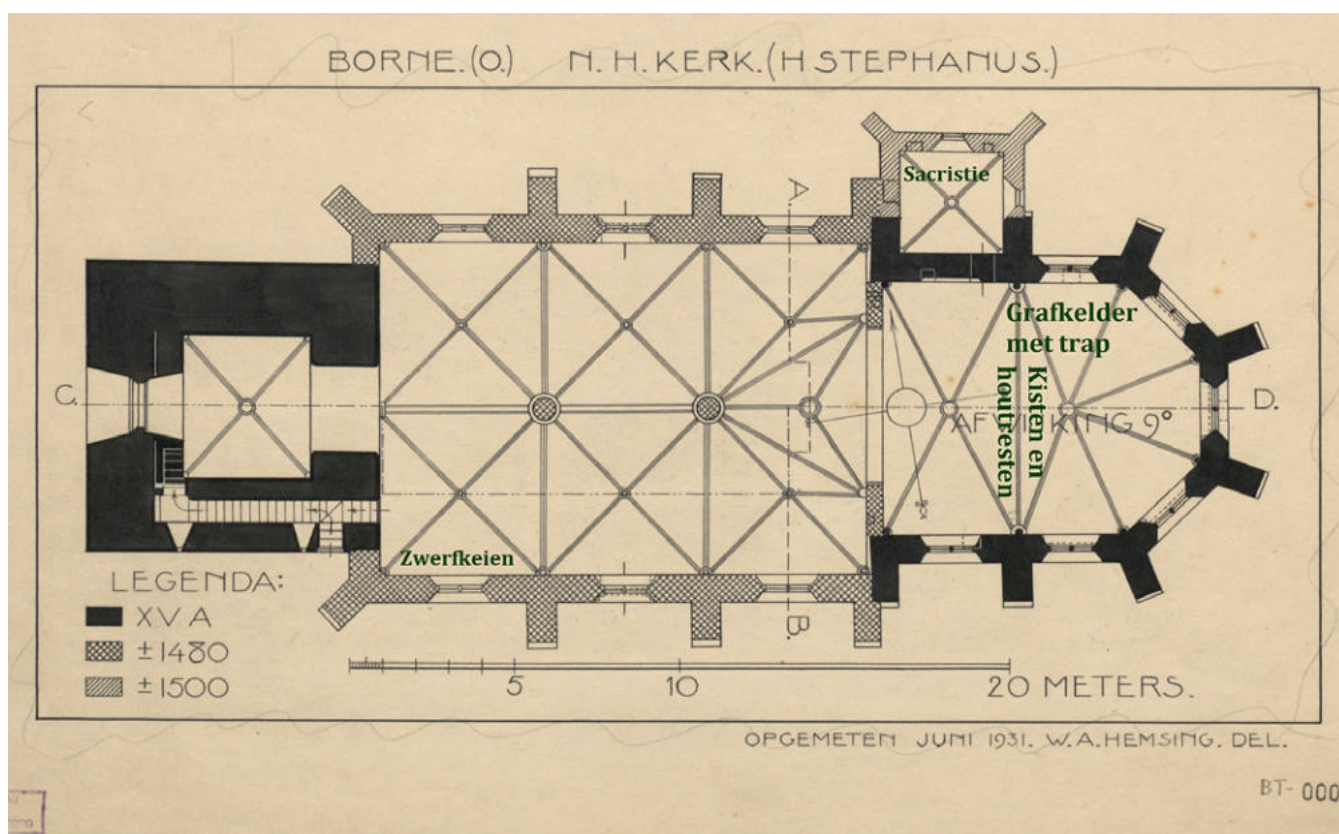
Harten-Fransen, M.G.E. van; Lopen door de geschiedenis van Sindron naar Borgende. Borne, 1995

Thiehatten, Martin; Van Borghende tot Borne. Borne, 2009.

Grotenboer, J.; De oude kerk van Borne, een eenvoudige hemel op boerenaarde. Borne, 2006

© Plattegrond Oude kerk: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort / BT-000649

Foto kerk: Marieken Scholten-Sijses

www.drukkerijveltman.nl

drukkerij veltmann bv

UW PARTNER IN DRUKWERK

Sinds 1981 produceren wij een breed pakket drukwerk, van ansichtkaart, affiche, huisstijl tot een fullcolour brochure.

Het vervaardigen van kunstkaarten, artiestenkaarten, ansichtkaarten, uitnodigingen, brochures en posters is onze specialiteit. Van ontwerp tot eindproduct, alles wordt door ons verzorgd. Zowel in kleine als grote oplagen.

Wij drukken met persoonlijke aandacht voor uw drukwerk en geven u advies voor het beste eindresultaat!

 FSC
www.fsc.org
PBCP-C02915

 ISO 9001
BUREAU VERITAS
Certification
01 14 00 00 1

 @drukveltmann

 www.facebook.com/drukkerijveltman

Kwartaalblad van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Twente, 38e jaargang 2022 nr. 1

Inhoudsopgave

Voorwoord	p. 2
De zaak van een doodgeboren kind	p. 2
Protest Borne	p. 4
Rellen en stakingen in Enschede	p. 8
Agenda voor 2022	p. 9
Een stamboom	p. 10
Vagebonden etc.	p. 12
Collectie Kadastrale Kaarten 1811-1832	p. 13
Overzicht artikelen in Twente Genealogisch 2021	p. 14
Colofon	p. 16

Voorwoord

Door Hennie Scholten

Veel over landlopers en vagebonderende personen dit keer.

Die periode 1780 tot 1820 was een fascinerende periode in onze geschiedenis. De Fransen kwamen, en vertrokken.

In die jaren kreeg Napoleon Bonaparte de macht in Frankrijk en breidde die uit naar geheel Europa en Noord Afrika. Rusland werd aangevallen want de tsaar hield zich niet aan het continentale stelsel (de totale handelsboycot van Groot Brittannië) dat Napoleon had ingesteld. Een fataal verlopen tocht, van het ruim 450.000 soldaten tellende leger kwamen er slechts 40.000 terug. Ook veel Twentse jongeren zijn onderweg gebleven, zoals dat zo plechtstatig heet.

De complete wetgeving en bestuurlijke wetgeving ging onder Napoleon op de schop en dat was wennen voor de bevolking. De aangiftes van dood en overlijden bij de burgerlijke stand werden in die eerste jaren niet

altijd goed nagekomen, zoals u kunt lezen in een van de artikelen.

In Overijssel en de Achterhoek had men in deze periode veel last van landlopers. Ook waren er opsporingsberichten en die zijn nog steeds in te zien in de archieven te Zwolle.

Gerrit Welberg heeft ze verzameld en afgestaan voor publicatie.

Ook van hem deel 2 van de klachten van de patriotten in Twente en hun grieven over de herendiensten, ditmaal uit Borne.

En we proberen, zoals aangekondigd, een kwartierstaat te plaatsen. De eerste is een willekeurige kwartierstaat van een Enschede familie Robers.

Heeft u ook een brede, uitgewaaierte stamboom. We plaatsen hem graag.

De zaak van een doodgeboren kind

Door Hennie Scholten

Delden 1815

Op een herfstavond met heel slecht weer klopte een onbekende jonge vrouw aan bij een vijftigjarige daghuurder in Delden. Ze vroeg om wat brood en eventueel onderdak voor de nacht.

Bedelen was in die jaren geen onbekend verschijnsel. Honderden mannen en vrouwen zwierven langs 's Heren wegen en bedelden hun kostje bij elkaar.

De jaren na de Franse tijd waren niet best. Napoleon had de strijd om Europa verloren en zijn Waterloo gevonden. Hij was onderweg naar Sint Helena om daar enkele jaren later onder mysterieuze omstandigheden te overlijden. De Fransen waren uit Nederland vertrokken en in het deftige Wenen werd een congres gehouden dat nieuwe grenzen en landen in Europa moest vaststellen.

Ook Nederland probeerde zich te herstellen van de Franse jaren.

Notabele hoge bestuurders onder leiding van Van Hoogendorp hadden in 1813 de prins Willem Frederik van Oranje in Londen benaderd en hem uitgenodigd om als soeverein vorst over Nederland te regeren.

Iets waar met name Van Hoogendorp later behoorlijk spijt van kreeg door het eigenmachtige en absolute optreden van deze koning, die zich Willem 1 ging noemen.

Nederland zuchtte onder een torenhoge staatsschuld en een in elkaar gestorte economie, gepaard aan een zeer hoge werkloosheid.

Er was weinig nodig om tot de bedelstaf te geraken: een misoogst en de hardwerkende keuterboer werd al aangemerkt als pauper.

Ziekte van de kostwinner en de huur van het woninkje kon niet meer betaald worden. Uitzetting uit de woning was doodgewoon in die tijd.

Industrie was er nog niet. De textiel waar Twente in latere jaren zo bekend om werd, betekende in 1815 nog dat het grotendeels om huisvlijt ging. Het werd vervaardigd in kleine boerderijen op het platteland door middel van een weeftoestel dat met de hand bediend werd. De verdiensten waren ronduit slecht voor de kleine keuterboeren.

Voor meer dan dertig procent van de Nederlandse bevolking was er niet eens werk. De

plattelandsbevolking trok naar de grote stad, maar daar was ook weinig werk te vinden.

Bertus Snuverink, daghuurder, had nog een dak boven het hoofd en hij opende de deur voor de jonge vrouw. Het was uitzonderlijk dat hij dat deed; de meeste mensen hielden de deur potdicht voor vreemden. Het konden ook brutale indringers zijn, die het weinige kwamen roven wat iemand nog had.

Maar hij opende de deur en liet de jonge vrouw binnen, gaf haar wat brood en stond haar zelfs toe de nacht door te brengen in zijn schamele hut.

De jonge vrouw vertelde dat ze Anna Brouwer heette en uit Oldenzaal afkomstig was. Of dit haar werkelijke naam was, is de vraag. Ze was midden twintig, zei ze nog.

Anna was zwanger en 'liep op alle dagen' zoals men dat soms nog wel eens noemt. Ze was niet getrouwd en had geen vaste woon- of verblijf plaats. Haar ouders leefden nog in Oldenzaal en ze had nog een paar broers en zusters, beweerde ze.

Mag de voorzichtige conclusie getrokken worden dat haar ouders haar buiten de deur hadden gezet vanwege haar buitenechtelijke zwangerschap?

Anna bleef bij Snuverink wonen en enige tijd later beviel ze van een doodgeboren kind.

De ontberingen van het zwerven langs de wegen in Twente hadden waarschijnlijk gevolgen gehad.

Het kind werd begraven in de achtertuin.

Dat klinkt ons wat vreemd in de oren, maar dat was sinds eeuwen de normale gang van zaken in Nederland. Een doodgeboren kind telde niet mee. Men redeneerde dat het er nooit geweest was.

In oude doopboeken lees je een enkele keer dat een kind meteen na de doop is overleden, maar doodgeboren kinderen zal je niet aantreffen in doopboeken of overlijdensboeken.

Een zwangere vrouw werd niet bepaald in de watten gelegd in die jaren en verantwoorde zwangerschapsbegeleiding kende men niet. Een doodgeboren kind kwam voor in bijna elk gezin.

In de Franse tijd was een grote wijziging in het Nederlandse recht doorgevoerd, zowel op privaatrecht als op bestuurlijk recht, de zogenaamde Code Penal. Overlijden en geboorte werden een zaak van de overheid en dienden te worden aangegeven bij een nieuwe instantie, de burgerlijke stand. En dat gold ook voor doodgeboren kinderen.

De bevolking vond dat onkies. Vroeger ging men naar de dominee of naar de pastoor met dopen, trouwen en overlijden. Daar had de overheid niets mee nodig,

het was een zaak tussen de kerk en de mensen.

De koning liet de nieuwe registratie, de burgerlijke stand, die door de Fransen ingevoerd was, voortbestaan, evenals de dienstplicht voor de jonge mannen.

Katholieken zagen die hele nieuwe wet als een protestantse aangelegenheid en wilden er eigenlijk niets mee te maken hebben. Uit die jaren zijn nogal wat 'buitenechtelijke' geboortes aangegeven terwijl de katholieke ouders wel degelijk op de 'ouderwetse manier' getrouwd waren in de kerk. Het gemeentehuis was een instantie, waar ze verre van wilden blijven.

De aangegeven kinderen kregen de achternaam van de moeder.

Toen ook nog een wet in werking trad, die maakte dat buitenechtelijke kinderen niet konden erven, waren er nogal wat katholieke ouders die alsnog naar het gemeentehuis stapten en hun kinderen 'echtten' door een huwelijk aan te gaan.

Maar ook het protestantse deel van Nederland zag het nut van die nieuwe wetten niet in. Zij waren meer dan tevreden met de gang van zaken van voor de Franse tijd.

Die nieuwe wetten van de burgerlijke stand moesten dan ook afgedwongen worden; er stonden flinke boetes op als men een geboorte of overlijden niet aangaf. Zulke hoge boetes dat de bevolking het wel uit het hoofd liet een kind of een overledene niet aan te geven.

In 1815 was het allemaal nog nieuw, de wetten waren net in werking getreden.

Anna Brouwer gaf haar doodgeboren kind niet aan en ook Bertus Snuverink vond het niet nodig om zich te melden bij de 'officier van de burgerlijke stand', zoals dat in die dagen heette.

Of ze zelf hun mond voorbij hebben gepraat of dat de burens iets merkten, is niet bekend, maar de 'misdaad' kwam uit. Pas in 1817, ruim twee jaar later kwam de rechtszaak voor. Beiden hadden beiden al maanden vastgezeten(!)

De aanklacht luidde: een kind niet aangegeven te hebben bij de burgerlijke stand en het begraven te hebben zonder toestemming.

Voor Anna was er nog een aanklacht. Ze was zonder woon- of verblijfplaats, had geen beroep of middelen van bestaan en dus behoorde zij volgens artikel 270 van het wetboek van strafrecht tot het gilde der landlopers of ander geboefte.

Landloperij was een misdrijf en daar kreeg zij ook nog zes maanden gevangenisstraf voor.

Bartus Snuverink werd flink bestraft voor zijn weldadigheid. De rechter beweerde dat Anna misschien niet op de hoogte zou kunnen zijn van die nieuwe wetten, maar Snuverink, als man, diende de wet wel te kennen.

Eigenlijk vreemd, want lezen en schrijven konden ze geen van beiden.

Snuverink gaf toe dat hij wel wist dat doden dienden te worden aangegeven en dat er toestemming nodig was voor het begraven.

Hij kreeg ook zes maanden cel en nog eens een boete van 140 gulden. Dat was een jaarloon. Hij zou het van zijn leven niet kunnen betalen.

Hoe het hen verder is gegaan, weten we niet.

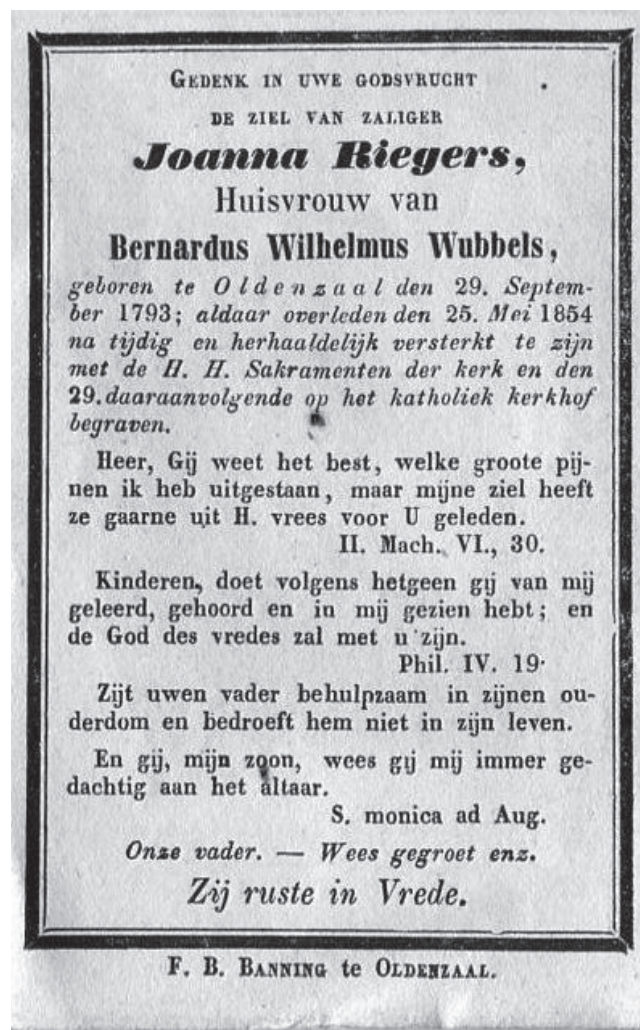
In 1857 sterft in Oldenzaal een Anna Brouwer, 80 jaar, ongehuwd, geen ouders bekend. Het is de vraag of dit de Anna is uit het bovenstaande verhaal.

Bertus Snuverink is genealogisch ook niet te achterhalen. De naam Snuverink komt voor in Hengelo, in Enschede en Lonneker met vele verschrijvingen als Snuverink, Snuferink, etc.

Een verhaal over twee eenvoudige mensen, verstrikt in de ambtelijke molens van 200 jaar geleden.

Bronnen:

Rechtbank van eersten aanleg, 1817, Almelo, HCO, Zwolle
Oldenzaal, overlijden 1857, HCO, Zwolle.

Een echt oud bidprentje uit het archief van de afd. Twente NGV

Protest Borne

Samengesteld door: G.J. Welberg,

2de deel van de patriottische perikelen in Twente.

Transcriptie:

Edel Mogende Heeren
Ridderschap en Steden
de Starten van Overijssel

Geeven eerbidiglijk te kennen de ondergeteekenden,
alle ingeseetene deeser
provincie hoe zij remonstranten met en nevens het
grootste beste deel hun-
ner meede ingeseetene, niet alleen reets langen tijd
met de uitterste smerte en
dignatie hebben moeten aensien en vermeinen dat bij

verscheijden importante
geleentheeden de uitdruckkelijke of seer
praesumtien, goede intentie van
Ridderschap en Steeden door Hoog deselve
gedeputeerden ter vergadering
van H(are) H(oog) Moog(enden) of directelijk
gecontracteert of ten minste vermagsaam
en elisoor gemaekt werden sonder het gevolg van
eenige toereijkende voorsiening
daer teegen in het toekomstige maer nu ook deezer
daagen daer en booven
dat die selfde gedeputeerden van sigselven hebben
kunnen verkrijgen om in
eene saek en op een ogenblick in welke het op niets

minder scheen aan te koomen
dan op het behoud of verlies van vrijheid en
raadellend?, en omtrend
welke zij reets van lang gelast waaren, de provincie
van Holland
zo veel mooglijk te secondeeren en te volgen,
integendeel op hunne
eigen outoirtet eene resolutie of aanschrijvinge van
den Raad van
Staaten aan de militie deezer landen met al het gevolg
daervan
recht(vlats?) teegen de intertief? van Holland
en diensvolgens van deeze provincie te helpen
confirmeren welkes indien
daaraan door Hollandsche regimenten worden ..daan?
noodzaakelijk voor de
stad Utrecht het gantsche land doodelijk konden
worden

blz. 2

voort. dat in dit ontzachlijk tijdstip de troupen
der repatiee deezer provincie staande , alle ten
minsten ter bewaaringe van de eene of andere plaats
gebruikt worden waar in anders ligtelijk een gedeelte
der geenen die nuw? naar Utrecht aanrukken? aed?
Moeten gelaaten worden. Zo al niet zelfs de cavalerij
meede derwaarts aangevoerd word door derzelver
eersten
ritmeester en commandant den generaal majoor van
der Hoop, die opendlijk in den eed des gepretendeerde
Staten van Utrecht is overgegaan. En dat integendeel
aan deze provincie een enkele compagnie artilleristen
welke zig op de volstrektste wijze ter harer beveiliging
gevorderd had door de Staten van Gelderland,
onthouden blijft onder pretext van die niet te
kunnen missen terwijl zij met den heer cap(i)t(ei)n
generaal een geheel legertje met generaals
naar Utrecht afzenden.

En eindelijk dat terwijl remonstranten zig nu nog met
de hoop flatteren? dat het eerste gevaar
door de dapperheid en vigilantie der stedelingen
mitsgaders de cordate resolutie van hare Ed(ele) Groot
Mog(enden) gelukkiglijk afgewend zijnde, Ridderschap
en Steden na afdoening der importante provinciale
objecten op deze vergadering eindelijk
ook een toereikend voorziening zouden behoren te
doen. Zo omtrent denzelver representatie in
het bondgenootschap als omtrend de militie waar
van de goede ingezetenen reeds veel te
lang niets dan angst en vrese en gevaar voor haar
zweet en bloed getrokken hebben, daar zij
remonstranten zig verzekerd houden dat U Ed(ele)
Moog(enden) met hun overtuigd zullen zijn dat

(zels verondersteld) dat door deze provincie in zulk
eene critieque omstandigheid de stipste neutraliteit
geobserveerd diende te worden. Dan nog egter uit
haren naam veel meer zonder hare voorkennis reets
gedaan mogt worden, waardoor de veiligheid der
stad Utrecht van Holland
zelve en gevoeglijk van het gantsche land direct
blz. 3

direct in de waagschaal gesteld weerd. En van de
sentementen der Gelderschen
Amersfortschen heeren als mede van die van officien en
soldaten ten enen maal
Afhankelijk gemaakt. Remonstranten verzoeken dus
op het ernstigst
dat staande deze vergadering geresolveerd worden
tot opontbod
van de bovengemelde gedeputeerden dezer provincien
int 's Hage
om in persoon rekenschap en verantwoording van
derzelver
gedraging in dezen te doen en intusschen andere
gedeputeerden
op wiens? gevoelen en trouw de natie zig verlaten kan
derwaards
gezonden worden. En dat aan dezelve gelijk ook aan
de op den laatst
afgelopen landdag nieuwelinks daartoe reeds
verkorenen heeren
last gegeven worden om het gene tegen de intentie
van U Edel Moog(enden)
reeds is gedaan, nog zo veel mogelijk te desavoueren
en 't herroepen.
Voorts wat de militie ter repartitie dezer provincie
staande betreft
dat de voornoemde generaal majoor van der Hoop
buiten soldij als
ritmeester gesteld worde. Gelijk ook alle verdere
militairen welke
door Ridders(chap) & Steden in de provincie
gerequereerd zijnde,
zig bennen de heeren maand aldaar niet sisteren of
in ander
opzigten aan de orders van U Edel Moog(enden) des
obedient bevonden worden.
Verklaren zij ondergetekenden anders ende? in het
verder betalen van deze troupen
te moeten dificulteren. 't welk doende,
De ingezetenen des dorps Borne:
Cate ten, J.P. Ad. Zoon
Bussemaker, Adam

Blz. 4

Boetsman Gerrit
Drekkers Lubbertus
Doorncate Jan
Cate ten, Abraham
Rutgers, Hendrykus
Gaalman, Joanneannes
Maseland, Willem
Helmig, Bernardus
Mujes de, J.
Klok, Johans
Stroon, Theodorus
Bussemaker, Theunis,
per order mijn vader
Bussemaker, Theunis
Bussemaker, Andries
Prinsen, Berent
Kreienvelt, Steven
Niuser (Muser?), Vatin?
Prinsen, Bernardus
Elferink, Swier
Hermsen, Grades
Siefferts, Andries
Lucas, Aalbert
Herbrink, Johannes
Meyer, Beyamin
Schoemaker, A.H.
Mulder? Johannes
Westerlo, Ad. Hendk.
Meijling, Hend.
Cate ten, Steven
Maijens Laurens
Cate ten, Jan
Hollink, Heermanus

Blz. 5

Nijenhuis, Jan
Doesschot, Wolter
Hemelder, B.
Woolthuis, Mannes,
Asvelt, Berent
Lukes, Meindert
Mulders, Gerrit
Hilberink, Gerrit
Nieuwenhuis, Tomas
Brummel, Hindrik
Post, Abel
Lammering, Hindrick
Berg van den, Geradus
Haar ter, Jan
Berghis, H.J.
Jeursen, Martinus
Oldhof, Hendrikus

Buiters, Gerrit
Roeterink, Jan
Ensink, Jannes
Ekhuis, Gerrit
Hemmelder Jor., Bernardus
Smit Bernrdus
Mulder Frans
Nijenhuis, Steffen
Dake, Jan
Franken, Bernardus
Ekelhof, Gerrit Jan
Bekke, Bernardus
Oelderink, Jan
Buiten, Antony
Loe (Poe?), jan
Kuiper, Jan
Nijhoff, Gerrit
Colnaar, Lulbertus
Nijhof, Jannus
Cate ten, Hendrik
Mulder Gradus
Bakker, Jan Steffen
Nijhof, Hendrikus
Bussemaker, Jan
Bussemaker, Sijbrant
Grothengel, Engbert
Mulder, Jan
Smit, Zweer
Olthof, Hendrikus
Borg ter, Coenraat
Mulder, Hermannus
Olthof, Geriet
Caeverik, Jannes
Clement, B.
Sprokrief, Wolter
Hemmelder, J.W.
Hulshulshof, Hendr.
Schapbink, Jan Hendrik
Meijer, Jan
Nijhoff, Jacob
Gerrisen, Jan
Brugge te, Jan
Willemsen, Jan
Tusscher ten, Gerhardus
Scholten, Antonij
Berg, van den, Gradus
Blz. 6
Bergman, Fredrik
Herbrink? Jan Hendrik
Wensink, Antony
Mulder, Gerhardus
Haar ter, Wolter

Reints, J.
Lucas, Steven
Neijhof, Brtus
Bakker, Egbertus
Fockink, Hendrikus
Akkerhuis, J.J.
Hulshoff, Hendrik Jans
Hermink, Jan
Robers, Johans
Morsel ter, Hermannus
Ensink, Antonij
Kamerink, Jan
Groothg., Berent
Hulshoff, Teunis
Kate ten, Ger.
Hofste, Hermanus
Stoel, Gerrit
Post, Jan
Wernynk, Gradus
Terweer? Hendrik
Kamerlik, Hindr. J.
Doeschot Gerrit
Olthof, Joannes
Cate ten, Adam
Groothengel, Jan
Luttkedse, Willem
Stoel, Johannus
Wissink, Hendrik
Weer ter, Jam Bert
Prinsen, Jan
Goorhuis, Willem
Wieggerink, Adam
Nijenhuis, Hindrik
Camelink, Bernadus
Hassink, Jannes
Kamelink, Wolter
Seggers ten, Berent
Brinkhuis, Teunis
Cate ten, Gerrit
Meijer, Mannes
Haar ter, Berent
Weer ter, Lambertus
Cate ten, Egbert
Nijhof, Berent
Withag? Janus
Meyling G.
Kate ten, Teunis Abr.
Klumpers, Jannes

Ca. 155 namen

Fredrik Lingman
 van Hendrick hofmeester
 antony. wensemer
 Gethardus Mulder
 walter ter haan
 freynt
 Steven Lucas
 Botes regjant
 Eglooth Bakker

Hendrikus Jockink

J. J. A. J. Huis

Hindrik Jans-Hulshoff
 van Hermink

Johans Robers
 Hermannus ten. Mozel

Antony Ensink
 van Koningink

Berent groothg.

Ferdinand hofmeester
 gert ten Kate

homanus hofste

Gerrit Staal.

Jan post

gradus vermynt

Hendrik Hendrick

leindrick leimereijk

Gerrit Daeschat

joannus olthof

Adam ter Kate

Jan Groot Kengel

Willem luttikhuis

joannus stoel

hendrick missink

van bernt ter ween

van prinsen

Willem goorhuis

Adam wreggerink

Hindrik Lijer huis

Bernadus famelink

Jannes Haspin

Volter Kamelink

Dierent ten Leggers

Teunis Brunhuis

gerrit ten Kate

Mannes Meijer

Berent ter haas

lambertus ter ween

Egbert ten Kate

Berent Nyhof

ijanus W. Lang

H. Mayling

Teunis Abr. ten Kate

Jannes Klumpen

H.C.O.

3.1-744

Rellen en stakingen in Enschede

Door: Marieken Scholten-Sijses

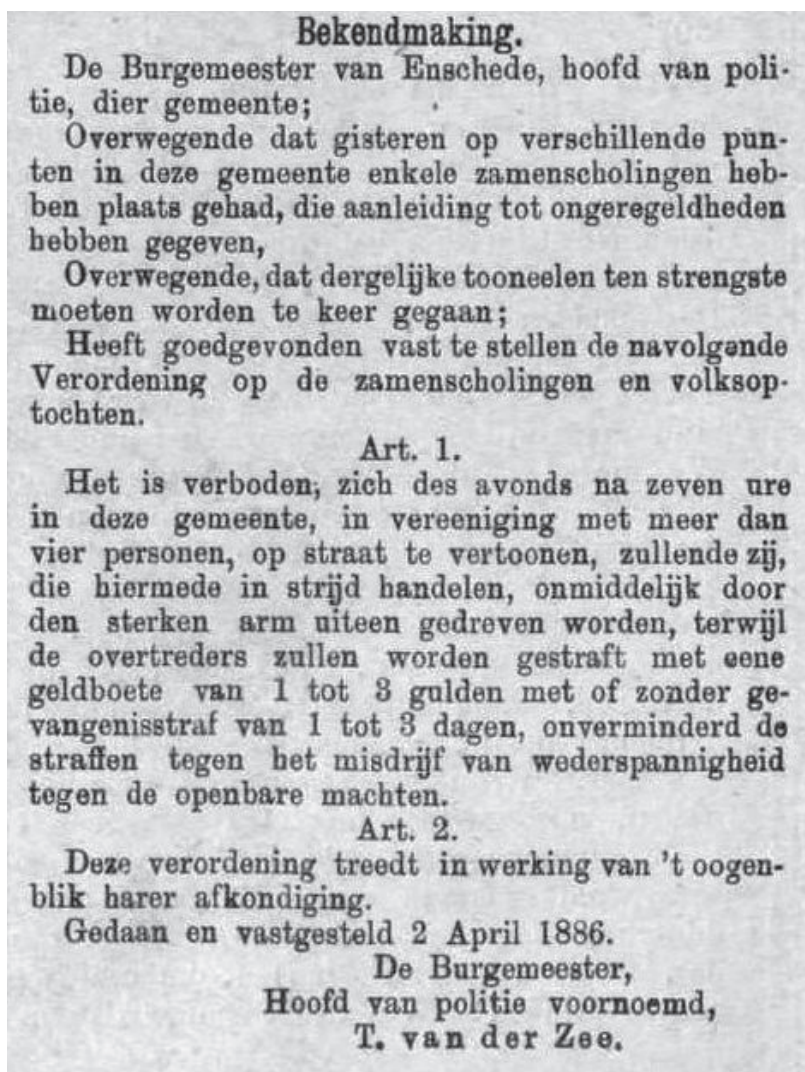
Wie kijkt naar de rellen in de binnensteden van de grotere plaatsen vanwege de coronamaatregelen, slaat soms de schrik om het hart. Er is echter niets nieuws onder de zon. Ook in vroeger tijden waren er geregeld rellen. De reden: verlagen van de lonen van de textielarbeiders.

De fabrikanten verlagen in de periode 1884-1886 de lonen omdat de afzet naar Ned. Indië vermindert. Op 1 april 1886 breekt een staking uit bij J. Stroink & Co. Er is loonsverlaging van 10% aangekondigd. De staking breidt zich uit naar J.F. Scholten & Zonen. Het is onrustig in de stad. Van der Zee schrijft daarover aan de Commissaris der Koning (CdK):

Enschede

Commissaris des Konings Overijssel, Zwolle

Zwolle Gisteren morgen plotseling werkstaking bij firma Stroink wegens aangekondigde loonsverlaging; des middags trok hun volk de stad door. 's avonds 7 uur verzamelen zich honderden jongens, vrouwen en mannen in de Haverstraat. Jouwen politie uit en schreeuwen Recht voor Allen. Trekken naar de markt en bezetten daarna Langestraat. Blijven ondanks herhaalde waarschuwing de Politie uitjouwen en geven buiten eenen trappen tegen de deuren der sociëteit waarop door de Politie versterkt door 6 rijksveldwachters uit reserve Almelo met stokken geattaqueerd. Wordt. groote paniek. Allen vlug uiteen. Hier en daar weer verzamelingen die na voorafgaande waarschuwing weder met de stokken worden uiteengedreven. Om 10 1/2 uur alles rustig. Werkvolk firma Stroink zonder iets te bedingen heden morgen werk hervat.

Er wordt een avondklok in gesteld. Van der Zee vraagt versterking van de politie en roept ook cavaleristen uit Zutphen op. Hij ontbiedt arbeiders bij zich, vloekt, scheldt en zegt dat ze nog blij mogen zijn met zoveel loon, want eigenlijk zijn ze "geen schot kruit waard". De staking eindigt op 26 april 1886 als de directie besluit de lonen met slechts 5% te verlagen.

Er zullen als gevolg van loonsverlagingen nog vele stakingen en rellen volgen.

In het socialistische blad 'Recht door Zee', worden de arbeiders opgeroepen te ontwaken uit hun domme-lige slaap. De krant neemt vooral de maat met de burgemeester 'Van der Zee'.

Bron:

Documentatie archief Oudheidkamer Twente: Doc0163A.06

Tubantia: 4 april 1886

Recht door Zee: 7 april 1886

Want is het niet treurig en ellendig als gij zoo eens rondziet en daarbij dan hoort rondbazuinen wat uw burgemeester v. d. Zee al niet zoo doet bij eene kleine werkstaking die in uw gemeente plaats heeft zooals in vele andere plaatsen van Europa. Om dat bagatel laat hij van elders komen politie en militairen, net alsof Enschedé ten ondersteboven moest. En als men dan vraagt aan zulke raddraaiers: wat beteekent dit toch? waar is dit goed voor? wel dan is hun eenvoudig antwoord: *om de rust te bewaren.* Waart gij dan zoo oproerig, Arbeiders?

Agenda voor 2022

Sociale onrust door de dienstplicht 1811-1820.

Op zaterdag 9 april verzorgt dhr. Hennie Kok voor de afdeling Twente van de Nederlandse Genealogische Vereniging een lezing met als titel Sociale onrust door de dienstplicht 1811-1820!

De invoering van de dienstplicht wordt gezien vanuit de onderlinge relatie van overheid, samenleving en de militairen. En dat voor de Twentse samenleving in de periode 1811 tot 1820. Ze telde toen ruim 56.000 inwoners. Het gaat primair om de repressie van de overheid om de tegenstand van de bevolking en de militairen zelf de kop in te drukken. Het gaat om malversaties, onwilligheid en desertie te bestrijden door veroordelingen, inkwartiering en inzetten van militaire troepen. Ook komen zaken aan de orde als

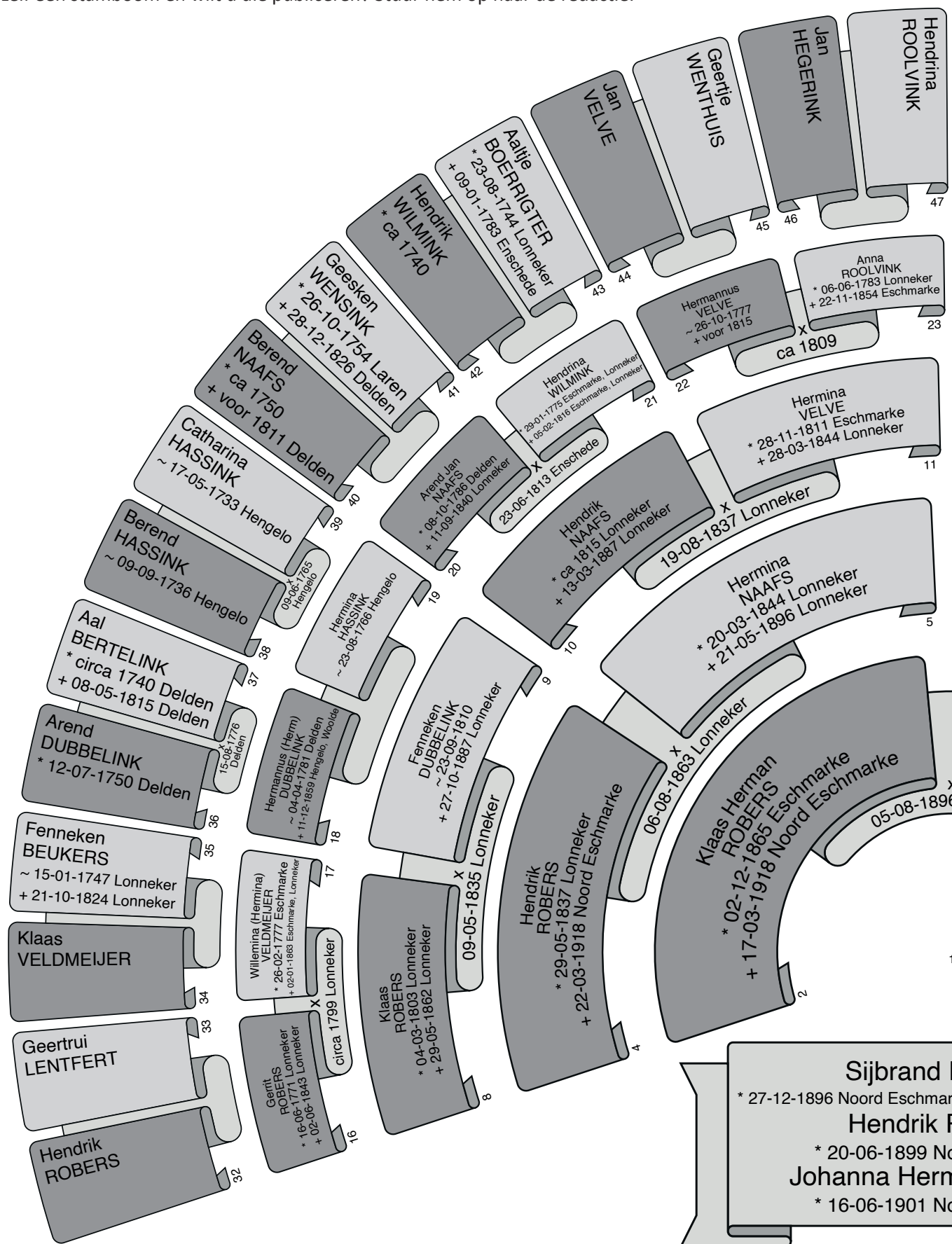
betaalde vervanging. Verder komen vragen aan de orde als: Waarom was die invoering uitzonderlijk ten opzichte van de rest van Nederland, waarom is die nooit beschreven? Waarom was de repressie onder Koning Willem I in de periode 1814-1820 intenser dan die onder Napoleon (1811-1814). Voorbeeld: Vele dienstplichtigen mochten niet trouwen omdat ze tijdens een militaire keuring niet waren komen opdagen.

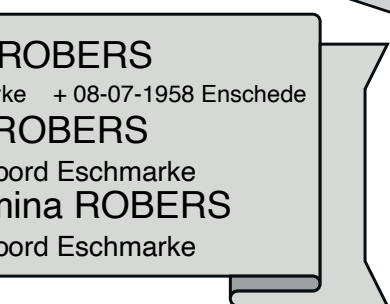
De lezing vindt plaats in de Stefans-Hof in Borne, om 14:00; de zaal is open vanaf 13:30 uur.

De ingang is rechts naast de Stephanus kerk.

In verband met de beperkingen van Corona is deze aankondiging onder voorbehoud van wat de regering voor bijeenkomsten beslist.

Hierbij de eerste stamboom, van Sijbrand Robers, geb. 1896, te Enschede en overl. 1958 te Enschede. Mocht u ontdekken dat er een foutje in is geslopen, dan hoor ik dat graag. Heeft u zelf een stamboom en wilt u die publiceren? Stuur hem op naar de redactie.

Vagebonden etc.

Door Hennie Scholten

Gerrit Welberg stuurde een opmerkelijk vondst uit het HCO te Zwolle: een opsporingsboek met namen en toenames van gezochte 'vagebonden en landlopers' uit de 18e eeuw.

Mannen, vrouwen en kinderen, die blijkbaar als zwerwers het land doortrokken en nogal wat overlast veroorzaakten in Overijssel.

Wat vooral opvalt is de leeftijd van de verschillende personen: 70 jaar oud soms, maar ook pas 14 jaar, soms zelfs pas 10 jaar. Kinderen dus nog zonder een thuiskomen. Ouderen die ook geen onderdak meer schenen te hebben.

Het opsporingsbericht stamt uit de jaren van tachtig van de 18e eeuw.

De tijden waren zeer slecht, maar toch er was geen enkel sociaal plan van welke overheid voor de bevolking.

De hulp aan de noodlijdende bevolking was er wel. Amsterdam had zelfs de naam 'barmhartige stad', er waren gaarkeukens. Maar tegen 1780 was de tijd zo slecht dat Amsterdam dat niet meer kon bieden. Vooral brood was onbetaalbaar geworden.

In andere steden ontstond hetzelfde probleem.

De weeshuizen liepen vol, ook met kinderen die geen wees waren. Daar kregen kinderen hopelijk nog iets te eten en dus werden ze regelmatig op de stoep van een weeshuis gezet door wanhopige ouders.

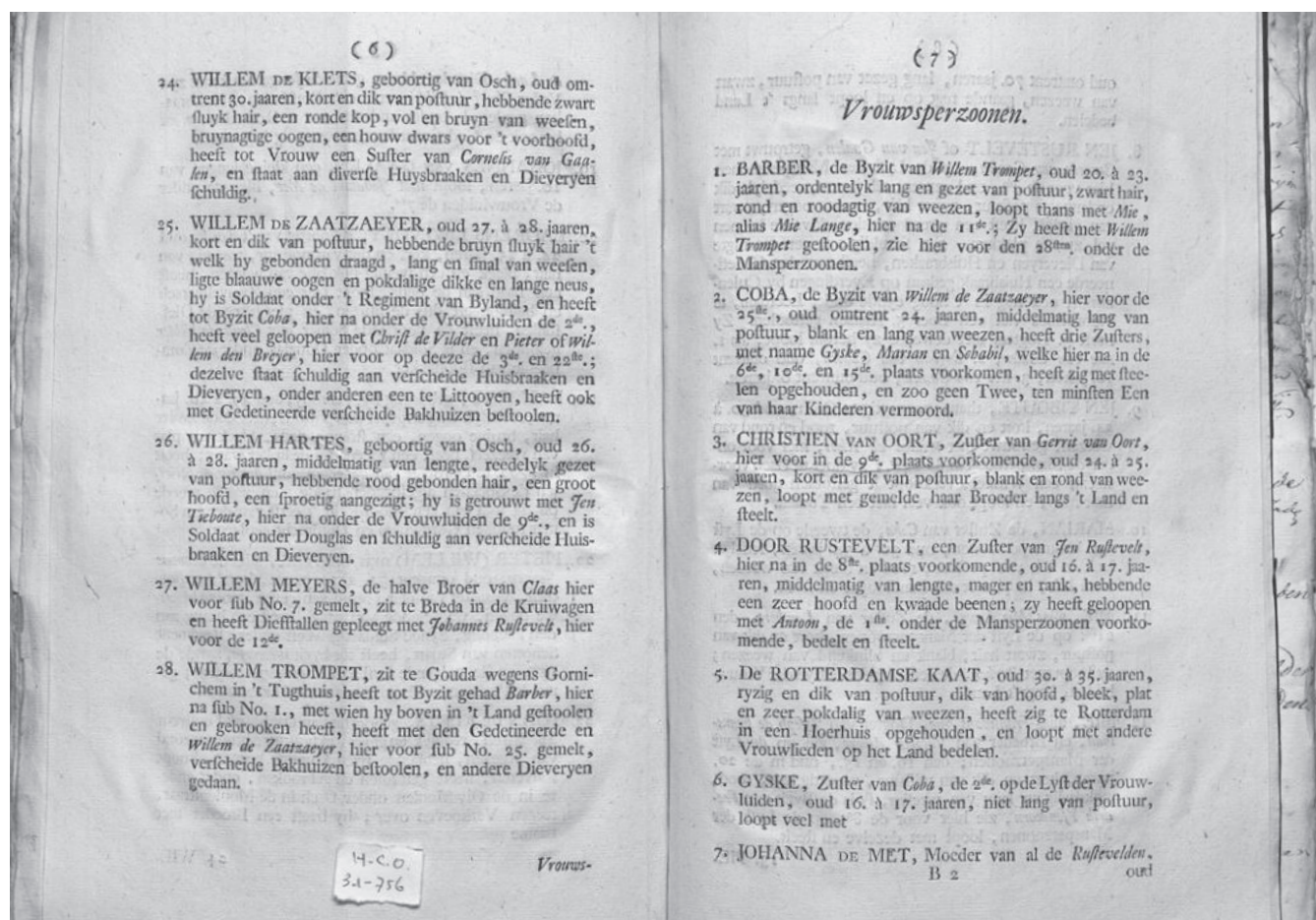
De crisis in de armoede bracht sommigen tot nadenken. Armoede werd gezien als een natuurverschijnsel; het was de eigen schuld van de armoedige man of vrouw. Ze waren gewoon te lui om aan te pakken. Dus werden ze opgepakt en naar werkinrichtingen gestuurd. Daarvoor moesten ze wel eerst opgespoord worden; vandaar deze opsporingsberichten.

Wat opvalt zijn de vele vrouwen, die gezocht werden. Niet altijd even onschuldige dames, zoals u kunt lezen. Ze werden verdacht van diefstal en bedelarij, een enkele zelfs van moord.

Ze kwamen ook overal vandaan, uit het hele land.

Het waren niet zelden hele families die rondtrokken, zoals ene Coba, die nog drie zusters had, die ook niet goed bekend stonden. En een zekere Christien die samen met haar broer rondtrok en stal wat los en vastzat.

Een paar bladzijden hebben we er uitgelicht. Een ideale tijd was het niet, zo rond 1780.

Collectie Kadastrale Kaarten 1811-1832

Auteur: Marieken Scholten-Sijes

Deze digitale collectie omvat ruim 17.000 scans van het losbladig kaartstelsel van getekende kadastrale overzichtskaarten en detailkaarten (verzamelplannen en minuutplannen) en ruim 143.000 scans van de pagina's van de bijbehorende oorspronkelijke aanwijzende tafels (OAT-bladen).

Op 1 januari 2016 is deze collectie overgedragen aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Ze is opgenomen in de Beeldbank binnen de hoofdcollectie 'Kadastrale kaarten 1811-1832'.

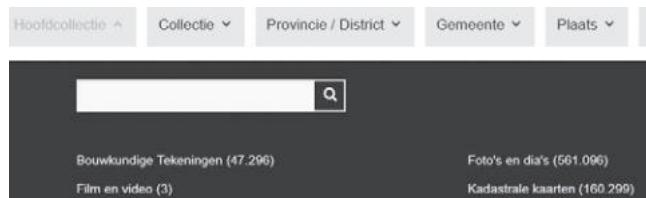
Start hiervoor bij: <https://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>. Kies:

Bekijk alle beelden van:
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Zet sortering op Objectnummer ↓

Kies uit Hoofdcollectie: Kadastrale kaarten:

Kies vervolgens de provincie en de gemeente.

Nu kunt u uit Collectie kiezen tussen:

Verzamelplannen, Minuutplannen en Oorspronkelijk Aanwijzende Tafels (OAT-bladen)

Kies eerst Verzamelplannen. Hierop is te zien welke Minuutplannen (sub-kaarten) er zijn van de betreffende gemeente. Zoek de kaart die u wilt hebben en noteer de code. Overigens is dit de "oude" gemeente indeling van 1832. Bv. de Hof van Twente bestaat nog niet.

Links onder vindt u een verwijzing naar de bijbehorende Minuutplannen en OAT-bladen bij dit verzamelplan.

Gemeente
Borne

Verder zoeken
zoek naar minuutplannen behorende bij dit verzamelplan
zoek naar oorspronkelijk aanwijzende tafels behorende bij dit verzamelplan

Begin met de minuutplannen. Als u met de muis over een kaartafbeelding gaat, ziet u de naam van de kaart. Zoek de kaart op die u wilt hebben en klik erop.

Via het knopje "Volledig scherm gebruiken" ziet u de volledige kaart en kunt tot op hoog niveau inzoomen.

Op de kaart staan de nummers die horen bij de OAT's. Noteer het gezochte nummer en keer via de Escape knop terug naar de lijst.

Wilt u deze kaart bewaren. Dat kan via het pijltje linksboven. De afbeeldingen worden in een hoge resolutie opgeslagen.

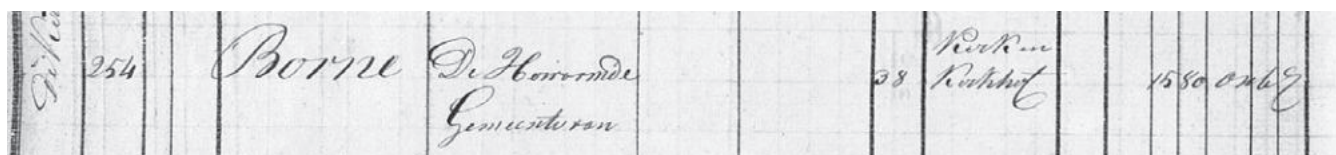

Nu links onder naar de Oorspronkelijk Aanwijzende Tafels.

Door met de muis over de tabellen te gaan, kunt u zien op welke bladzijde u bent. Het is altijd even zoeken naar het juiste nummer. Via het pijltje rechtsboven kunt u heen en teruggaan. Het is daarom belangrijk de sortering op oplopend objectnummer te zetten.

Gevonden! Ook deze tabel kunt u opslaan op uw eigen computer. Hier ziet u wie in 1832 (maar vaak ook al eerder) de eigenaar van dit object was, verder wat (tuin, erf, etc.) hoe groot en wat te betalen aan belastingen. Hiervoor was tenslotte het kadaster, eerst al door Napoleon en later Koning Willem I, opgesteld. Bij eerdere accijns heffingen werd uitgegaan van wat de eigenaar opgaf. Deze gaf vanzelfsprekend te weinig op om zo min mogelijk te moeten betalen.

Opvallend was dat kerken en gemeentelijke bezittingen in 1832 niet belast werden.

Overzicht artikelen in Twente Genealogisch 2021

Er komt wel eens een vraag: is er ook iets geschreven over een onderwerp dat een bijzonder interesse bij de vrager heeft.

Dan is zo'n overzicht van artikelen, die een jaar tevo-

ren zijn geplaatst wel gemakkelijk om in een oogopslag te kunnen zien wat er gepubliceerd is.

Van daar een overzichtje van het jaar 2020.

Onderwerp	Auteur	Pag.
De Hondeborg bij Borne	Marieken Scholten-Sijdes	I
De moeilijkheid van getuigen verklaringen	Hennie Kok	2
Overluidboek Oldenzaal 1712-1746	Marieken Scholten-Sijdes	4
Hoe twee Pruisische koningen een verdere vernieling van Twente voorkwamen	Hennie Kok	15
Wetenschap	Everhard Jans	23
Maria Kapel op de Zenderse Esch	Marieken Scholten-Sijdes	II
Informatie Nieuwe Webomgeving	Marieken Scholten-Sijdes	26
Beukers, Fabrikeurs en Blauwververs in Enschede	Marieken Scholten-Sijdes	27
Snoepen van twee walletjes	Hans Souverijn	37
Goedemannen gezocht	F.L. Scholten	39
SGWT: oproep	Jan Oude Munnink	41
Het gedrag kan alsnog verbeterd worden	Hennie Scholten	41
Opmerkelijke vondsten in oude gerechts-protocollen	Frans Scholten	43
Stadsbrief Delden 1322	Marieken Scholten-Sijdes	46
Emigreren vanuit Nijverdal	Hennie Scholten	49
Een blessende hond	Frans Scholten	52
Woningnood in Denekamp	Marieken Scholten-Sijdes	54

Een questieuse saak	Frans Scholten	56
Het Twentse schuttersoproer	Hennie Scholten	56
Struikelblokken	Ton Boswerger	59
Katterig	Marieken Scholten-Sijses	62
Van Kalenders en jaartijlen	Maurice Roefs	63
De Patriottische jaren 1780 tot 1792	Hennie Scholten	66
een verzwegen protest	G.J. Welberg	67
Boeren uit Gammelke aangeklaagd	Frans Scholten	69
Opa toch	Jan Harzevoort	69
Brief uit 1795	Marieken Scholten-Sijses	71
Struikelblokken	Ton Boswerger	72
Ierse Tweeling	Hennie Scholten	73
Kwartierstaten in Twente Genealogisch	Hennie Scholten	73
Landverkoop door boeren in Mander	Frans Scholten	74
Tijdelijke sites NGV afdelingen	Marieken Scholten-Sijses	75
Oproep transcribreren kerkeboeken Oldenzaal	Jan Oude Munnink	75

Colofon

*Nederlandse Genealogische Vereniging.
Opgericht 1946.*

Correspondentieadres:

NGV, Postbus 50, 3980 CB, Bunnik.
Bibliotheek en andere diensten:
Kosterijland 3, 3981 AJ, Bunnik
Telefoonnummer: 085 - 105 1199

Afdeling-Twente.

Opgericht 1984 (Heropgericht 2021).
Het gebied omvat de volgende gemeenten:
Almelo, Avereest, Borne, Dinkelland, Enschede,
Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo,
Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Ommen, Rijssen-
Holten, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Dalfsen,
Olst-Wijhe, Raalte en de voormalige gemeente
Bathmen.

Afdelingswebsite:

Voorlopig via: <https://sijses.nl/TwenGen/>

Afdelingsbestuur en functionarissen:

Voorzitter

Vacature

Secretaris

Marieken Scholten-Sijses
E-mail: secretaris-twe@ngv.nl

Budgethouder

Ben Lenferink
E-mail: b.lenferink@lentifa.nl

Lid en Genealogisch correspondent

Anton Hilgerink
E-mail: correspondent@home.nl

Lid en eindredacteur Twente Genealogisch (TG)

Hennie Scholten
E-mail: hennie.scholten@home.nl

Lid en coördinator cursussen

Hans Souverijn
E-mail: hans.souverijn@ziggo.nl

Lid en coördinator lezingen

Henk Huiskes
E-mail: gen.hbhuiskes@caiway.net

Afgevaardigde naar AV

Henk Huiskes (zie boven)

Indexering Twente Genealogisch

Ton Boswerger
Email: tonboswerger@kpnmail.nl

Verzending Twente Genealogisch (TG)

Corrie van der Beek
E-mail: cjbeek1@gmail.com

Webmaster

Marieken Scholten-Sijses
E-mail: webredacteur-twe@ngv.nl

Kopij Twente Genealogisch.

De redactie behoudt zich het recht voor om
bijdragen voor TG in te korten, aan te passen of te
weigeren. Dit geschiedt vanzelfsprekend alleen in/
na overleg met de auteur.

Twente Genealogisch verschijnen.

Bij voldoende kopij verschijnt TG vier keer per jaar
rond het einde van elk kwartaal.

Bezorging Twente Genealogisch

Voor de bezorging van Twente Genealogisch kunt
u contact opnemen met mevrouw Corrie van der
Beek.

Twente Genealogisch wordt gratis toegezonden aan
de leden van Nationaal Twente en aan leden van
andere afdelingen, die een bijkomend lidmaatschap
zijn aangegaan.

Abonnement

Wilt u een abonnement op dit blad, dan zijn de
kosten € 12,50. U kunt zich aanmelden via de
secretaris.

Publicatie

Het in dit blad gepubliceerde mag slechts worden
overgenomen met schriftelijke toestemming van de
redactie, de schrijver en vermelding van de bron:
Twente Genealogisch ISSN-138-0787

Wijzigingen

Adreswijzigingen, wijziging e-mailadres, opgave
nieuwe leden en opzeggingen uitsluitend via het
e-mailadres: ledenadministratie@ngv.nl of per post
naar NGV- ledenadministratie,
Postbus 50, 3989 CB Bunnik.

Mariakapel in Borne

Aan de Koppelsbrink in Borne staat een Mariakapel. De kapel is gebouwd op het voormalige RK-kerkhof. Dit kerkhof is in gebruik geweest van 1828 tot 1907. De laatste die er begraven werd, was Euphemia Tussveld in haar familiegraf. Aan de Oude Almeloeweg was in 1904 een nieuw RK parochiekerkhof in gebruik genomen, zodat de oude gesloten kon worden.

De oude begraafplaats veranderde in een ruïne. In 1952 viel door een storm het kerkhofkruis om.

De Bornse kunstenaar Herman Liedenbaum repareerde het kruis en hij kwam op het idee op deze plaats een Mariakapel te bouwen. Het had heel wat voeten in aarde, maar uiteindelijk kon de kapel in 1957 ge-

bouwd en ingezegend worden.

Het Mariabeeld is afkomstig uit het Duitse Vreden waar het door Herman Liedenbaum in stukken was gevonden. Hij heeft het onzichtbaar gerestaureerd.

Achter de kapel liggen slechts nog de grafzerken van kapelaan M. Hepman (1833-1865), dokter J.B. Schoemaker (1799-1879) en pastoor J.F. Warnink (1809-1890).

Bron:

Thiehatten, Martin; Van Borghende tot Borne. Borne, 2009.

<https://www.historischeprojecten.nl/geheugenvanborne/sample-page/oude-huisplaatsen-in-borne/koppelsbrink-de-mariakapel/>
Bezocht 24-01-2022

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

Retouradres:
Holthuisenbrink 29
7544 ML Enschede

*Mariakapel op de Zendersche Esch
Uitleg foto zie binnenzijde omslag.*

Twente Genealogisch 2022

Kwartaalblad van de
afdeling Nationaal-Twente
Nummer 2 - 2022

Oude kerk van Borne II

Door Marieken Scholten-Sijses

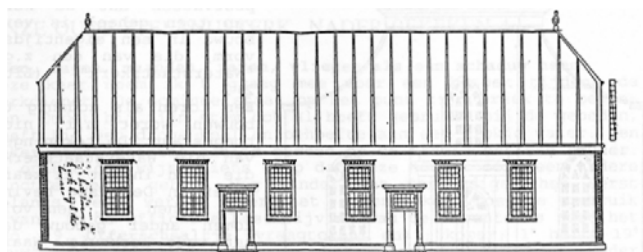
De Reformatie

De heren van Weleveld waren in Borne de machtigste personen. Tijdens de reformatie kon daardoor Christopher Schele rond 1550 in Borne de Lutersche leer invoeren. Deze week niet zo veel af van de katholieke. Echter, in 1597 bepaalde de Provinciale Ridderschap en Steden dat de Calvinistische leer ingevoerd moest worden. Dat leverde behoorlijk wat weerstand op, maar tenslotte werd ook in Borne deze leer ingevoerd. Daarmee verdwenen in de Oude Kerk o.a. alle heiligenbeelden, altaren en muurschilderingen.

De gereformeerde kerk werd de staatskerk. Van andere kerken dan de calvinistische werden godsdienstuitvoering alleen nog oogluikend toegestaan. De diensten moesten in het verborgene plaats vinden. Meerder malen werden er RK-kerken gesloten. *"1773 den 3 Mey zijn er door de Landdrost (van Twenthe) 6 kerken te gelijk gesloten als Rossum, Oldensael, Borne, Delden, Enschede om reden, dat er enige mensen onder den dienst buiten de selve sullen bevonden zijn, en dus aanstotelijkheid sullen gegeven hebben"* Dit zette uiteraard veel kwaad bloed. Temeer daar alle kosten van kerk, koster, enz. werden gedragen door de gehele gemeenschap. In 1786 kregen de katholieken toestemming om in Borne een eigen (schuur)kerk te bouwen. Deze kerk werd op kosten van de lidmaten gebouwd op gehuurde grond bezwaard met ca. f2000,-.

Restitutie der kerken

Na de Bataafse omwenteling werden in 1796 kerk en staat gescheiden. De plaatselijke overheden kregen opdracht tot verdeling van de kerkgebouwen onder de plaatselijke kerkgenootschappen naar evenredigheid van het aantal zielen van een kerkgenootschap. De Joden telden 29 zielen, de Mennonieten of Doopsgezinden 64, de Gereformeerden 566 zielen en de Rooms Katholieken, tesamen met een deel van Zenderen en Bornerbroek, kwamen op 1322 zielen. In 1798 kwamen de Katholieken en Gereformeerden bijeen om tot een minnelijke schikking te komen.

De oorspronkelijke kerschuur aan de Koppelsbrink, toen nog de uitvalsweg naar Weerselo.

Het voorstel was: de kerk voor de gereformeerden, de pastorie naar de katholieken en de kerkelijke goederen samen delen. Hiervan kwam niet zoveel terecht, daar de staatsregeling van 1801 bepaalde: *„ieder kerkgenootschap blijft onherroepelijk in het bezit van hetgeen met den aanvang dezer Eeuw door hetzelfde werd bezeten”*.

Koning Leopold Napoleon kwam de overige kerkgenootschappen tegemoet. Hij bepaalde o.a. *“dat geen inwoner aan eenige belasting kan worden onderworpen, tot onderhoud van kerken eener andere gezindheid.”* Tijdens zijn rondreis in 1809 door Overijssel heeft hij in Almelo de RK-priester een bedrag van f 2.000,- overhandigd tot betaling der schulden die gemaakt waren voor de bouw van de kerk. De Oude Kerk bleef het bezit van de gereformeerden.

Bronnen:

- Harten-Fransen, M.G.E. van, *Grepen uit de historie van Borne*, Borne 1984.
- De kerschuur van Borne; Boorn en Boerschop, *Per. van de Heemkundevereniging Bussemakershuis*, Jaargang 8, Nr.1, 1998.
- Kaartje Borne 1832. Bezit Oudheidkamer Twente, 1520_OKT_K_0209
- Uitterdijk, J.N., (1879) Koning Lodewijk Napoleon in Overijssel 1809. BtdGvO, 5, 29-49.

www.drukkerijveltman.nl

drukkerij veltmann bv

UW PARTNER IN DRUKWERK

Sinds 1981 produceren wij een breed pakket drukwerk, van ansichtkaart, affiche, huisstijl tot een fullcolour brochure.

Het vervaardigen van kunstkaarten, artiestenkaarten, ansichtkaarten, uitnodigingen, brochures en posters is onze specialiteit. Van ontwerp tot eindproduct, alles wordt door ons verzorgd. Zowel in kleine als grote oplagen.

Wij drukken met persoonlijke aandacht voor uw drukwerk en geven u advies voor het beste eindresultaat!

 FSC
www.fsc.org
PEFC-C02915

 ISO 9001
BUREAU VERITAS
Certification
01-14-00007

 @drukveltmann

 www.facebook.com/drukkerijveltman

Kwartaalblad van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Twente, 38e jaargang 2022 nr. 2

Inhoudsopgave

Voorwoord	p. 18
De jacht op zwervers	p. 18
De christelijke jaartelling	p. 21
Nogmaals de familie Van Bingen	p. 24
Vele gegevens (1611-1756) over Kemna in Albergen	p. 29
Colofon	p. 30

Voorwoord

Door Hennie Scholten

Het is hartje voorjaar/zomer bij het verschijnen van dit nummer 2- 2022 van Twente Genealogisch.

We zien elkaar pas weer terug in oktober. Maar via TG kunnen we nog contact houden met elkaar.

In dit artikel weer iets over ons tegenwoordig ook niet onbekend in de oren klinkt: overlast.

Ook in vroeger dagen kende men overlast en niet weinig ook, zelfs zoveel dat er een gezamenlijke jacht werd georganiseerd door de provincies op de 'vagebonden en andere zwervers.'

Ook het opsporingsregister was geen onbekend fenomeen als zal men zo'n register destijds alleen bij bevoegde personen hebben aangetroffen.

Het hele register is in te zien bij het HCO in Zwolle. Het is toch interessante lectuur, ook al zullen we misschien niet blij zijn om een voorvader in de lijst te vinden.

Van heel andere aard is het artikel over de familie Van Bingen, slachtoffers uit de oorlog 1940-1945. We hadden er al eerder een artikel aan gewijd.

Nieuw onderzoek bracht een aantal nieuwe punten naar voren. Misschien mogen we zeggen: 'opdat we nooit vergeten', zeker niet met de spanningen die we momenteel in Europa kennen.

We kregen ook leuke reacties op de stamboompagina's. Daar zijn we heel blij mee. We zien graag meerdere stambomen tegemoet en hoewel ze beknopt en strak zijn, slaan ze toch blijkbaar aan en worden goed gelezen.

Veel leesplezier met de artikelen.

De jacht op zwervers

Door G.J. Welberg

December 1785

Een stevige brief gaat vanuit de Graafschap Zutphen en Gelre naar de Hoge Edelen van Ridderschap en Steden in Gelderland, Overijssel en Noord-Brabant.

Er is, zoals bijna elk jaar veel overlast van 'quaed Volk': landlopers en vagebonderende personen, die bovendien nogal wat diefstallen en inbraken plegen.

De provincie is het zat en kondigt een flinke jacht aan op deze figuren in januari 1786.

Ze hebben de omliggende provincies en landen gewaarschuwd, van Overijssel tot Cuyk in Noord-Brabant toe.

Dat moet een flinke operatie zijn geweest gedurende een aantal dagen in januari.

Hoe het weer was, wordt niet vermeld, ook niet of het bij strenge vorst zou worden uitgesteld.

Wel worden de Edele Heren verzocht om de strikte geheimhouding te betrachten.

Zeer Mogende Heren,

Zedert te afgaan Onzen missive van den zo desen betrekkelijk te houden van een generale jacht op alle landlopers en vagebonderende personen in Ued. Mog. Provincie op den 7e en 8e December aenstaende aen ons zijnde te voeren gekoomen dat en niet alleen diverse Huisbraken en diefstallen in deese Provincie zijn gepleegd ook dat veele Vagebonden in deselve zig zijn ophoudende, soo hebben wij uit aenmerkingen daar van tot agterhalingen en uijtroerijinge zoo veel mogelijk van dat gespuis dienstig geoordeeld en gesolveerd mede in dezen gehelen furstendom en graagschap op de voors bij Ued. Mog. Bepaalde tijd een generale Jacht op alle landlopers en Vaghebonderende personen te houden en daertoe de vereisten aanschrijvingen aen de respectieve Officieren en Magistraten deselve laten afgaan, mitsgaders aen de naburige Provincien en landen de nodige kennis gevende daarvan gedaan, 't gelei ons verplicht gevonden hebben. Ued. Mog. Bij dees te communiceren verhopende.

Sedert 't afgaan Onzer missive van den
 20 desen betrekkelijk 't houden van een
 generale Jagt op alle landlopers en
 Vagebonderende personen in Urd. Mog.
 Provincie op den 7^{en} en 8. Decemb. aenstaen-
 de, ain Ons Zynde te vooren gekoomen
 dat 'er niet alleen diverse Huisbraken
 en diefstallen in deese Provincie zijn ge-
 pleegd, maer ook dat veele Vagebonden
 in deselve zig zijn ophoudende, So
 hebben wij uit aenmerkinge daar van
 tot agterhalinge en uitroeiinge zoo
 veel mogelijk van dat gespuis dienstig
 geoordeeld en geresolveerd mede in de-
 sen geheelen Furstendom en Graafschap
 op de voors. bij Urd. Mog. bepaalde
 tijd een generale Jagt op alle land-

Fragment uit de brief aan de staten van Gelderland

Edele Mogende Heeren,

Door de Heeren Staaten dezer provincie ons
 geauthoriseerd vindende, om, tot weering van den
 Overlast, welke te vreesen stonde dat het platte
 Land gedurende deeze Winter door veel quaed Volk
 soude kunnen lijden, zodaene Voorzieningen met
 communicatie der naburige Provinciëne en Landen
 te doen als wij ter meeste beveiliging van de In- en
 opgezetenen souden nodig oordeelen, hebben wij
 considerende dat diverse Diefstallen en Huijsbraaken
 in deeze provincie zijn gepleegd, en veele Vagebonden
 zig in deeze en naburige Landen zijn ophoudende,
 vermeend aan deeze hijlzaeme intentie van de
 Heeren Staaten te voldoen door 't aanstellen van eene
 genraale Jacht op alle landlopers en vagebonderende
 personen door deeze geheele Provincie en waartoe

aanbestemd Donderdag die weezen zal den vijftien
 Januarij des toekomstigen jaars 1786 om daar meede
 op dien dag des morgens tijdig te beginnen en daarinne
 tot Saterdag avond den Seveden dito te combineren.
 Wij hebben ons verplicht gevonden Ued. Mog. Bij
 andere naburige Provinciën en landen van Utrecht,
 Munster, Cleve, grave en Lande van Cuyck, Gravestein,
 Meegen, Lith en 's G+Hertogenbosch daarvan bij deeze
 kennis te geeven ten einde Ued. Mog. In dien mogten
 goedvinden op voors tijd ook zoodaane Jacht te laten
 doen daaromtrent meede de nodige orders souden
 kunnen stellen, immers versoecken wij soo Ued. Mog.
 Daartoe niet zouden gelieven te resolveeren als dan
 tenminsten geduirenden dien tijd op den Sheeren,
 Wegen en Passages aan de Grensen onser Provincie

een wakend oog te doen houden.

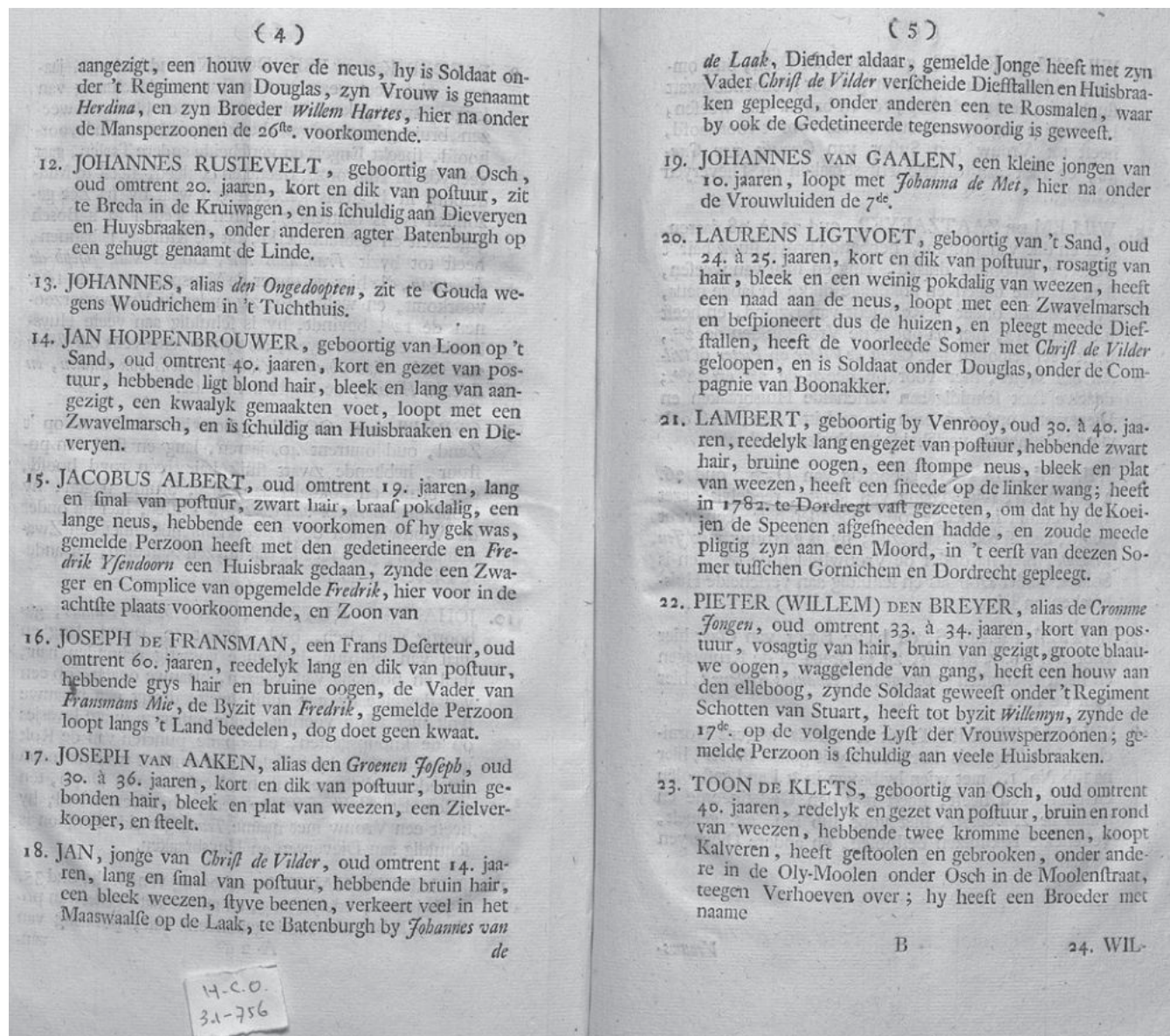
Wij zullen Ued Mog. niet behoeven te doen opmerken dat ten einde soodanige Jacht met te meerder vrugts kome te gescheiden alle omzigtigheid en de strictste secreteeren (geheimhouding) volstrekt nodig is, vertrouwende dat Ued. Mog. Dit een en ander soo veel mogelijk tot den tijd der expeditie van opgen. Jacht wel zullen willen secreteeren en daaromtrent ingevallen Ued. Mog. Meede tot de Jacht mogten

inclinieren de vereijste bevelen tot geheimhoudinge geeven en hier meede eindigende,

Edele Mogende Heeren

Beveelen wij Ued. Mog. In de bescherminge Gods Geschreven den 16e December 1785 Ued.Mog. Vriendwillige

Diew Raeden des Furstendoms Gelre en Zutphen

Een aantal gezochte vagebonden en zwervers(HCO Zwolle)

De christelijke jaartelling

Door: Hennie Scholten

Toen ik een jaar of twaalf was vroeg ik mij wel af of ze honderd jaar geleden al op de hoogte waren van tijd, van uren, van minuten en seconden, kortom of men wist dat een uur zestig minuten had en een minuut 60 seconden of men dus al wist wat een kalender of een jaar telling was. Ik dacht toen dat alles een uitvinding was van de 20ste eeuw. Inmiddels weet ik ietsje beter. Er zijn kalenders in vele soorten en berekeningen. Zie het artikel van Marieken Scholten-Sijsses van vorig jaar.

Ruim drieduizend jaar voor Christus was al becijferd dat een jaar had zo rond de 360 dagen, een dag 24 uren, een uur 60 minuten en een minuut 60 seconden. Het was op de maanstonden gebaseerd.

De Assyriërs hadden nog geen computers, ze hebben het ons nagelaten op kleitabletten.

Kleitablet spijkerschrift.

Wij rekenen nog steeds in diezelfde dagen van 24 uur. We hebben er lichtjaren aan toegevoegd omdat in onze simpele rekenstelsel anders niet meer te omschrijven is hoe ver weg een ster zich bevindt.

Tijd, gevangen in kalenders, we zijn er volstrekt afhankelijk van. Wij kunnen niets zonder tijd, er zou geen trein meer lopen, geen besluit worden genomen. We hebben vele jaartellingen, maar allemaal zijn ze gebaseerd op pakweg 360 dagen per jaar met dagen van 24 uur.

De Azteken in Zuid Amerika hadden al eeuwen geleden een zeer nauwkeurige kalender, gebaseerd op astronomische berekeningen, die tot de hogere wetenschap konden worden gerekend.

Maar ook de nomadenvolken hadden een kalender nodig om zich te kunnen voor bereiden op de wisseling der seizoenen. Allemaal kenden ze een vorm van tijd, een kalender, die sterk doet denken aan onze eigen tijdsindeling.

Vroeger wilde men nog wel eens in de zomerdag de uren wat langer maken en in de winterdag met de snel invallende duisternis wat korter, maar men kwam wel op hetzelfde eindresultaat uit.

Al ver voor onze jaartelling kennen we Juliaanse kalender, waarop de christelijke jaartelling is gebaseerd. Deze Juliaanse kalender, door Julius Ceasar ingesteld en gebaseerd op precies 365 dagen hebben we eeuwenlang gebruikt tot het einde van de 16e eeuw.

Dat Juliaanse jaar was iets te lang, niet zoveel, in 128 jaar scheelde het een dag, maar het was toch wat lastig want in de 15e eeuw begon het voorjaar al op 12 maart. Paus Gregorius X111 voerde op het eind van de zestiende eeuw een wijziging door en sinds die tijd spreken we van de Gregoriaanse kalender. We kunnen nu vele eeuwen lang de lente laten beginnen op 21 maart.

De bekendste jaartelling is de zogenaamde christelijke jaartelling. Eigenlijk wordt die wereldwijd gebruikt.

We rekenen voor Christus en na Christus. Julius Ceasar stierf 44 voor Christus en de slag bij Nieuwpoort was 1600 na Christus. We zijn inmiddels ruim over het magische jaar 2000 heen, een jaar met drie nullen.

Veel mensen vonden die jaarwisseling 2000 beangstigend. Bij elke eeuwwisseling steekt de angst voor het einde de kop op, maar het jaar 2000 kende dat wel heel erg.

Mogen we zeggen dat er weinig nieuws onder de zon is? Zo rond het jaar 1000 waren de mensen ook extreem bang; ze verwachtten toen ook het einde van de wereld.

Die gedachten waren en zijn gebaseerd op het duizendjarige rijk dat genoemd wordt in de Openbaringen in de Bijbel.

Na duizend jaar zou de duivel losbreken en nog een keer terreur zaaien over de wereld. Een vuur uit de hemel zou hem en zijn helpers verzengen en daarna zou het laatste oordeel plaatsvinden, de Apocalypse. De extreme angst voor dat gebeuren kende men al van het jaar 940 tot 1040.

De strijd tegen alle ketterse uitwassen in de Christelijke kerk werd aangevangen en we zien in de latere eeuwen zware vervolgingen optreden tegen iedereen, die een afwijkende mening had van de dogma's van de Christelijke leer.

Kruistochten, kettervervolgingen en in de latere middeleeuwen de heksenvervolgingen kennen we maar al te goed en zijn waarschijnlijk te herleiden naar die extreme angst rond het jaar 1000. De kerkelijke dogma's ontstonden toen ook terwijl de christelijke godsdiensten nog niet eens lang daarvoor waren verspreid in Europa.

Na het jaar 1000 toen de wereld gewoon doordraaide, werd alles anders. De angst was voorbij en de veiligheid en de handel namen sterk toe. Steden ontstonden en nieuwe verten werden ontdekt.

Hoe komen wij trouwens aan onze christelijke jaartelling? Hoe kwamen we destijds uit op het jaar nul als het geboortjaar van Jezus Christus?

In het jaar 537 na Chr. berekende een monnik, genaamd Dyonisius Exegesisus, een nieuwe jaartelling, de Anno Domini, gebaseerd op de Juliaanse kalender van strikt 365 dagen, met als beginpunt het jaar 1 als het geboortjaar van Jezus Christus. De dagen van het Romeinse rijk waren toen al voorbij en men was vergeten waarop de Juliaanse kalender was gebaseerd: de stichting van de stad Rome.

Welke methode de monnik uit Scythia Minor- een grensgebied tussen Roemenie en Bulgarije- Dyonisius Exegesisus precies gebruikte is niet duidelijk, daar bestaan geen historische documenten over. Men heeft wel kunnen bewijzen waar hij een paar fouten in de berekening heeft gemaakt. De stad Rome werd een paar jaar later gesticht dan hij heeft aangenomen. Hij is gegaan van het jaar 1 voor christus naar het jaar 1 na christus. Het jaar nul werd overgeslagen. En hij heeft de vier jaar niet meegeteld die keizer Augustus heeft geregeerd als Octavianus.

Desondanks een karwei waar je, als mens van de 21ste eeuw met onze computers en rekenvaardige gadgets, diep respect voor mag hebben. De man moest het

De monnik Dyonisius Exegesisus

met een telraam en een stuk perkament doen. Men heeft wel de berekening zoals hij die opstelde, aangehouden.

Er zijn nog meer aanwijzingen dat de telling niet helemaal juist is.

Johannes Kepler, hof-astronoom en wiskundige uit het begin van de zeventiende eeuw heeft in 1603 een supernova ontdekt. Een nova of een supernova is een ster, die plotseling opvlamt en tot een grote helderheid komt. Soms is zo'n ster gedurende een aantal weken zichtbaar aan het firmament. Daarna dooft hij. Er blijft uiteindelijk een zwakke ster achter.

Kepler was als astronoom door dit verschijnsel geboeid en hij ontdekte meerdere nova's door de eeuwen heen, omdat dit tijdelijke verschijnsel van een groot helder licht nogal eens zorgde voor grote angst onder de mensen en daarom nauwkeurig werd beschreven in documenten en boeken. Hij ontdekte dat er zo'n zeven jaar voor Christus een heldere nova aan de hemel stond. Hij bedacht toen dat dit de beroemde ster van Bethlehem, waarvan sprake is in de Bijbel, zou kunnen zijn.

Moderne en nieuwere ontdekkingen en berekeningen geven Kepler gelijk. Het vreemde verschijnsel aan de

hemel in het jaar zeven voor christus kan een nova zijn geweest en de meeste waarnemingen, die werden opgetekend, kwamen uit het Midden Oosten. Daar was die heldere ster het duidelijkst te zien.

Het jaar 2000, nog redelijk vers in het geheugen, was dus eigenlijk het jaar 2007 zoals in sommige wetenschappelijke kringen wordt gedacht.

De wereld is niet vergaan, zelfs onze computers gingen rustig over naar een nieuw millennium en raakten niet van de wijs, zoals algemeen gevreesd werd.

Ook in de jaren tachtig en negentig van de 20ste eeuw werd vaak gesproken en geschreven over de wisseling van het millennium en de angst voor het einde.

Nostradamus, de 16de eeuwse Franse arts, was jarenlang vergeten, maar kwam in de laatste 25 jaar van de 20ste eeuw weer volledig in beeld met zijn mysterieuze kwatrijnen, die voorspellingen zouden zijn over toekomstige historische gebeurtenissen en vooral over het eind van de wereld.

Mayakalender

Israel zette eind 1999 een aantal Amerikaanse sekteleiden het land uit. Zij hadden in de Openbaringen uit de Bijbel gelezen dat de wereld zou vergaan op 1 januari van het jaar 2000 en het scheen dat zij bijzondere plannen hadden voor die dag om die voorspelling realiteit te laten worden.

Tot zelfs tien jaar geleden ontstond nog ophef over de Maya kalender. Dit kalendersysteem is heel bekend in het midden van Zuid Amerika.

Op 21 december 2012 zou deze kalender afgelopen zijn. Hij is gebaseerd op astronomie, astrologie en wetkunde. Volgens experts was hij nauwkeuriger dan vele andere kalenders.

Ook op die dag in 2012 ging de dag over in de nacht; er gebeurde niets.

De mensheid heeft in het verleden meer dan eens een poging gedaan een zuivere goede kalenderberekening te krijgen. Er zijn er ook vele.

Ruim tweehonderd jaar geleden probeerden de leiders van de Franse revolutie een nieuwe kalender in te voeren, het is hun niet gelukt. Tien jaar later veegde Napoleon die van de tafel en herstelde de bekende christelijke Gregoriaanse jaartelling.

Zelfs in 1947 is er nog een nieuwe berekening van een kalender, voorgesteld door Peru en afgewezen door de Verenigde Naties.

De meest gebruikte jaartelling ter wereld ontstond al ver voor het jaar 1, zoals Dionysius Exegesis die berekende en kent nog steeds 24 uur in een dag, en 60 minuten in een uur.

Nogmaals de familie Van Bingen

Onderzoek Dick Poortman, tekst Hennie Scholten

In 2020 publiceerde Twente Genealogisch een artikel over de joodse familie Van Bingen uit Rijssen.

Een trieste oorlogsgeschiedenis, een van de vele helaas.

Een goed huisvader en vakman die al het nodige had meegemaakt in zijn Duitse woonplaats Ochtrup en naar Nederland uitweek voor het Nazigeweld.

Dat deed hij al in een vroeg stadium toen Hitler net aan de macht was.

In Rijssen bouwde hij in een aantal jaren een goede slagerij/slachterij op nadat hij een tijdlang als knecht had gewerkt bij een aangetrouwd familielid, de slager Ben Magnus aan de Tabaksgaarden in Rijssen.

Diens vrouw Louise (Lize) Spanjaard, was een dochter van Levie Spanjaard en diens vrouw Marianne Weijl, bekende inwoners van Rijssen.

Bernhard van Bingen woonde tijdelijk aan de Spuitstraat in Rijssen maar betrok al snel een woning aan de Stationsdwarsweg 24 in Rijssen, een pand van de Rijssense Rebekka Samuel die deze woning had laten bouwen, maar als dienstbode in Amsterdam

woonachtig was.

Je zou toch zeggen: het ging goed met Bernhard, zijn vrouw en kinderen en de inwonende vader en stiefmoeder.

Zijn slachterij had hij in een pand aan de Beek te Rijssen, (de huidige Wierdensestraat) van een vroegere slager Bosch.

Op 17 juli 1939 verhuisde het gezin inclusief de bedrijfsvoering naar een nieuw gebouwd pand, Haarstraat 6, Rijssen.

Eigendom van een familie ter Harmsel (alias "van Oabrams-Dieka") waar speciaal voor van Bingen de slachterij achter werd gebouwd.

Lang zou men daar echter niet in vrede wonen.

Op 28 augustus 1939 begon de algemene mobilisatie van het Nederlandse leger.

Ook Bernhard werd opgeroepen en meldde zich bij het 5e depotbataljon dat gelegerd was in Alkmaar.

Hij werd gelegerd in de voormalige Mariaschool aan de Krugerstraat in Alkmaar.

Toen vader Isaac van Bingen overleed op 8 april 1940

kreeg Bernhard verlof om zijn vader te begraven.

Diens grafsteen bevindt zich nog steeds op de Israëlitische begraafplaats te Rijssen.

Een verzoek om verlof om in Rijssen te kunnen blijven werd niet gehonoreerd door de militaire instantie en Bernhard vertrok weer naar Alkmaar.

Daar begon de tragedie.

Nederland werd overvallen op 10 mei 1940 door Duitse troepen en na vier dagen capituleerde het land.

Een zwaar bombardement op Rotterdam, waarbij 800 burgers omkwamen en de dreiging dat meerdere steden hetzelfde lot zouden ondergaan, deed Nederland de wapens neerleggen.

Zoals al in het vorige artikel beschreven pleegde Bernard in die bange dagen van mei 1940 zelfmoord.

En dan komen er toch vragen. Hij had een vrouw en kinderen in Rijssen en zijn moeder leefde ook nog.

Hij verdiende een goede boterham met zijn slagersbedrijf, kortom, de vraag dringt zich op, waarom pleegde hij zelfmoord?

Zijn lichaam werd op 5 juni 1940 gevonden in een schuur in Anna Paulowna. Waarschijnlijk pas dagen, zo geen weken later.

Na de capitulatie van Nederland, ruim drie weken daarvoor waren de Nederlandse militairen krijgsgevangen gemaakt.

Sommigen werden naar Duitsland gevoerd, anderen werden in hun kazernes ondergebracht.

Bernard was niet naar Duitsland gebracht. Hij was waarschijnlijk ingekwartierd in zijn eigen kazerne.

Of de bezetter in dat stadium op de hoogte van de joodse achtergrond? Waarschijnlijk wel.

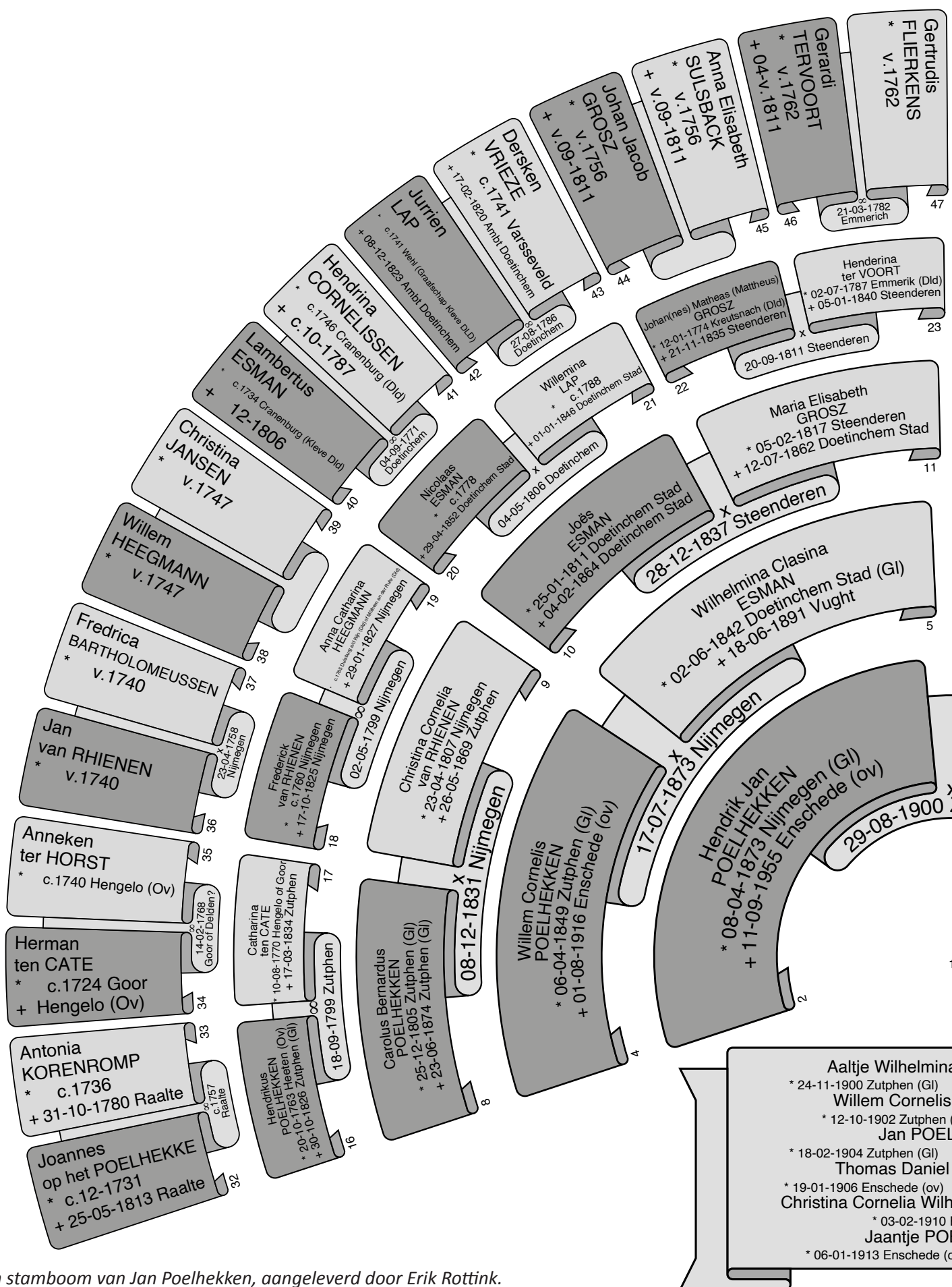
Soldaten werden ingeschreven met naam en toenaam en godsdienst.

Dat Van Bingen bang was, behoeft geen betoog. Hij was uiteindelijk al uit Duitsland vertrokken in 1933 toen Hitler nog maar net aan het bewind was en de eerste wetten werden uitgevaardigd tegen de joodse bevolking.

Nederland wenste neutraal te blijven, dat was het land in 1914-1918 ook geweest en de Duitsers hadden meerdere keren verkondigd de Nederlandse neutraliteit te zullen respecteren.

Foto koninginnedag 1939

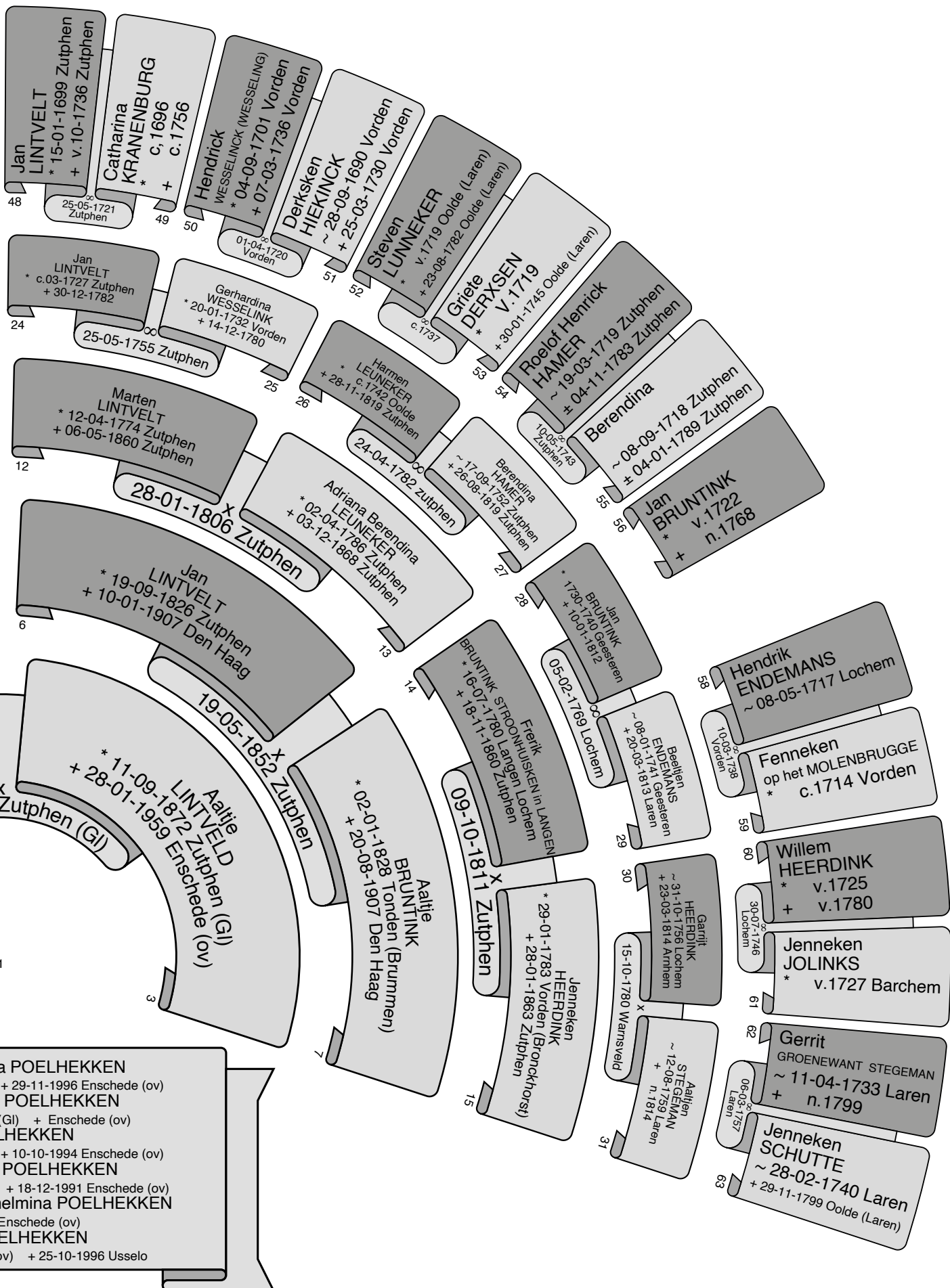

foto aan de Beek (Wierdensestraat, Rijssen)

Dat Nederland onder de voet werd gelopen, was een schok. Een schok die Van Bingen misschien niet aankon.

Het detachement politietroepen stelling Den Helder deed het onderzoek naar de zelfmoord van een zogeheten niet-gegradueerde militair oftewel een soldaat zonder rang.

Een soldaat die zelfmoord pleegde, was een netelige zaak voor de krijgsraad.

Het onderzoek liep dan ook via meerdere ministeries: defensie en justitie.

Officieren hebben hem op 15 mei nog gezien toen hij in een auto zat en met personeel van het weerstation Stelling in Den Helder vertrok. Hij gaf zich uit voor G.D. Tewes.

Men dacht in eerste instantie dan ook dat het om een dienstplichtig militair G.D. Tewes ging.

Op het lichaam vond men een herkenningsplaatje op naam van Tewes en uit de kleding van de omgekomenen waren alle nummers verwijderd. Vermoedelijk heeft Van Bingen het plaatje weggenomen.

De echte G.D. Tewes had al op 17 mei aangegeven dat hij zijn plaatje en zijn veldzakboekje kwijt was.

Nader onderzoek wees uit dat de dienstplichtige B. van Bingen, geboren te Ochtrup op 01-11-1903 en wonende te Rijssen, al sinds de nacht van 14 op 15 mei vermist werd. Gedeserteerd?

In een briekaart, gevonden op zijn lichaam werd verzocht de persoonlijke bezittingen op te sturen naar zijn echtgenote in Rijssen.

Er volgde een uitvoerig autopsie onderzoek. Van Bingen was een gezette man van circa 1.60 lang en was gedeeltelijk kaalhoofdig, gekleed in het uniform van een Nederlandse militair.

Hij moet al langere tijd overleden zijn, men sprak in het autopsierapport over een lichaam in sterk ontbonden staat.

Er was geen enkele twijfel over een eventuele misdaad, hij had zichzelf het leven benomen.

Er volgde een drukke correspondentie tussen de burgemeester van Anna Paulowna, die tevens hulpofficier van Justitie bleek te zijn, en het detachement politietietroepen en het ministerie van defensie met verklaringen van officieren, die bij het onderzoek betrokken waren.

Het lichaam werd ter beschikking gesteld aan de hulpofficier van Justitie c.q., de burgemeester van Anna Paulowna.

Zelfs zijn bezittingen werden benoemd: een gouden horloge, portemonnee met inhoud, een haarkam.

Verklaringen van zo'n beetje iedereen die erbij betrokken was, werden opgenomen: de veldwachter, de zoon van de eigenaar van de schuur waar Van Bingen gevonden werd, de burgemeester, de schouwwarts, de dienstplichtige korporaal, de luitenant van de koninklijke landmacht.

Op zeven juni werd toestemming gegeven tot het begraven van het lichaam.

Waar het begraven is, is nog steeds niet bekend.

De politie in Rijssen liet de goederen bezorgen bij de weduwe, die ervoor tekende ze te hebben ontvangen. De weduwe werd verzocht zoveel mogelijk te zwijgen

over het gebeurde.

De vraag blijft: waarom pleegde hij zelfmoord?

Was de man zo aangeslagen door de oorlogsdagen van mei 1940, door de angst voor een toekomst, die naderhand verschrikkelijk zou blijken maar waar hij op dat bewuste moment nog geen weet van had?

De berichtgevingen uit Duitsland waren niet gunstig.

De angst voor de toekomst onder een Duitse bezetting moge duidelijk zijn.

Feit blijft dat hij niet alleen stond in die wanhopige daad.

Meerdere joodse burgers in Nederland pleegden in die angstige capitulatieweken zelfmoord, alsof ze voorvoelden wat er ging gebeuren...

Een opmerking aan lezers en lezeressen die ook hun stamboom willen laten publiceren in Twente Genealogisch. We zien ze gaarne tegemoet, maar wilt u die dan aanleveren in Word en niet in een PDF-bestand? Alvast hartelijk dank.

We hebben leuke reacties gekregen op de vorige stamboom, een paar foutjes werden ontdekt en zijn inmiddels hersteld. Ook hiervoor dank.

Vele gegevens (1611-1756) over Kemna in Albergen

Door: Frans Scholten, Hengelo.

Jaren geleden had ik een grote hoeveelheid vermeldingen over de Kemna familie verzameld.

De gegevens staan nu op:

http://www.fransscholten.nl/Kemna_nl/

De link naar de pdf staat helemaal onderaan en die pdf kunt u downloaden.

Hopelijk kan iemand er zijn voordeel mee doen. Ik krijg de indruk dat er meerdere takken Kemna tegelijk waren. Zelf stam ik niet van Kemna af, zodat ik geen DTB- en BS-gegevens heb.

Mijn gegevens zijn vrij te gebruiken. Wilt u bij publicatie svp. mijn naam blijven vermelden?

Colofon

*Nederlandse Genealogische Vereniging.
Opgericht 1946.*

Correspondentieadres:

Correspondentieadres
NGV, Postbus 50, 3980 CB, Bunnik.
Bibliotheek en andere diensten:
Kosterijland 3, 3981 AJ, Bunnik
Telefoonnummer: 085 - 105 1199

Afdeling-Twente.

Opgericht 1984 (Heropgericht 2021).
Het gebied omvat de volgende gemeenten:
Almelo, Avereest, Borne, Dinkelland, Enschede,
Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo,
Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Ommen, Rijssen-
Holten, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Dalfsen,
Olst-Wijhe, Raalte en de voormalige gemeente
Bathmen.

Afdelingswebsite:

<https://www.ngv-afdelingen.nl/twe/>

Afdelingsbestuur en functionarissen

Voorzitter

Vacature

Secretaris

Marieken Scholten-Sijjes
E-mail: secretaris-twe@ngv.nl

Budgethouder

Ben Lenferink
E-mail: b.lenferink@lentifa.nl

Bestuurslid en Genealogisch correspondent

Anton Hilgerink
E-mail: correspondent@home.nl

Bestuurslid en eindredacteur Twente Genealogisch (TG)

Hennie Scholten
E-mail: hennie.scholten@home.nl

Bestuurslid en coördinator cursussen

Hans Souverijn
E-mail: hans.souverijn@ziggo.nl

Bestuurslid en coördinator lezingen

Henk Huiskes
E-mail: gen.hbhuiskes@caiway.net

Afgevaardigde naar AV

Henk Huiskes (zie linksonder)

Indexering Twente Genealogisch

Ton Boswerger
Email: tonboswerger@kpnmail.nl

Verzending Twente Genealogisch (TG)

Corrie van der Beek
E-mail: cjbeek1@gmail.com

Webmaster

Marieken Scholten-Sijjes
E-mail: webredacteur-twe@ngv.nl

Kopij Twente Genealogisch.

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen voor TG in te korten, aan te passen of te weigeren. Dit geschiedt vanzelfsprekend alleen in/na overleg met de auteur.

Twente Genealogisch verschijnen.

Bij voldoende kopij verschijnt TG vier keer per jaar rond het einde van elk kwartaal.

Bezorging Twente Genealogisch

Voor de bezorging van Twente Genealogisch kunt u contact opnemen met mevrouw Corrie van der Beek.
Twente Genealogisch wordt gratis toegezonden aan de leden van Nationaal Twente en aan leden van andere afdelingen, die een bijkomend lidmaatschap zijn aangegaan.

Abonnement

Wilt u een abonnement op dit blad, dan zijn de kosten € 12,50. U kunt zich aanmelden via de secretaris.

Publicatie

Het in dit blad gepubliceerde mag slechts worden overgenomen met schriftelijke toestemming van de redactie, de schrijver en vermelding van de bron: Twente Genealogisch ISSN-138-0787

Wijzigingen

Adreswijzigingen, wijziging e-mailadres, opgave nieuwe leden en opzeggingen uitsluitend via het e-mailadres: ledenadministratie@ngv.nl of per post naar NGV- ledenadministratie, Postbus 50, 3989 CB Bunnik.

Mariakapel in Borne

Aan de Koppelsbrink in Borne staat een Mariakapel. De kapel is gebouwd op het voormalige RK-kerkhof. Dit kerkhof is in gebruik geweest van 1828 tot 1907. De laatste die er begraven werd, was Euphemia Tussveld in haar familiegraf. Aan de Oude Almeloeweg was in 1904 een nieuw RK parochiekerkhof in gebruik genomen, zodat de oude gesloten kon worden.

De oude begraafplaats veranderde in een ruïne. In 1952 viel door een storm het kerkhofkruis om.

De Bornse kunstenaar Herman Liedenbaum repareerde het kruis en hij kwam op het idee op deze plaats een Mariakapel te bouwen. Het had heel wat voeten in aarde, maar uiteindelijk kon de kapel in 1957 ge-

bouwd en ingezegend worden.

Het Mariabeeld is afkomstig uit het Duitse Vreden waar het door Herman Liedenbaum in stukken was gevonden. Hij heeft het onzichtbaar gerestaureerd.

Achter de kapel liggen slechts nog de grafzerken van kapelaan M. Hepman (1833-1865), dokter J.B. Schoemaker (1799-1879) en pastoor J.F. Warnink (1809-1890).

Bron:

Thiehatten, Martin; Van Borghende tot Borne. Borne, 2009.

<https://www.historischeprojecten.nl/geheugenvanborne/sample-page/oude-huisplaatsen-in-borne/koppelsbrink-de-mariakapel/>
Bezocht 24-01-2022

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

Retouradres:
Holthuisenbrink 29
7544 ML Enschede

*Mariakapel op de Zendersche Esch
Uitleg foto zie binnenzijde omslag.*

Twente Genealogisch 2022

Kwartaalblad van de
afdeling Nationaal-Twente
Nummer 3 - 2022

Oude kerk van Borne II

Door Marieken Scholten-Sijses

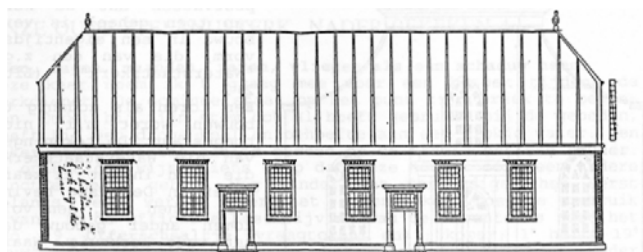
De Reformatie

De heren van Weleveld waren in Borne de machtigste personen. Tijdens de reformatie kon daardoor Christopher Schele rond 1550 in Borne de Lutersche leer invoeren. Deze week niet zo veel af van de katholieke. Echter, in 1597 bepaalde de Provinciale Ridderschap en Steden dat de Calvinistische leer ingevoerd moest worden. Dat leverde behoorlijk wat weerstand op, maar tenslotte werd ook in Borne deze leer ingevoerd. Daarmee verdwenen in de Oude Kerk o.a. alle heiligenbeelden, altaren en muurschilderingen.

De gereformeerde kerk werd de staatskerk. Van andere kerken dan de calvinistische werden godsdienstuitvoering alleen nog oogluikend toegestaan. De diensten moesten in het verborgene plaats vinden. Meerder malen werden er RK-kerken gesloten. *"1773 den 3 Mey zijn er door de Landdrost (van Twenthe) 6 kerken te gelijk gesloten als Rossum, Oldensael, Borne, Delden, Enschede om reden, dat er enige mensen onder den dienst buiten de selve sullen bevonden zijn, en dus aanstotelijkheid sullen gegeven hebben"* Dit zette uiteraard veel kwaad bloed. Temeer daar alle kosten van kerk, koster, enz. werden gedragen door de gehele gemeenschap. In 1786 kregen de katholieken toestemming om in Borne een eigen (schuur)kerk te bouwen. Deze kerk werd op kosten van de lidmaten gebouwd op gehuurde grond bezwaard met ca. f2000,-.

Restitutie der kerken

Na de Bataafse omwenteling werden in 1796 kerk en staat gescheiden. De plaatselijke overheden kregen opdracht tot verdeling van de kerkgebouwen onder de plaatselijke kerkgenootschappen naar evenredigheid van het aantal zielen van een kerkgenootschap. De Joden telden 29 zielen, de Mennonieten of Doopsgezinden 64, de Gereformeerden 566 zielen en de Rooms Katholieken, tesamen met een deel van Zenderen en Bornerbroek, kwamen op 1322 zielen. In 1798 kwamen de Katholieken en Gereformeerden bijeen om tot een minnelijke schikking te komen.

De oorspronkelijke kerkshuur aan de Koppelsbrink, toen nog de uitvalsweg naar Weerselo.

Het voorstel was: de kerk voor de gereformeerden, de pastorie naar de katholieken en de kerkelijke goederen samen delen. Hiervan kwam niet zoveel terecht, daar de staatsregeling van 1801 bepaalde: *„ieder kerkgenootschap blijft onherroepelijk in het bezit van hetgeen met den aanvang dezer Eeuw door hetzelfde werd bezeten”*.

Koning Leopold Napoleon kwam de overige kerkgenootschappen tegemoet. Hij bepaalde o.a. *“dat geen inwoner aan eenige belasting kan worden onderworpen, tot onderhoud van kerken eener andere gezindheid.”* Tijdens zijn rondreis in 1809 door Overijssel heeft hij in Almelo de RK-priester een bedrag van f 2.000,- overhandigd tot betaling der schulden die gemaakt waren voor de bouw van de kerk. De Oude Kerk bleef het bezit van de gereformeerden.

Bronnen:

- Harten-Fransen, M.G.E. van, *Grepen uit de historie van Borne*, Borne 1984.
- De kerkshuur van Borne; Boorn en Boerschop, *Per. van de Heemkundevereniging Bussemakershuis*, Jaargang 8, Nr.1, 1998.
- Kaartje Borne 1832. Bezit Oudheidkamer Twente, 1520_OKT_K_0209
- Uitterdijk, J.N., (1879) Koning Lodewijk Napoleon in Overijssel 1809. BtdGvO, 5, 29-49.

Voorwoord

Door Hennie Scholten

Alweer september/oktober 2022. De tijd vliegt om het eens met een enorm cliché te zeggen.

In dit nummer verhalen. Mooie en lange verhalen. En ook een bijpassend cirkeldiagram

Begin oktober hopen we elkaar weer te zien na een hele lange tijd.

En nog steeds is de corona niet verdwenen en weten we niet wat ons verder nog te wachten staat. De besmettingscijfers liegen er niet om. In de koude tijd van het jaar schijnt dat virus ook weer actiever te worden. Uitkijken is het nog steeds het devies. Dat geldt ook voor onze bijeenkomsten.

Maar we blijven optimistisch en de verwachtingen zijn hoog.

We hebben ieder geval vijf bijeenkomsten gepland voor het komende seizoen. Nog twee in 2022 en drie in het eerste gedeelte van 2023.

We hopen jullie te kunnen begroeten op 8 oktober a.s.

Bidprentje uit Noetsele onder Hellendoorn-Nijverdal.

Annalen van Franciscus Davina, deel 1

Door Marieken Scholten-Sijes

Annales off

Enige denkwaardig

geschiedenissen in

het Seuventiende secul

omtrent oldenzaal

ten tijde van de Eerwaarde

Heer Franciscus Davina

Rooms Priester

#

Dit opschrift is door Franciscus Davina (1718-1763), merkwaardig genoeg, genoteerd temidden van de inkomsten en uitgaven in het kasboekje van zijn ach-

terneef Gabriel Davina (1798-1884). Overigens is dit boekje nog voor meer doeleinden gebruikt. Het bevat onder andere een "Tractatus Mathematicus". Geheel in het latijn geschreven. Gedurende 1755 en 1756 is het weer bijgehouden. In het bijzonder de vermeldingen van aardbevingen en een vuurbol in de lucht en "Eenige korte aanmerkingen wegens de remonstranten en contraremonstranten".

Zeker is dat het handschrift van alles van de priester Franciscus Davina is. Enkele brieven, door hem aan een notaris in Zwolle geschreven, hebben hetzelfde handschrift. Wel opvallend is de spelling die hij gebruikt.

Niet echt wat je van een priester met een goede op-
leiding verwacht.

Ik kende deze genealogische gegevens al, maar kon de genoemde personen niet plaatsen. Gelukkig ben ik in het bezit van de genealogische gegevens die door Theo Davina aan de NGV-Twente zijn afgestaan. Hieruit kon ik de parenteel van Alonso Da Viña samenstellen en de gegevens uit de annalen aan de betreffende personen koppelen. Als de gegevens van de annalen niet overeen kwamen met die van Theo Davina, heb ik ze zoveel als mogelijk was in doop- en trouwboeken nagezocht. Helaas zijn de RK-DTB boeken bij lange na niet allemaal bewaard gebleven. Via internet vond ik gegevens van de allereerste d'Avina's. Ik heb ze niet overgenomen, aangezien de bron ervan niet vermeld wordt. Mocht u ze willen bekijken, zie dan bij de bronnen voor dit artikel.

Allereerst hierbij de levensbeschrijving van de priester, zoals deze door hem zelf opgeschreven is. In eerste instantie wilde hij niet deugen. Doch, het kwam allemaal goed.

"Franciscus is geboren in 't jaar 1718 den 26 augusti. in sijne kintshijt is hij soo dikke en vett geweest, dat alle werelt die hem sag off van hem hoorde sig daarover verwonderde, hij wierde geapliceert te oldenzaal op de latijnsche schoole maar met wijnig vrugten, indien hij alle sijne sinne en gedagten stelde op de sotte lieffhebberije van hoonders en duiven en voorsienige sorge des ouders konte hem daar van niet afftrekken, doordien, datt sij met affeeren, coopenschappen en negotien alletijt beladen waren, daaromme oordeelden sij met raat van anderen, dat sijn studie dog sonder vrugten alletijt soude wezen, deswegen sonden sij hem naa Amsterdam om sig in de wijn negotien te ooffenen: Soo is hij eerst geweest bij enen Tromp op 't lijse plijn, die ene volle nigte van hem ten huwelijk hadde maar terwijl de keuken voor hem wat slegt scheen te wezen, daar hij sie goot bij sijne ouders gewoont ware nam hij met de twaalf weke de rijse weer naa huis aan naa als hij daar omtrent een jaar weer geweest ware wierde hij van sijne ouders bij enen Hermanus ten Dam een neeff van sijn mooder gedaan, wonende op de Wesperstraat. dog 't selve ongeluk dreef hem ook van daar, en soo quam hij bij Antonius Houtwijk wijncooper op den Haarlemmerdijk, alwaar hij twee

jaar gestaan heeft - middeler tijt scheen Godt hem in tegeven tot wat staat hij hem hadde beroopen. Dan hij begost liefde te krijen tot de studie, en den arbiijt begoste hem te vervelen, waarvan hij menigmaal door brieven heeft kennisse gegeven aan sijne ouders, maar hij kloppede voor een doove mansdeur, terwijl sijne ouders sig spiegelde in sijne vorige studie, en verbeelden sig dat 't in 't vervolg ook sonder enig goot effect soude weesen.

Daar naa teweten naa de twee jaaren is hij gekoomen bij enen wijncooper Breuns, waarbij grote gelegenhiijt ware om wat te leeren maar terwijl hij op een ander moste in kost gaan begoste hem sulks grotelijks te verveelen. Daarom begoste hij meer en instantien te doen bij sijne ouders en beteugde met drovige penne sijne grote affectie, dien hij hat tot 't studeren. Eindelijk sagen de ouders dat 't ernst ware en lieten hem te heus koomen om te laten studeren. Siet hoo wonderlijk dat Godt sijne middels in 't werk stellet, om de mensen te beropen off te trekken tot den staat tot welke hij den mensch beroopen heeft. O Altistudo divitarum sapientio wet serentio dei. Soo heeft sijn vader met enige vrinden hem gebragt in 't jaar 1738 den 26 august, naa Coosfelt, van sijne vorige studie wiste hij genoogszaam niets meer. Edog heeft hij sig door sijnen vlijt en door de gode loffwaardige instructie van Karman Outste, rector van S: Lambert soo danig ge ooffent en bequaam gemaket / middels ook de gratie Goddes/ dat hij in 't jaar 1739 om alderhijligen na de derde school met verwonderinge van de profectus Haaver wierde geadmitteert naa als hij de studie daar absolveert hadde is hij gegaan naa Munster om de studie daar te vervorderen. Daarna is hij in 't jaar 1745 gegaan naa de accademie van Leuven en heeft daar gestudeert een jaar en vier maand, en naa als hij de examens gelukkig gedaan hadde, heeft hij sacramentum Confirmationis ordinis minores subdiakonatum et diaconatum ontfangen van de Arsbisschop van Meggelen Cardinaal Asaltien, maar Presbijteratum heeft hij ontfangen van de suffragaan van Leuk, binen Leuk, op paaschen avent in 't jaar 1746 en dit geschiede terwijl nog in Flaanderen nog in Brabant wegens 't gevaar op de wegen geen bisschopwijdinge anstelde - binnen Oldenzaal op Hemelvaart Christi heeft hij sijnen eersten dienst gedaan, en hij is tot nuu too nog in sijn ouderlijk heus bij sijne ouders en heeft sijne exercitie te Oldenzaal en heeft voor korten tijt tusschen die tijt den enen en den anderen omleggenden Pastoor wel assisteret als Heer Vissinck, Hr. Nieuwenheus, Hr. Hommels, etc. [NB. Later toegevoegd] Hij is in 't jaar 1746 den 26 augusti op sijn geboorte dagh als capellaan gesonden naa Haxbergen bij den Heer Theodorus Lanssinck die

in 't jaar 1751 naa den doot van Cremer Arspriester en Pastoor van Ootmorsen is aarspriester van 't Twente geworden. Dese ledige statie van Ootmorsen hadde mijn rechtswege toegekomen, maar doordien men solliciteerde bij Beers aarspriester van sallant te Swolle toe wass ondertusschen Helten doemaals Pastoor te Vaasen soo door hem als deur den aarspriester van 't Lingen Heer Hetterman bij den Nuntius Crivelli voor die ledige statie gerecommandeert, waarover Heer Hetterman sich daar van beswaart vonde als hij hoorde datt ick nog in twente waar, en schreeff daar over van nieuws naar Brussel maar mett als de brief affginge kwam tot mijn ongeluk de sendinge voer Helten, also datt de brief voor mijn van de post terugge gehaalt wierde. Den 10 ockt 1751 deur schrijven van Heer Beer kreeg ick de sendinge op Vaassen en Cannenberg op de veleuwe, alwaar ich ben geweest tot het jaar 1757 den 28 jan: Hebbe in die maant de sendinge gekregen deur recommendatie van Heer Lansinck op Saesvelt en Deurninge alwaar in festo purificationes den eersten dienst hebben gedaan, maar hebbe daar veel mogelijkheid gehadt doordien de gemeente wass opgeroet op Peeze te willen houden die Capelleaen bij Hr Visinck was geweest.

[de tekst eindigt met:] NB 1756 intra octavampontecos tes ii junii die vineris Circa sextam. [1756 binnen de achtste juni, dat wil zeggen, ongeveer de zesde].

Zoals in deze tekst, zijn de annalen in twee delen geschreven. Kennelijk is het eerste deel geschreven tot en met 1746. Hij is in dat jaar priester geworden in Haaksbergen. Tot dan woonde hij thuis en was kennelijk in staat om alle gegevens op te schrijven. Ook bij zijn broers en zusters, en verder nageslacht, doet zich dit voor.

I. Alonso Da Viña, geb. Outeiro Spanien, Landwirt, tr. Dominga Do Canedo.

Uit dit huwelijk:

2. Felix, volgt II.

Annalen: 1602 heeft Frederik Spinola 8 galijen in Spanjen berijt om daar meede nae Neerlant over te varen en ostende in te sluiten, en gelijk een geus schrijver verhaalt soo soude hij mett 2 maar behouden an 't landt wesen gekomen. Bij desen Spinola is geweest

Philippus Davina, die in hett jaar 1605 mett Spinola in t Twente is gekomen en in 't selve jaar binnen oldensaal gekomen doen Spinola die stadt naa een beleg van 2 dagen in 't selve jaar heeft ingenomen: maar is van den Prins Frederick Hendrick 1626 den 1 augusti weer weggenomen, en die heeft de vesting werken gesleght

Ene mett naamen Philippus Davina naa de naam een italiaan dog volgens overleveringe van mijne ouders is desen Philippus uit 't gebiet van Vrankrijk geboortig, en hij is geweest een over-officier onder de Spaanse infanterij, en naa hett gevolen van mijne voorouders een leutenant. En desen Philippus is militeer geweest in hett begin van hett sestiende Secul [=eeuw], en wanneer hij van zijn moder die door weduwe ware, schijdede, heeft sij haren diamanten rink genomen en die in twee stukken verdijlt, waar van sij een deel mett grote drooffheijt aan haren sonen philippus all op hett schip wesende toeworp tot een ewig memen.

En desen Philippus is in het begin na het voorgemelde Secul gekomen in Oldensaal en hij heeft aldaar sijnen meliteren dienst neer gelijkt, in sijnen woonplaats daar nederageslagen. Hij nam ten heuwelijk Margareta ter Vügte, waarbij hij heeft gewonnen vele kinders, onder welke men telt: Gabriel, Gerhardus, Joachim en Jacobus en een dogter mett name Rheinildis. Hij woonde in het heus vlak over de Deurninge strate in welke bij mijn tijt Antonius Hesselink gewoont heeft. En aldaar hebben sij Cooperschap bedreven en rijkelijk de kost gewonnen, maar sij waren nederig van geest en gedrag en goot van vertrouwen, 't welke haar vele schade is geweest.

Philippus Davina is aan den steen gesturven, en Margareta ter vugte is in enen hogen ouderdom gesturven.

II. Felix Davina, geb. Outeiro Spanien, luitenant in Spaanse dienst, † Oldenzaal, tr. Oldenzaal 18 juli 1629 Margaretha Ter Vuchte, geb. vóór 1600, † Oldenzaal, weduwe van Jacobus Jongbloet.

Trouwboek Oldenzaal: "18 julij 1629 Oldenzaal Copulati sunt Felix Davino, miles quondam sub cap. Joê Alberado hispano, viduus, civus, bonum vidi testimonium in scriptis, et Margaretha ter Vucht, vidua Jacobi Jonckbloet, militis sub cap. Vos testes Hermannus ter Vucht et Gregorius de la Gatta.

Verbonden zijn Felix Daviña soldaat onder Capitein Johannes Albertus van Spanje, weduwnaar. De goede getuigenissen heb ik gezien en Margaretha ter Vuchte, weduwe van Jacob Jongbloed, soldaat onder Capitein Vos. Getuigen: Hermannus ter Vuchte en Gregorius de La Gatte"

Annalen: "Philippus Davina, den eersten stam van Davina in Oldenzaal".

Uit dit huwelijk:

NB. De dopen van deze kinderen zijn niet te achterhalen. De doopjaren zijn steeds twee jaren na elkaar geschat. In het RK-doopboek van Oldenzaal, dat loopt van 1607-1632, komen geen kinderen van deze Davina voor.

1. Joachim Davina, geb. Oldenzaal omstr. 1630, Organist te Oldenzaal, † Oldenzaal na 1678, tr. Oldenzaal 9 sept. 1667 Antonia Maria Eyler.

Trouwboek Oldenzaal: "Jan Jochem d'Avina, uit Oldenzaal en Maria Eilers, uit Oldenzaal".

Annalen: "Haren enen sone Joachim heeft ten huwelijk gekregen de dogter van Antoni Eijlders wiens Broor pastoor te Delden is geweest. Hij is orgelist te Oldens: gestorven. En daarvan wonen nog een Soon te Munster metten namen Gerrit, welke daer Capelmusikant is. En ene te Ahusen, metten namen Antoni, welke daer orgelist is".

2. Jacobus Davina, geb. Oldenzaal omstr. 1632, † Köln (D), tr. Köln (D).

Annalen: "Haren anderen soon Jacob is naa Duistlant gegaan, en is daar ergens Renthmeister geweest over iiser Keulen die ook getrouwt is geweest".

3. Gerrit Davina, geb. Oldenzaal omstr. 1634, Organist und Musiklehrer in Burgsteinfurt, † Burgsteinfurt (D) 1682.

Annalen: "Den derden Soon Gerardus is orgelist te Stenverde geweest, en ongetrouwt, en soo als hij onvermogen begost te worden, hadde hij te Munster sijne kost voor dusent gulden gekogt, maar een dag off twe voor en alleer hij daar soude intrede heeft hem Godt gehaalt in sijn ewige kost heus en also wierden sijne broors erffgeamen en hij hadde staan driehondert rijksdaalders op Stenverde, en hier hadde hij een deel van hett hoij landt, hetwelke hij voor negenhondert en veiffen twintig guldens van de Stalmans hadde gekogt. Sijnen namen staat te Stenverde nog voor 't orgel. Twe off drie keren is hij uitgeschildert geweest, een affbeelsel is nog te sien in hett stamheus van mijn vader off nun in hett heus van Lijde Lesscher geestelijke dogter".

NB. Vermelding Th. Davina: Gerrit D'Avina aus Oldenzaal war seit Ostern 1658 bis 1671 Musiklehrer - meistens auch Praeceptor - und Organist am Gymnasium Arnoldinum in Burgsteinfurt. Er verstirbt im Jahre 1682 und Lehrer Westenbergs ist sein Nachfolger.

4. Rheinildis Davina, geb. Oldenzaal omstr. 1636, tr. Michael Stalman.

Trouwboek Oldenzaal: Michiel Jacobse Borger sone deser Stadt en Reinken de Avina ook Borger dochter

deser Stadt Ondertrouw: Oldenzaal, 18-09-1653, Huwelijk: Oldenzaal, 09-10-1653

Annalen: "De dogter Reintje is met seer groot misvergenogen getrouwt aan ene Michgiel Stalman, de welke well veule gelt hadde maar om enige rden waren de familie daar seer teegen".

5. Gabriel, volgt III.

IIIb. Gabriel Davina, geb. Oldenzaal omstr. 1638, † 1721, Organist te Delden 1672-1674.

NB. Hij zal naar alle waarschijnlijkheid ergens tussen 1640 en 1645 geboren zijn.

Trouwboek Oldenzaal: Gabriel d'Avina Borgerb Sone en

Jenneken Kocks oock Borgersb dochter alhier.

O.tr. 29 9ber [1667] tr. .. januaris [1668]. Datum niet leesbaar.

RK-doopboek Oldenzaal:

1643 23. Sond. nae Trin., 5 novemb.

Doopboek Oldenzaal: Janna dochter van Derrick Kock Börger tot Olden., ende Aelcken Blomen

NB. Van Jenneken Kocks niets meer vernomen. Er is ook geen andere Gabriel D'Avina bekend. Hoe het in elkaar zit??

Volgens Gesa Lansink is uit een buitenechtelijke relatie voortgekomen:

1. Philippus Davina, ged. Oldenzaal 13 febr. 1670 NH, tr. Oldenzaal 16 nov. 1692 Euphemia Geertruit Lansink, geb. Oldenzaal, ged. Oldenzaal.

NG-Doopboek Oldenzaal: Sondagh den 13 Februarij [1670] gedoopt Philips s. van Gabriel d'Avina Borger, ende Gesa sijn gewesene Maeght

Annalen: Volgens het dagboekje van Franciscus Davina, was hier geen sprake van een huwelijk. Gesa Lansink was 'mijt' bij de ouders van Gabriel. "Deze mijt ware een ligt en hoorig vrou menss en daaromme wierde sij bevrugt van den enen off anderen loss oft ligt manspersoon, en sij gebaarde eene soone. Wat dede deze valse tonge, sij wist geen vaar tot hett kint te krijgen, soo sijde sij datt hett den soone van haren meester Phlippus Davina, metten namen Gabriel gedaan hadde, en datt die vaar over het kint ware. Ditt een valse uitgesogte leugentaale naa grondige en sincere belijdenisse van Gabriel Davina, ditt leugen beest sogte hare hoorige gall op dusdanige wijss in het heuss van haren meester te dragen, dan Gabriel waar den jonksten, en ook den enigsten soone, die nog in hett vaderlijke heus ware".

tr. 2e Oldenzaal Machtildis Van Booven, geb. Borne, † Oldenzaal 12 nov. 1729, dr. van Lambert en Maria Baldewig.

Annalen: "De jongste mett name Gabriel heeft ten huwelijk gekregen een dochter van Lambert van Booven mett name Machtildis: Deze Lambert van Booven hadde ten huwelijk ene Maria Balderis van voortreffelijken en adellijken heusen: waarbij desen Gabriel Davina heeft gewonnen vele kinders onder welke Gerardus, Philippus, Franciscus, Hermanus en Lambertus, Maria en Joanna".

Desen Gabriel Davina is drie jaren orgelist geweest te Delden ten tijden als Eilders daar Pastoor ware, en zijn musiek hadde hij geleert bij zijn Broor Gerardus, die hett in hett Sijn fundament verstonde. Maar wanneer de tijden en de regeringen veranderden, veranderde de saak ook mett Gabriel, zijn ampt wierde hem ontnomen, hij hadde een heus voll kinders, andere offiren verstonde hij nielt, to negotie scheen hij geen gelegenhiit off genegenhiit te hebben. Soo ware de kost winninge niet groot. dog is hij alletijt in een ordentelijk burgelijk leve gebleven. Sijne devotie op zijn oude dagen, en besonder de vromighijt in de devotie van zijn vroue Machtildis van Borne ware loff waardig. Hare woonplaats is geweest in de Steenstraate in't midden van de gastheuserkerkstraate en den kerkhoff. 1721 de juni is hij gestorven. 1729 de ... sijne vrouwe gestorven.

Doch watt den Here gespaart hadde hem in 't tijdelijke tegeven, heeft hij voorsien mett sijne kinders".

NB.1 Eilers werd na 1640 genoemd als eerste pastoor of missionaris over Delden en de omliggende verlaten pastoriën. Hij vertrok 1680 uit Delden.]

NB.2 De rechten van de katholieke werden hen rond 1658 definitief ontnomen toen de magistraat der stad op aanschrijven van de Richter van Delden verklaarde alle paapsche priesteren, kerk- en schoolmeesters af te zetten.

Met de komst van de Münsterse troepen [1672] werden de katholieken in hun gelijk gesteld en ook na de afmars van de Keulse- en Munsterse bezetting [1674] kregen de katholieken, hoewel heimelijk, de beschikking over één of meerdere schuilkerken.

NB.3 Volgens de kerkarchieven van de Oude St. Blasius in Delden, was Gabriël Davina daar organist van 1672-1674. Dit komt overeen met de aanwezigheid van de Münsterse troepen gedurende deze periode!

Uit het 2e huwelijk:

2. Franciscus Davina, geb. na 1670, † Jambe/Indien 10 nov. 1708.

Annalen: "Philippus en Franciscus binnen cijrurceins geweest en hebben gevaren naa de west indiene, Philippus voor oppermeester en Franciscus voor onder meester. En het gebuerde dat aldaar de soldaten

belast wierde naa een seker fort off casteel te gaan recognoseeren [=beroven]. Soo ginge Franciscus voor neuschirighijt mede in de sloop, en soo als sie aan lant quamen, vielen sij in de handen van de negers, die haar op een vrijselijke wijze hebben gedodet, maar dog Franciscus ontquam deze barbarise handen en sprong in de sloop, en settende in hett water terug. Dog schoten sij hem mett herponen naa. Datt siende sijn Broder Philippus, menende datt mede sijn broder vermoordet ware, wierde soodanig door alteratie bevangen, dat drie dage daar naa den dood mett hem volgde. Van sijn goot quam nielt teregte als twe hondert guldens, dien hij in hett west indise heus aan salaris te goot hadde en welke sijn vader aldaar ontfant.

Twe dage na sijnen dood viel hett schip in de handen van de fransen, die haar van alles spolieerden, en dwongen Franciscus datt hij mett haar voor meester soude varen, 't welke hij drie jaren heeft gedaan en des maans veertig guldens verdient. Men hoorde in die tijt nog van Philippus die te Anagola begraven lijt nog van Franciscus 't welke grote droofhiit verwekte soo bij de Broors en Susters als bij de ouders. Dog eer als Franciscus weerkeerde, wierde de suster Maria te Amsterdam wonende door een sevarende persoon van de voorgemelde saake berigtet en wanneer hij te Amsterdam self weer keerde ontfont hij per wisselinge voor sijn verdiende solaris veiffhondert guldens, en daarna keerde hij naa Oldenzaal om aldaar de drovige en overige vrinden mett sijn presentie te troosten.

Aldaar een korten tijt verblijvende keerde hij weer naa Amsterdam, en vaarde van daar voor Meester naar oost indien. En aldaar raakte hij in een grote gunst, dan hij ware een liefftalig menss, schoon van aangesigt, moij van hair, en wel geschapen van leiff en leden. En de grootste van alle Broors, ervaren in sijn kunst, en door deze voorgesijde gaven geraakte hij bij ene regentesse in Batavia soo groot in gunst datt hij in 't Cassteel van Batavia in een groote emploij quam, dog de

minsguntighijt en nijdige ogen hebben hem hier van berooft, en hij wierde geschikt naa Jambe, alwaar hij sturff en ook begraven lijt. Van sijn goot is wijnig te regte gekoomen, dan hett geen hij wegens sijn salaris te goode hadde heeft sijn vader gekregen, 't welke bij naa vijffhondert guldens ware."

NB.Ca. 1700 - 1704 in dienst van de WIC. Het grootste gedeelte van het oorspronkelijke archief is verloren gegaan, onder andere door verkoop als oud papier in 1821 en een brand in 1844.

NB. In dienst bij de VOC, vanaf 1705-11-16. Hij had de functie van onderbarbier.

NB. Volgens zijn schuldbrief wordt op 9 januari 1711 een bedrag van f 627-13-4 uitbetaald aan "Gerrit D'Avina als gemagtigde van Gabriel D'Avina en Megtelt van Borne sijn vader en moeder".

3. Johanna Davina, geb. Oldenzaal na 1670, tr. Oldenzaal 23 april 1704 Bartolemeus Lescher, geb. Oldenzaal, † ald. 1721.

Trouwboek Oldenzaal: Bartholomaeus Lescher, uit Oldenzaal en Janna Davina, uit Oldenzaal

Annalen: "Joanna is getrouwt geweest mett enen Bartheolomeis Lesscher een schoonmakers baass, en sij heeft gewoont in het heus van haar vader Gabriel Davina, haren man is gesturven in hett 1721 naa als hij enige kinders bij haar geteelt hadde, onderwelke geweest bennen Bernardus, Philippus, Gerhardus, Aleida en Maria."

4. Philippus Davina, geb. Oldenzaal na 1670, † 14-03-1703 Angola, Guinae.

Als cyrucceins (OpperChirurgijn) in dienst van de WIC. Zie hierover bij zijn broer Franciscus.

Op 12 junij 1704 leggen Thomas Cruijs en Hendrik Jansz Roemer ten overstaan van een Amsterdamse notaris, een verklaring af over het overlijden van Philipus Davina. Zij hebben gevaren op het schip "de Beschermer", waarvan de schipper is Thomas Jansz Verlies. In dienst van de WIC zijn ze in het jaar 1702 vertrokken naar de kust van Guinea voor de handel in slaven. Ze verklaren Philippus D'Avina van Oldenseel te kennen die als Opper Chirurgijn meevoer op hetzelfde schip als zij deden. Hij is op 14 maart 1703 overleden binnen boord van het gemelde schip dat toen in Angola lag. Hij is daar door het scheepsvolk begraven.

5. Maria Davina, geb. Oldenzaal omstr. 1672, † Amsterdam 17 nov. 1731, tr. Amsterdam 25 juni 1698 Johannes Van Oostenrijk, geb. Amsterdam 1669, † ald. vóór 1734. NB Zij stonden in 1707 borg voor Franciscus, bij zijn 2e uitvaart.

Annalen: Maria is getrouwt geweest mett enen van Oostenrijk, en sij heeft gewoont op Witetnburg, en mett

een distelateurs winkel aldaar veele gelt gewonnen. Sij heeft met haren man gewonnen verschijdene kinders, waaronder geweest bennen Joannes, Franciscus, Machtildis en nog ene dogter, die getrouwt mett enen Tromp, en woont op hett Lijssse Palein, levende deels van hare interesse, en deels van de Coopen schappen in allerlij soort van stoffen en porcelijnen, The, etc. Sij heeft met desen Tromp vele kinders gehatt, maar gene in hett levent.

6. Gerhardus Davina, geb. Oldenzaal 1681, † Amsterdam 28 april 1744, tr. Amsterdam 4 jan. 1709 Catharina Rottingh, geb. Delden, ged. Delden 1683, † Amsterdam 18 okt. 1727.

Annalen: "Gerardus is schoonmakersknegt geweest en hij heeft ten heuelijk gekregen de halfsuster van Jan Rottink, die vader ware over de zoone van Lambert, en deze vroue ware swaart van hair en angesigt. Gerrit is gaan wonen op hett fransche patt en heeft daar een distalateurs winkel gedaan en daer mede vele gelt gewonnen. Bij sijne vroue heeft hij geteelt verschijdene kinders, waaronder bennen geweest Derrick off Theodoris, Machtildis, Franciscus, Hadewijn en Maria. Dirk heeft gestudeert eerst te Coosfelt en daar na te Weeske in Brabant en wanneer sijn moder sturff waar hij in de vijfde schole, en soo hij naar sijnes moders begrafenis ging, geraakte hij te heus sick en hij strurff".

7. Lambertus Davina, geb. Oldenzaal omstr. 1687, † Amsterdam 13 juli 1764, tr. 1e Amsterdam 21 jan. 1718 Catharina Rottink, geb. Amsterdam, ged. 1701, † Amsterdam 19 mei 1727; tr. 2e Amsterdam 25 juni 1728 Lysje Keunik, geb. Amsterdam, ged. Amsterdam 1688.

NB. Bij zijn 1e huwelijk staat vermeld dat zijn ouders 'doot' zijn. Getuige is zijn broer Gerrit Davina.

NB. Schuldbrief VOC archief: Tweede meester op "Leitsman" kamer Amsterdam. Vertrek 28.01.1711. Aankomst in Batavia 28.11.1711. Verdient f 26,- per maand. Bleef van 1711 tot 1716 als chirurgijn in "Logies Batavia". Retourreis naar patria met het schip "De Uno" en komt op 30-7-in 1717 aan in Amsterdam. Hij verdiende in totaal f 1.692-14-10. Gemachtet waren Gerrit en Maria Davina.

*Credit f 79:16: uitgevee van f 79:16
Schepen, maar voor hij op d'mo naas belact;
uitgevee f 1692 14 10*

Annalen: "Daar naa rijdsde Lambertus als meester mett recommendatie ook naa oost-indie en geraakte in de Employ van sijn broer Franciscus, en naa als hij daar enige jaren waar geweest is hij weer gekeert naa sijn vaderlandt mett een capitaal van rijckkelijk een tiendusent guldens. Hij is te Amsterdam getrouwt en heeft

eerstelijk ten huwelijk gehatt de dogter van Jan Rot-tink, mett Cathrina, daar mede betroude hij rijkkelijk vijf en twintig dusedt guldens, en hij heeft daar bij ge-wonnen verschijdene kinders, van welke maar twee in hett levent binnen als ene Agnes en de andere Maria. Lambert sijn negotie is geweest bij de eerste vroue die seer deugszaam ware, een distalateurs winkel, en heeft eerst gewoont op hett lijsse palijn in sijn eigen huis, en daarna naa op hett Smalle patt, alwaar hij vele gelt heeft gewonnen. Den Here hem besog hebben de mett enen sterffvall van sijn vroue, heeft hij weer ten heu-elijk genomen een mett name Lijsje Keunink, de we-due van enen Rademaker wonende in de kalver straat bij de osjes sleuss. Een wedue van een Capitaal van well hondert dusedt guldens, sij dede een sulverwin-ke, welke sij, wanneer sij mett Lambertus troude aan haren brooder Jan Keunink heeft overgelaten. En doon boude desen Lambertus een heus aan hett haarlem-mer palijn aan de seut sijde, alwaar hij nog heden mett sijn vroue, waarbij hij geen kinders heeft geteelt en sijn dogters, sijn interesse leven de woont."

8. Hermannus Davina, geb. Oldenzaal omstr. 1688, begraven ald. 13-02-1763, tr. Oldenzaal 19 april 1713 Catharina Hampsinck, geb. Oldenzaal omstr. 1690, † ald. 26 jan. 1760, dr. van Gerrit Hampsinck.

Hier eindig ik voorlopig deze vertelling.

Met Herman(nus) die den Davinen stam in oldenzaal tot nuu too heft voortgeplantet, zal ik het tweede deel beginnen.

Bronnen:

- Oudheidkamer Twente, Kasboekje Gabriel Davina, GE L 335.112-135
- Notariële akte overlijden Philippus Davina, Stadsarchief Amsterdam te Amsterdam, Notariële archieven, Deel: 4775, Periode: 1701-1705, Amsterdam, archief 5075, inventarisnummer 4775, 12 juni 1704, Notariële archieven, aktenummer 56425
- Scheepspapieren VOC Lambert Davina, Nationaal Archief, Verenigde Oostindische Compagnie, archief 1.04.02, inventarisnummer 5614, folio 23
- Scheepspapieren VOC Frans Davina, Nationaal Archief, Verenigde Oostindische Compagnie, archief 1.04.02, inventarisnummer 5550, folio 20
- Trouwen Frans Davina, Stadsarchief Amsterdam te Amsterdam, Ondertrouwregister Deel: 727, Periode: 1743-1745, Amsterdam, archief 5001, inventarisnummer 727, 12 juni 1744, Ondertrouwregister, folio p.211
- Twente Bestand, Genealogie Davina, Theo Davina
- Davina, Th, Van D'Avina naar Davina. Nordhorn, 2001
- Doop- en trouwboeken Oldenzaal, CD 07-Oldenzaal Stad. <https://sgwt.nl/oldenzaal-stad/>
- Vrielink, G.E.P en Bolscher, A.H.W van het, Kroniek en Verzamelstukken van Delden's Historie. Zwolle/Delden, 1983. P292,294.
- Gegevens Aloñso da Viña en nazaten; [https://www.geni.com/people/Aloñso da Viña/6000000043162947557](https://www.geni.com/people/Aloñso%20da%20Viña/6000000043162947557).
- Thijs, M. Ten en Jansen, A.; Orgelgeschiedenis van de oude Blasiuskerk te Delden vanaf de 16e eeuw tot heden. Bulletin Stichting Drents-Overijsselse Kerken, 1996

Van Lubberdinck via Lubberdink naar Lubberding

Een eeuwenoud verhaal

Door Henk Lubberding te Wierden

Opmerking vooraf:

Onderstaand verhaal zijn delen uit de inleiding bij mijn op schrift gestelde stamboom die 16 generaties Lubberdings bevat. Het is mijn persoonlijke gekleurde verhaal, zoals ik dat heb willen verwoorden in de bevindingen die ik heb gedaan en zoals ik die heb geïnterpreteerd.

Het ontstaan van de naam Lubberding.

De namen Lubberdinck, Lubberdink of Lubberding hebben dezelfde oorsprong en vormen een samengestelde eenheid van:

"Lubbert" en "inck", "ink" of "ing". "Lubbert" als voor-naam is terug te voeren naar Ludbreth. Ludbreth werd

vervolgens in de spreektaal "Lubbert", net zoals bijvoorbeeld het woord "zakdoek" in de spreektaal "zad-doek" is geworden.

De "ing", "ink" en "dinck" toevoeging betekent zoveel als nazaat van of behorende

tot. Ook wel het eigendom van of het recht tot. Hier zit ook nog iets in van vroeger om een geding te beslissen. Je had ook "dingplaatsen", waar recht gesproken werd.

Veel boerderijen en havezaten kenden die toevoeging aan de voornaam van de eigenaar, of de bewoner. Zo heette de boerderij van Willem "het Wilmink", die van Evert kreeg de naam "het Everdink" en die van Lubbert "het Lubbertink" of "het Lubberdink".

De letter “c” in “dinck” verdween omstreeks begin 1700 uit de naam. Niet alleen uit de naam Lubberdinck, maar ook bij veel andere namen. De “ck” werd vanaf toen veelal alleen nog gevoerd door de adellijke families en is nog terug te vinden bij bijvoorbeeld baron Bentinck van Schoonheten en de landelijk bekende familie Schimmelpenninck. De overstap van Lubberdinck naar Lubberding komt verderop aan de orde.

De oudste vermelding tot nu toe van de naam Lubberdinck kwam ik tegen in een lijst van bezittingen van Graaf Heinrich van Dahl (Dale), Heer van Diepenheim. Daarop komen o.a. de namen voor van boerderijen in de “Parochia Ghesterne”. Geesteren, Gelderland. Op die lijst, met onder anderen boerderijen uit de buurtschap Over en Neder Biel (Bele of Belt), komen we, waar nu nog aan de Needse Tolweg 13 te Geesteren het erve Lubberdinck ligt, in 1188 zowel het “domus Luberti de Bele” (erf van Lubertus van Bele) en het “erve Lutbertinc” tegen, waarmee in mijn visie het Erve Lubberdinck wordt bedoeld

Ik ga er daarom vanuit dat onze naam al zo’n kleine 1000 jaar geleden of langer een plek kreeg in de geschiedenis van veel mensen.

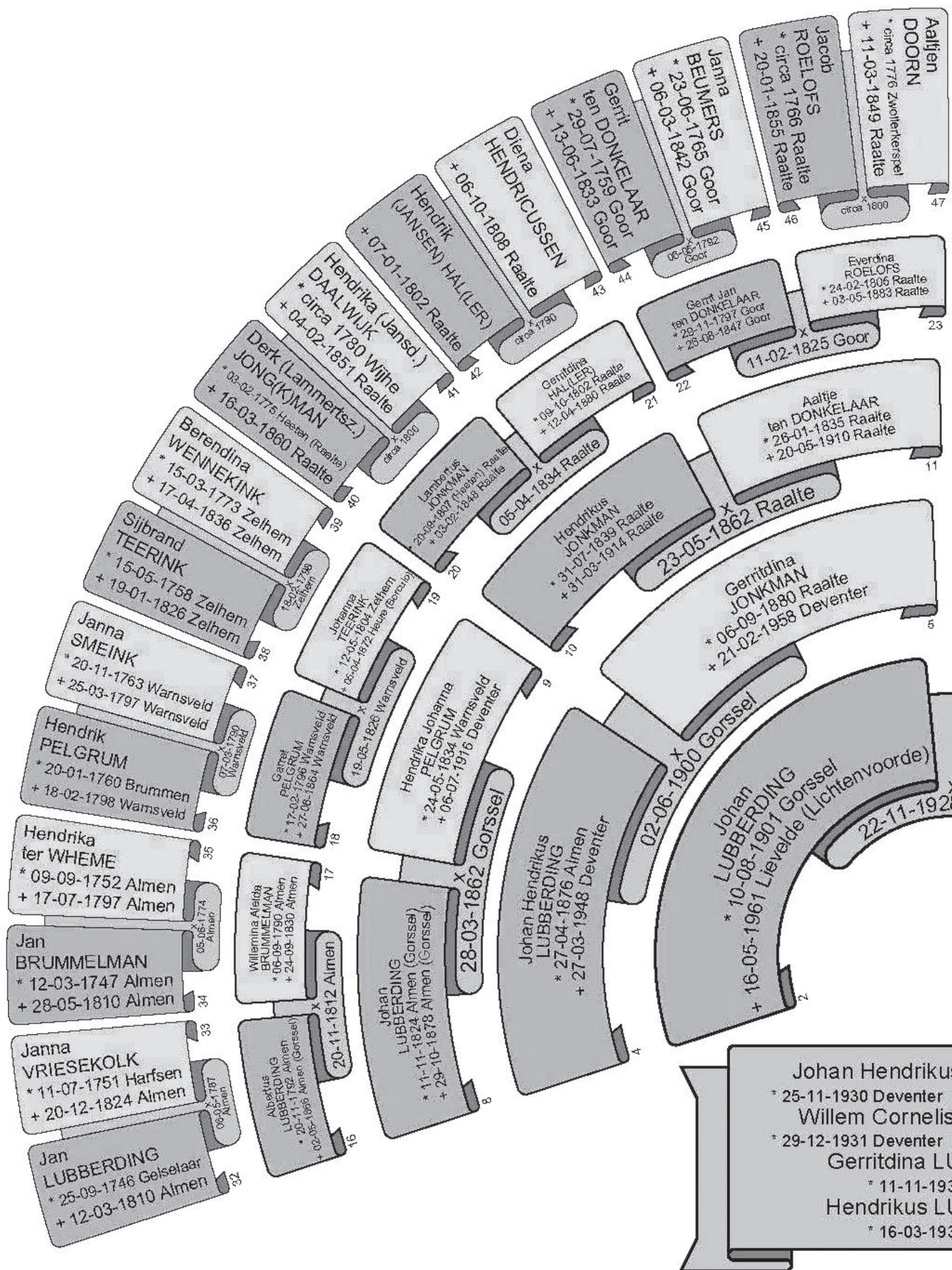
Dat erve Lubberdinck aan de Needse Tolweg nr. 13 te Nederbiel in Geesteren bleef in handen van de familie tot ca 1826. De boerderij, een kroondomein, werd door koning Willem I (koning van 1813 – 1840), die geld nodig had, te koop aangeboden. De familie Lubberding liet de koop aan zich voorbijgaan. Waarschijnlijk kwam dit omdat de toenmalige boer Jannes Lubberdinck kort daarna kwam te overlijden en wellicht al ziek was. Deze Jannes verklaarde overigens geen geld genoeg te hebben om de boerderij te kunnen kopen. De familie Dave van de Davenkamp, eveneens uit de buurtschap Nederbiel, kocht de boerderij op 8 oktober 1828 voor f. 5.860,--.

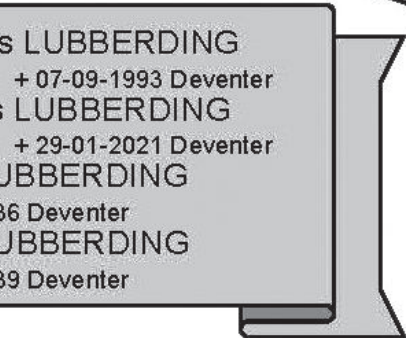
De weduwe Lubberdinck bleef nog even wonen maar vertrok, na afloop van haar pacht, in 1829, waarna een lid van de familie Dave zijn intrek nam. Tot op heden is het in bezit van de familie Dave.

De familie noemt zich nog steeds Dave op Lubberdinck en is een gastvrije familie. Het erve Lubberdinck was een zgn. Lös Hoes of Hallenboerderij. Dus woongedeelte en stallen aanéén.

Het Lubberdinck.

De Gelderse Achterhoek, met plaatsten als Geesteren, Gelselaar, Borculo en Neede, vormde de woonomgeving van de Lubberdings. Ook in het Duits-Nederlandse grensgebied, zoals Bocholt Vreden, Coesveld, Greven, Borken, Gronau en Billerbeck, komt men van vroeger uit de naam Lubberdinck of vervormingen daarvan vrij veel tegen

In 1509 duikt de naam Lubberdinck op in een officieel stuk.

Op 24 februari 1509 wordt er namelijk op het kasteel te Ahaus een besluit genomen waarbij ook het erve Lubberdinck betrokken is.

Erik, bisschop van Münster en tevens hertog van Saksen, Angaria en Westfalen bepaalt namelijk dat de parochianen uit Borculo losgekoppeld worden van de parochie Geesteren.

Wat was het geval? In Borculo was geen (katholieke) Kapel en de mensen gingen daarom in Geesteren naar de kerk. Omdat het zeker in de winter best een eind lopen was lieten de parochianen het behoorlijk afweten. Velen waren in die tijd, voor de reformatie door Luther ingezet op 31 oktober 1517 en in deze streken in de tweede helft van 1500 doorgevoerd, katholiek. Dus besloot de bisschop van Münster dat er in Borculo ook een kerk moest komen, zodat de mensen weer ter kerke zouden gaan. De pastoor van Geesteren had daar bezwaar tegen omdat hij, veelal in natura, betaald werd door de parochianen. Bij het wegvallen van Borculo zouden zijn inkomsten teruglopen. De bisschop van Münster bepaalde derhalve ook dat de pastoor ter compensatie jaarlijks 8 gouden Rijnlandse guldens van het juiste gewicht kreeg uit het erve Lubberd(t)inck in Geesteren, totdat die pastoor voldoende opbrengst zou ontvangen uit de hem eveneens toegewezen percelen grond uit de erven Pyrick en Ulenhorst.

De nieuwe pastoors in Borculo werden verplicht om de pastoor in Geesteren en zijn opvolgers op de heilige dag van Plechtig Pasen een quartale (een bepaalde hoeveelheid) wijn te leveren.

Een bijzondere overeenkomst, waaruit overigens wel blijkt dat de Lubberdincks waarschijnlijk redelijk goede en vooraanstaande burgers van de parochie in Geesteren waren. Naar aanleiding van dit besluit ga ik ervanuit dat het erve Lubberdinck toen, evenals in 1188, bewoond werd door mijn voorvaderen.

De eerste Lubberdinck die we tegenkomen op "onze" boerderij te Geesteren is in mijn bevindingen Johann Lubberdinck.

Deze Johann zal omstreeks 1535 geboren zijn en zijn zoon Bernt omstreeks 1560,

Zij leefden in de tijd van de 80-jarige oorlog (1568-1648). Een tijd met veel geweldplegingen en brandstichtingen van boerenhoeven en kerken door rondtrekkende en stropende soldatenbenden. Hierdoor is veel (archief) materiaal verloren gegaan. Zo werd in 1586 het dorp Geesteren in brand gestoken waarbij onder anderen de kerktoren instortte en in zijn val de gewelven van het kerkgebouw meenam, waardoor ook de kerkelijke doop-, trouw- en begraafboeken verdwenen.

Van deze Johann is het volgende bekend: Toen in 1579 gravin Maria van Hoya, vrouwe van Borculo, stierf nam het bestuur van de Dom uit Münster het bestuur van de stad en heerlijkheid Borculo over. Om een overzicht van de bezittingen te krijgen werd in 1582 door rentmeester Nicolaas van Trier een jaarrekening over 1581-1582 opgemaakt. Daarin zijn ook alle bezittingen vermeld met o.a. het erve Lubberdinck te Geesteren. Andere hoeven die genoemd werden waren: Hermeligh, Reveldinck, Boecinck, Lutke Willinck, Wesselinck, Warner Assing, Arendt Willinck. Ook wordt in die jaarrekening vermeld wat er zoal door het Erve Lubberdinck jaarlijks aan pacht (2 daalder en 93/4 stufer) moest worden opgebracht. Daarboven in natura onder anderen: 12 zakken rogge, 2 varkens, 2 vette ganzen, 50 eieren met Pasen en twee braadkippen op de dag voor Aswoensdag. De pacht moest in de regel worden voldaan op "Martini" (1 november) en afgeleverd worden op Huize Borculo

Die pacht wordt, voor zijn minderjarige zoon Bernd, voldaan door Johann Lubberdinck bouwman op het Lubberdinck.

In de beginperiode van de stamboom vinden we de meeste voorouders in een ruime straal rond Geesteren, Gelselaar en Borculo. Over de plaatsen Borculo, Geesteren en Gelselaar werd gezegd: "Borculo is een stad, Geesteren is nog wat maar Gelselaar (Gelster in het dialect) is een Gaanzegat (Ganzegat). De gans is het "wapen" van Gelselaar.

Geleidelijk aan wordt de kring groter en groter en momenteel vinden we de Lubberding(k)s door het hele land en daarbuiten, zelfs in Amerika

Daarom mag niet onvermeld blijven dat er omstreeks 1660 Lubberdincks richting Amerika vertrokken. In de 17e eeuw vertrokken veel Gelderse boerenzoons, soms met hun vrouwen en kinderen, naar de nieuwe wereld om daar een toekomst op te bouwen.

Ook Willem Lubberdinck uit Geesteren, geboren in 1621 en kleinzoon van de hiervoor genoemde Bernt Lubberdinck ging in 1656 op avontuur en kwam na 5 jaar even terug om zijn broer Harm op te halen en om te kijken of er nog boerendochters waren die de opengevallen plaatsen in Amerika wilden innemen.

Deze open plaatsen waren er omdat velen jong stierven door ontberingen of omkwamen in het soms op-laaierende oorlogsgeweld met de indianen.

Willem en Harm Lubberdinck, met zijn gezin, vertrokken in 1662 vanaf de rede van Texel naar Amerika. Bij het inschrijven in de scheepsregisters van het zeilschip "De Trouw" meldden de broers zich aan als Willem en Harm uut Barcklo (dialect voor Borculo), en onder die naam trokken zij vervolgens de nieuwe wereld in.

Onder de namen Barckelow en Bartlow of andere verbasteringen treffen wij thans in Amerika vele nazaten van Willem en Harm Lubberdinck aan. De naam Wallstreet in New York (de stad Nieuw Amsterdam, later in handen van de Engelsen, hertog van York) herinnert ons nog aan de wall of wel de muur, die op deze plaats stond en die de Nederlanders bouwden om hun nederzetting op het eiland Manhattan te beschermen tegen aanvallen van de indianen.

Over deze Willem Lubberdinck, maar vooral over zijn schoonfamilie gaat een mooi maar waar verhaal.

Hij trouwt daar kort na zijn aankomst in de nieuwe wereld in 1658 met Cornelia, dochter van Anthony van Salee, alias de Turk. Salee is een plaats in Marokko. Over deze Anthony en zijn vrouw, dus de ouders van Cornelia, vinden we veel informatie in het boek "Nieuw-Amsterdam, Eiland in het Hart van de Wereld" van Russell Shorto.

In dit boek wordt vermeld dat ene Griet Reijniers als serveerster werkte in de Amsterdamse herberg van Peter Winter.

Zij combineerde twee beroepen want naast haar werk als serveerster was zij er ook niet vies van om met mannen naar bed te gaan. Deze Griet Reijniers vertrekt op zeker moment met het schip "de Zoutberg" naar de nieuwe wereld op zoek naar nieuw geluk. In die nieuwe wereld pakt ze het oudst bekende beroep weer op en duikt met jan en alleman de koffer in.

Tot haar klantenkring behoorde ook Anthony van Salee, die vanwege zijn donkere en wat woeste uiterlijk bekend stond als "de Turk". Hij was een piraat en de zoon van een Nederlandse zeeman die piraat was geworden en het geschopt had tot admiraal van de vloot van de sultan van Marokko en getrouwd was met een Marokkaanse vrouw". Hij woonde in Salee, vandaar.

In die tijd werden goederen- en passagiersschepen

uitgerust met kanonnen omdat de zee onveilig was. En omdat Nederland in oorlog was met Spanje en zo af en toe ook overhoop lag met de Engelsen en Portugezen, de zeenatiën van die dagen, was er al snel een vijandelijk schip dat gekaapt kon worden. De vijand bestempelde zo'n schip dan tot piratenschip.

Ik vervolg hier Russel Shorto. "Anthony had donkere trekken, was gespierd en was een grote crimineel. Ook hij dook op in die nieuwe wereld en het was onvermijdelijk dat Anthony van Salee en Griet Reijniers bijeen zouden komen. Zij trouwden en kregen kinderen hoewel het niet altijd duidelijk was van wie ze waren want ze bleef haar beroep uitoefenen. Liggend op het kraambed vroeg ze eens aan de vroedvrouw op wie het kind leek. De vroedvrouw antwoordde; "als jij het niet weet hoe moet ik het dan weten, maar het kind is wel een beetje bruin." Tot zover de geschiedschrijver Russell Shorto.

Eén van de dochters van Anthony en Griet was de in 1638 geboren Cornelia, waarmee onze Willem Lubberdinck dus in 1658 trouwde.

Er waren ook Lubberdincks die in wat hoger aanzien stonden. In Deventer vinden we in de Grote of St. Lebuïnus Kerk de grafsteen van een zekere Mr. Joannes Lubberdinck.

Hij is gestorven op 31 juli 1615 en was van 1579 tot 1596 rentmeester van het klooster ter Hunnepe dat gelegen was tussen Deventer en Bathmen. Nu nog komt men op de A1 op die plek een viaduct tegen met diezelfde naam. Dit klooster werd in de 80-jarige oorlog door generaal Renneberg vernield. De zusters trokken naar een huis in de Menstraat in Deventer. Mr. Joannes Lubberdinck bleef hun zaken behartigen.

Op de grafsteen van deze Joannes staat vermeld:

“ANNO DNI 1615.31.DIE. OBIIT HONESTVS VIR AC MR JOANNES LVBBERDINCK” hetgeen betekend: “Gestorven op 31 juli van het jaar onzes Heren 1615 de geachte heer mr. Joannes Lubberdinck.

Het wapen in deze grafsteen, waarin drie ronde bollen zijn opgenomen, vertoont gelijkenis met het wapen van Borculo waarin ook drie bollen (dit zijn broden) voorkomen, zodat ik lange tijd zonder meer dacht dat deze Joannes, evenals de andere Lubberdincks, uit die contreien afkomstig was. Uit nadere onderzoeken is echter gebleken dat deze Joannes een familierelatie had met Hendrick Lubberdinck. Deze Hendrick was eerst pastoor in Ommen en Den Ham, maar bij de reformatie de eerste dominee in Den Ham. Deze Hendrick, is een broer van Joannes en blijkt afkomstig te zijn uit Emlichheim in Duitsland, net over de grens bij Hardenberg.

Of er een familierelatie ligt met de Lubberdincks uit Geesteren is dus niet meer zo duidelijk.

Vragen te over. Doop-, trouw- en begraafboeken uit die tijd zijn niet meer voorhanden.

Er zijn overigens meer Lubberdings die zich rond die tijd en later vanuit de omgeving van Borculo in Deventer (Menstraat, Rijkmanstraat en Korte bisschopstraat) vestigen.

De Lubberdincks starten als bouwman (landbouwer) en al snel vind je een scala aan beroepen.

Te veel om op te noemen. Van smid en kleermaker tot schoenmaker en gemeente-ontvanger. Ook sociologen en psychologen en in onze stamboom komen we zelfs de bekende profwielrenner, Henk Lubberding, uit Voorst tegen.

Het beroep van kerkorganist is hen ook niet vreemd. Hoewel er wel vreemde organisten waren.

Zo was er in het midden van de vorige eeuw in Bathmen een Lubberding organist. Het verhaal gaat dat hij tijdens de preek van de dominee liep te ijsberen boven bij zijn orgel. De dominee onderbrak zijn preek en vroeg organist Lubberding om te gaan zitten omdat zijn gedrag hem irriteerde. Organist Lubberding antwoordde daarop het volgende; “Weet u waarom

ik loop te ijsberen dominee omdat uw preek mij irriteert”. Dit heeft wel even wat deining veroorzaakt in de Bathmense kerkgemeenschap.

Wat ook deining veroorzaakte dat was het zogenaamde Boomkapproces in 1729. De toenmalige boer op het Erve Lubberdinck, Harmen Lubberdinck, geboren in 1674 te Geesteren, had rond zijn boerderij een aantal eiken gekapt zonder de benodigde vergunning. Voor de rechter verklaarde hij dat hij dat had gedaan omdat het een zeer strenge winter was en dat hij door grote sneeuwval niet naar Borculo kon gaan om toestemming te vragen.

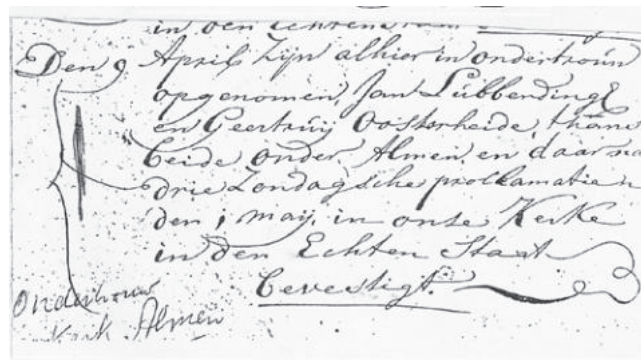
Het argument vond echter geen gehoor bij de rechter en Harmen werd veroordeeld tot het betalen van een boete van 500,-- guldens. Veel geld voor die tijd. Harmen had dat bedrag niet. Hij werd daarom gege-seld aan de schandpaal in Borculo en met zijn gezin verbannen uit de heerlijkheid Borculo, waartoe ook Geesteren behoorde. Een voor onze hedendaagse begrippen erg zware straf.

Zijn neef Gerrit Lubberding, zoon van Harmen z’n broer Hendrick, nam de boerderij over. Hierdoor bleef de boerderij in handen van de familie Lubberdinck.

Uit het vorenstaande blijkt dat men ook vroeger hechtte aan de natuur en je niet zomaar bomen kon kappen.

Dan de naam Lubberding, als afgeleide van Lubberdinck en Lubberdink.

Een zekere Jan Lubberdinck, geboren 17.01.1706 ver-speelde de “c” in zijn naam.

Hij had 6 kinderen waaronder een zoon Jan, geboren 25.09.1746. Deze Jan Lubberdink werd bij zijn onder-trouw in 1774 te Almen namelijk ingeschreven als Lubberding. Zijn broers en zussen gingen verder als Lubberdink. *Hier splitst zich dus die ene familienaam in Lubberdink en Lubberding.*

Mijn verhaal zou niet compleet zijn als hier ook niet de naam ROOSINCK zou vallen.

Want eigenlijk hadden alle na 1670 geboren Lubberdincks de naam Roosinck moeten dragen.

Wat is er namelijk aan de hand.

Op 21 januari 1670 trouwt te Eibergen Geertruydt Jansdochter Lubberdinck met Jan Henrickszoon Roosinck. Het jonge stel vestigt zich op het u al bekende erve Lubberdinck aan de Needse Tolweg en deze Jan Henrickszoon Roosinck noemt zich in het vervolg Jan Lubberdinck en ook wel Jan de Jonge. Zijn schoonvader noemde zich toen Jan de Oude.

Jan Hendrikszoon Roosinck had zich ook Jan Roosinck op Lubberdinck kunnen noemen. In het Oosten van ons land kom je dit soort dubbele namen wel meer tegen.

Zie hiervoor de opmerking over: "Dave op Lubberdink" Ook de kinderen die geboren worden krijgen de naam Lubberdinck, dus de naam van de moeder en niet van de vader. Eigenlijk kregen ze de naam van het erf.

Geertruijdt Lubberdinck was de in 1650 geboren oudste dochter van Jan Janszoon Lubberdinck en Reintje Mol. Jan Henrickszoon Roosinck was de op 11 oktober 1646 te Mallum, gemeente Eibergen, geboren zoon van Henrick Roosinck. De boerderij van de familie Roosinck is nog te vinden in Mallum, vlak bij de watertoren voor Eibergen als men via de oude weg van de richting Haaksbergen komt. Op deze boerderij treft men geen nakomelingen meer aan van de familie Roosinck. Alleen de boerderijnaam, aan de weg- en achterzijde, verwijst hier nog naar.

Als het jonge stel zich niet op het erve Lubberdinck had gevestigd maar elders dan zouden de nakomelingen en dus ook ik, waarschijnlijk de naam Roosinck hebben gedragen.

Onderzoek naar de herkomst van de naam Roosinck en naar het ontstaan van die familie blijft een uitdaging die wellicht een keer ter hand wordt genomen. Het gaat toch om mijn voorouders.

Ik wil hier ook nog even opmerken dat het aan het einde van de twintigste eeuw, in 1998, wettelijk mogelijk werd dat een kind de naam van de moeder krijgt. De ouders kunnen dat bij hun huwelijk bepalen. Voor het stamboomonderzoek kan het daarom in de toekomst wellicht moeilijker worden de familielijn in het oog te houden.

Van deze wettelijke bepaling hadden de Lubberdincks en de Roosincks indertijd nog nooit gehoord. Zij deden gewoon wat in die tijd veelal gebruikelijk was

Het is goed hier even aan te geven wat dat gebruik dan was onder het Germaanse recht. Dit recht gold,

zeker in het Oosten van ons land, tot in de negentiende eeuw.

Een eigendom, een boerderij, een erf, ging in principe over naar het oudste kind. De boerderij met landerijen werd dus niet opgesplitst over alle kinderen, zoals in de zuidelijke Nederlanden met het Frankische recht wel het geval was. Meestal bleef het oudste kind op de boerderij, het erf, wonen en was dus de erfgenaam. Hij/zij droeg dus de naam van het erf. Alle ongehuwde kinderen konden op de boerderij blijven wonen en werken en werden door het oudste kind onderhouden. Zij waren dus de erfgenamen. Zodra een kind trouwde en naar elders vertrok was dit kind geen erfgenaam meer. Ging zo'n kind op een andere boerderij, een ander erf, wonen dan nam men vaak de naam aan van dat erf. Dit gebeurde dus ook met Jan Hendrikszoon Roosinck. Toen hij op het erve Lubberdinck ging wonen nam hij die naam aan en hij en zijn kinderen waren daarmee erfgenaam. Zoals gezegd werd een erf meestal niet opgesplitst. Was het erf behoorlijk groot dan werd er nog wel eens op het uiteinde van het perceel een nieuwe boerderij gebouwd, die dan een klein stuk grond kreeg toegewezen. Die nieuwe boerderij kreeg dezelfde naam als de oude boerderij met meestal de toevoeging "nieuw" of "klein" en de oude boerderij kreeg vanaf dat moment de toevoeging "oud" of "groot". Soms werd op een erf een klein huisje gebouwd met een stukje grond voor de ouwe-lui om daar hun laatste dagen te slijten en in eigen onderhoud te voorzien. Zoiets heette een "Lijftogt" of "Lijftucht".

Voorts de opmerking dat de gegevens, die in mijn stamboom verzameld zijn, uit vele bronnen komen.

Zo zijn er aantekeningen en herinneringen uit familiegesprekken van vroeger en heb ik vele gesprekken en telefoontjes gevoerd met diverse Lubberdings en andere lieden die mij het één en ander wisten te vertellen. Ook de maandelijkse lezingen van de afdeling Twente van de Nederlandse Genealogische Vereniging boden en bieden mij veel voer voor mijn verhaal.

Maar in het bijzonder wil ik hier Lammert H. Lubberdink uit Zutphen, geboren 8 september 1917 en overleden 20 november 2013, noemen. Veel informatie over de eerste generaties in deze stamboom heb ik via gesprekken met hem en uit door hem gemaakte uitgebreide documentatie verkregen. Hij beschikte over veel informatie uit de vroege geschiedenis van de familie.

Ik ben hem voor al het aangereikte zeer dankbaar.

En uiteraard heb ik speurwerk gedaan in diverse gemeentelijke provinciale archieven.

Leerzaam voor mij waren ook de gesprekken met en de publicaties van mevr. Jot van Zuidam – Lubberdink uit Elburg, gedaan in de “Kleine Reeks”, uitgaven van de Stichting Stadt en Heerlijkheid Borculo.

Uiteraard is er thans veel via internet te vinden. Via speciale websites kun je veel speurwerk vanuit huis verrichten door “in te breken” in diverse archieven. Vele archieven zijn door vrijwilligers gedigitaliseerd en voor de geïnteresseerde genealoog bereikbaar.

Voor 1811 werden geboorten, huwelijke en begrafenis veelal door kerken in doop-, trouw-, lidmaten- en begraafboeken opgetekend.

Omdat toen nog velen lid waren van een kerkgemeenschap vinden we veel gegevens, van onze voorouders, hoewel summier, in deze boeken terug.

In het verre verleden gingen kerken nogal eens door oorlogsgeweld of blikseminslag in vlammen op waardoor ook bovengenoemde kerkregisters verloren gingen.

De kerken hebben er dus onbedoeld en onbewust voor gezorgd dat wij nu over heel veel informatie beschikken die voor velen van ons erg interessant is.

Het is in dit verband goed om even terug te kijken in de tijd.

De Rooms-Katholieke Kerk besloot tijdens het concilie van Trente (1545 – 1563) namelijk dat alle dopen, trouwerijen en begrafenis geregistreerd moesten worden.

Kort daarna zijn ook de Nederlandse Protestante kerken zogenaamde DTB-Registers (Doop, Trouw en Begraaf) gaan bijhouden.

In deze registers vermeldden predikanten, pastoors of koster chronologisch wie wanneer in de kerk werden gedoopt, wie er trouwden en werden begraven.

Hoe er precies werd geregistreerd verschilt per kerk en register. Ook de leesbaarheid van de registers loopt uiteen. Meestal worden de namen van de dopeling, de ouders, de bruid en bruidegom of de overledene vermeld.

Vaak ook namen van getuigen waaruit soms familieverbanden zijn af te leiden.

De oudst bewaard gebleven Nederlandse DTB-registers dateren uit de tweede helft van de zestiende eeuw en in veel plaatsen beginnen ze pas in de loop van de zeventiende of achttiende eeuw. Soms zijn er zelfs helemaal geen registers opgesteld.

Dit geldt met name voor de begraafboeken, die niet bedoeld waren om de sterfgevallen te registreren,

maar vooral om bij te houden af aan de kerk de verschuldigde kosten voor de begrafenis waren voldaan.

In 1811 was ons land nog onderdeel van de Republiek Frankrijk. De Fransen voerden het Burgerlijk Wetboek in, de zogenaamde Code Civil.

Daarin werd onder meer bepaald, dat geboorten, overlijden en huwelijken door de staat (gemeenten) geregistreerd moesten worden en niet langer een kerkelijke aangelegenheid was.

De burgerlijke stand was hiermee geboren.

Veel kerken bleven voor eigen gebruik doorgaan met het inschrijven van doop, huwelijk en overlijden.

Iedereen werd vanaf dat moment ook verplicht een achternaam (familienaam) te voeren en die te laten registreren

Velen, zoals de Lubberdings hadden die al, maar sommigen ook niet. Er waren mensen die dachten dat dit een tijdelijke zaak was en dat die flauwekul na het vertrek van de Fransen wel weer voorbij zou zijn en namen daarom soms de gekste namen aan, zoals Naaktgeboren of Vroegindewei.

Later bleken ze daaraan vast te zitten, omdat ook het nieuwe Koninkrijk der Nederlanden deze wetgeving in 1813 overnam.

Ondanks alle speurwerk zijn er nog vele zaken onduidelijk en diverse vragen moeten nog beantwoord worden. Daarom zal mijn stamboom en dit verhaal nooit af zijn, maar hopelijk biedt het de lezer voldoende zicht op het familieverleden en worden familieverbanden wat duidelijker.

En met de lezer bedoel ik dan in eerste instantie mijn 5 kleinkinderen: Rick, Jos, Yoran, Suzet en Marèl. Aan deze nieuwe generatie draag ik de verzamelde familiegegevens met name op.

Tot slot de opmerking dat de geschiedenis zich herhaalt. Vanaf maart 2015 is er weer sprake van een Erve Lubberding en nu aan de Bruninksweg 4 te Lemselo (gemeente Weerselo), waar mijn zoon Rob met zijn gezin een door hem verbouwde boerderij heeft betrokken. Het naambord van het erf werd hem aangereikt bij zijn 50-ste verjaardag.

Voor mij is het een leuke en vooral boeiende hobby, die zo af toe erg veel tijd opslokt.

Dood van een zwerver.

Door Hennie Scholten

Soms valt je oog zomaar ineens op iets.

Op de 13de mei 1939 werd in Denekamp een overlijden aangegeven. Dat is niets bijzonders, zelfs niet in een dorp. Mensen overlijden nu eenmaal.

De aangever was: Hendrikus Wilbertus Beijerink, 36 jaar oud, landbouwer van beroep. Hij gaf aan dat was overleden een man van 75 jaar, genaamd Johannes ter Hammink, geboren te Almelo, wonende te Hengelo en overleden te Denekamp, zoon van Martinus ter Hammink en Christina Grobben, weduwnaar van Maria Faber. Van beroep zwerfende.

Daar kijkt een mens van op: een man van 75 jaar, een zwerver. Geen onbekende blijkbaar voor de aangever, want hij wist de naam, de geboorteplaats, de woonplaats en zelfs de namen van de ouders. Een vijfenzeventigjarige zou in rust moeten genieten van zijn oude dag en niet langs 's Heren wegen zwerven. Zeker niet in de 20ste eeuw, de eeuw van groei en vooruitgang. In 1939 hadden ouderen nog geen AOW en ook een pensioen was geen automatisme, maar het was zeker niet onbekend. Veel ouderen hadden al een 'renteniersuitkering' of een klein pensioen.

Op zoek: Johannes ter Hammink werd op 20-06-1863 geboren in Stad Almelo, zoon van zoals eerder vermeld, van Martinus ter Hammink en Christina Grobben. Vader Martinus, fabrieksarbeider, trouwde in 1851 in Almelo met Christina Grobben en uit dit huwelijk werden zeven kinderen geboren, waarvan Johannes een van de jongste was. Zijn jongste zusje Maria overleed op eenjarige leeftijd. Het overlijden van Martinus en zijn vrouw zijn niet te vinden in de burgerlijke stand. Misschien naar Duitsland vertrokken? In 1886 trouwde Johannes met Maria Magdalena Faber, geboren in 1862 in het Duitse Reiners. Het huwelijk werd voltrokken in Lonneker. Als zijn be-

roep geeft hij aan, fabrieksarbeider.

Man en vrouw zijn ook vermeld in het bevolkingsregister van Lonneker. Ze woonden daar dus, in ieder geval voor een bepaalde tijd.

Het lijkt gerechtvaardigd te denken dat hij en zijn vrouw zich in Duitsland gevestigd hebben. Er worden geen kinderen geboren in Nederland en op zijn overlijdensakte staat dat hij weduwnaar is.

Het overlijden van zijn vrouw is ook niet in Nederland te vinden. Toch woonde hij in 1939 in Hengelo, volgens de overlijdensakte. Teruggekeerd naar het oude vaderland naar aanleiding van het leven in Duitsland? De geldontwaarding, de strakke regels voor buitenlanders in de jaren dertig? Het is maar een gedachte van mijn kant. Als hij jarenlang in Duitsland heeft gewerkt en gewoond is het misschien begrijpelijk dat hij geen pensioen heeft opgebouwd. Op vijfenzeventigjarige leeftijd overleden; een triest einde van een doodgewone man...

Toch ben ik benieuwd of iemand meer weet over zijn omstandigheden. Ik hoor het graag.

1939

Heden den tienden Mei negentienhonderd negen en dertig, verscheen voor mij, Ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente DENEKAMP:

Beijerink, Hendrikus Wilbertus
oud veertig jaren, landbouwer
wonende te Denekamp, die verklaarde, daarvan uit eigen wetenschap kennis dragende, dat op den achtsten Mei van dit jaar, des veertig middags te halfacht uur, in deze gemeente is overleden:

ter Hammink, Johannes
oud vefenzeventig jaren, zwerfende
geboren te Almelo en wonende te Hengelo,
weduwnaar van Faber, Maria, zoon van ter Hammink, Martinus en Grobben, Christina, die overleden.

Waarvan akte, welke is voorgelezen.
H. H. Beijerink M. W. Grobden

Agenda:

Persbericht lezing Antonia Veldhuis op 8 oktober 2022

Op zaterdag 8 oktober verzorgt Antonia Veldhuis voor de afdeling Twente van de Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV) een lezing met als titel Familieonderzoek, een fascinerende hobby. Maak kennis

met mensen uit het verleden! Heeft u een brede interesse? Vindt u het leuk/interessant te horen hoe onze voorouders leefden? Hoe mannavrienschap kon ontstaan op een schip van de Verenigde Oost-Indische Compagnie? Waarom Nederland na de 1e wereldoorlog veel buitenlandse kinderen opving en wat een speelkind is? Wat de soldaat onder Napoleon aan zijn

geliefde minnaresse schreef?

En waarom het belangrijk is familie verhalen voor het nageslacht te bewaren en waarom (en hoe) u foto's van namen 'moet' voorzien? Dan is mijn lezing hoogstwaarschijnlijk iets voor u.

Gevonden items in archieven en op internet leveren stof genoeg op voor een geanimeerde lezing.

Hoe leefden ze vroeger, wat deden ze, wie waren ze. Wat waren gewoontes in die tijd, welke rol speelden vrouwen? Het wordt geen saaie opsomming van datums, maar ik vertel gewone, gezellige, waargebeurde verhalen. Een beetje zoals Verborgen Verleden en Spoorloos. En help de beginner wat op weg en geef de gevorderde genealogen inspiratie.

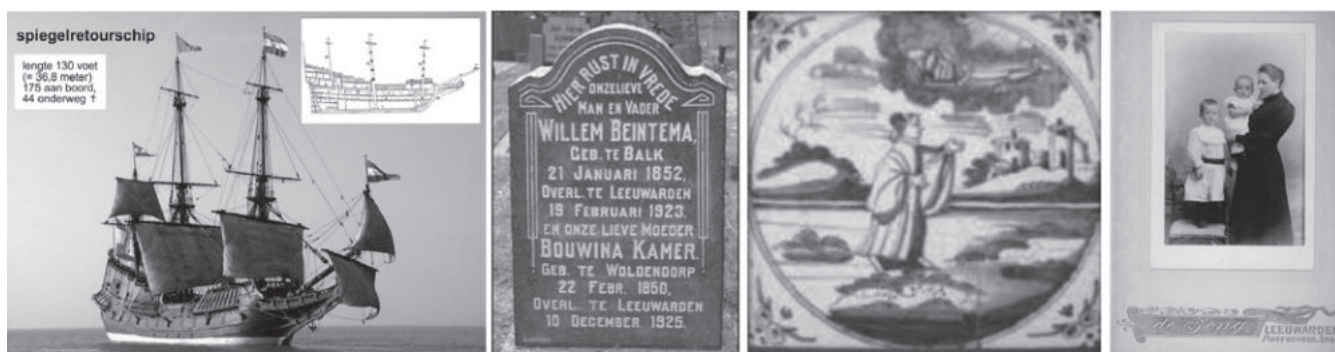
Aan eigen archiefmateriaal heeft u waarschijnlijk meer in huis dan u denkt: poëziealbum, foto's, trouw-

boekjes, advertenties, agenda's, rapporten, brieven, passen enz. Met behulp van internet en informatie van familie/vrienden vult u dan al snel leemtes aardig op. Verder laat ik even zien wat voor moois er in (digitale) kranten staat. U kunt er een heel leven mee inkleuren.

Mogelijk bent u na afloop van de lezing ook een beetje enthousiast over deze fascinerende hobby geworden. En wil de 'leek' meteen aan de slag en heeft de genealoog inspiratie voor verder onderzoek. U krijgt een hand-out waarmee u thuis al 'even' aan de slag kunt. Ik beloof u een boeiende middag.

De lezing vindt plaats in de Stefans-Hof in Borne, om 14:00; de zaal is open vanaf 13:00 uur.

De ingang is rechts naast de Stephanus kerk.

Persbericht lezing Martijn Spruit op 10-12-2022

Op zaterdag 10 december verzorgt dhr. Martijn Spruit voor de afdeling Twente van de Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV) een lezing met als titel "Boeven in de familie".

Het is misschien niet iets om trots op te zijn, maar ze komen in vrijwel iedere familie voor: voorouders die in aanraking zijn gekomen met Justitie. Dat kan een bekeuring of boete zijn, maar ook een uitgebreid gerechtelijk onderzoek, met een veroordeling en gevangenisstraf. Wees maar blij als er zo'n voorouder in de stamboom voorkomt, want dan heeft deze zijn sporen nagelaten, en is hij of zij terug te vinden in allerlei bronnen. En als het al wat langer geleden is, of het betreft aangetrouwde familie, dan is het juist extra leuk. Uiteraard besteed hij aandacht aan verschillende officiële, dat wil zeggen: gerechtelijke, bronnen maar er zijn ook allerlei zaken te vinden waar je niet onmiddellijk aan denkt.

In deze lezing zal Martijn Spruit (informatiespecialist en Functionaris Gegevensbescherming bij het CBG te Den Haag) vooral ingaan op allerlei bronnen die online te vinden zijn. Daardoor ligt de nadruk op de negentiende en twintigste eeuw. Hij zal ook aandacht beste-

den aan de Tweede Wereldoorlog, omdat er enkele interessante raakvlakken zijn.

De lezing vindt plaats in de Stefans-Hof in Borne, om 14:00; de zaal is open vanaf 13:00 uur.

De ingang is rechts naast de Stephanus kerk.

Colofon

*Nederlandse Genealogische Vereniging.
Opgericht 1946.*

Correspondentieadres:

Correspondentieadres
NGV, Postbus 50, 3980 CB, Bunnik.
Bibliotheek en andere diensten:
Kosterijland 3, 3981 AJ, Bunnik
Telefoonnummer: 085 - 105 1199

Afdeling-Twente.

Opgericht 1984 (Heropgericht 2021).
Het gebied omvat de volgende gemeenten:
Almelo, Avereest, Borne, Dinkelland, Enschede,
Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo,
Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Ommen, Rijssen-
Holten, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Dalfsen,
Olst-Wijhe, Raalte en de voormalige gemeente
Bathmen.

Afdelingswebsite:

<https://www.ngv-afdelingen.nl/twe/>

Afdelingsbestuur en functionarissen

Voorzitter

Vacature

Secretaris

Marieken Scholten-Sijes
E-mail: secretaris-twe@ngv.nl

Budgethouder

Ben Lenferink
E-mail: b.lenferink@lentifa.nl

Bestuurslid en Genealogisch correspondent

Anton Hilgerink
E-mail: correspondent@home.nl

Bestuurslid en eindredacteur Twente Genealogisch (TG)

Hennie Scholten
E-mail: hennie.scholten@home.nl

Bestuurslid en coördinator cursussen

Hans Souverijn
E-mail: hans.souverijn@ziggo.nl

Bestuurslid en coördinator lezingen

Henk Huiskes
E-mail: gen.hbhuiskes@caiway.net

Afgevaardigde naar AV

Henk Huiskes (zie linksonder)

Indexering Twente Genealogisch

Ton Boswerger
Email: tonboswerger@kpnmail.nl

Verzending Twente Genealogisch (TG)

Corrie van der Beek
E-mail: cjbeek1@gmail.com

Webmaster

Marieken Scholten-Sijes
E-mail: webredacteur-twe@ngv.nl

Kopij Twente Genealogisch.

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen voor TG in te korten, aan te passen of te weigeren. Dit geschiedt vanzelfsprekend alleen in/na overleg met de auteur.

Twente Genealogisch verschijnen.

Bij voldoende kopij verschijnt TG vier keer per jaar rond het einde van elk kwartaal.

Bezorging Twente Genealogisch

Voor de bezorging van Twente Genealogisch kunt u contact opnemen met mevrouw Corrie van der Beek.
Twente Genealogisch wordt gratis toegezonden aan de leden van Nationaal Twente en aan leden van andere afdelingen, die een bijkomend lidmaatschap zijn aangegaan.

Abonnement

Wilt u een abonnement op dit blad, dan zijn de kosten € 12,50. U kunt zich aanmelden via de secretaris.

Publicatie

Het in dit blad gepubliceerde mag slechts worden overgenomen met schriftelijke toestemming van de redactie, de schrijver en vermelding van de bron: Twente Genealogisch ISSN-138-0787

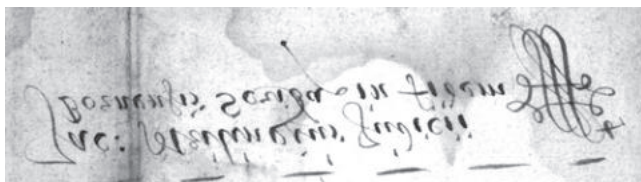
Wijzigingen

Adreswijzigingen, wijziging e-mailadres, opgave nieuwe leden en opzeggingen uitsluitend via het e-mailadres: ledenadministratie@ngv.nl of per post naar NGV- ledenadministratie, Postbus 50,3989 CB Bunnik.

Oude kerk van Borne III

Auteur: Marieken Scholten-Sijses

De oude kerk van Borne was een eigen kerk. De stichter ervan had het recht om een pastoor te benoemen. Voor het onderhoud van deze moest een gewaard erf aan de kerk overgedragen worden. Waarschijnlijk is dit het erf Kölner in Hertme geweest dat ook nog in 2006 in het bezit van de kerk is. Dit bezit blijkt o.a. uit een akte van 1637: *Besluit van goedsheeren, pastor en kerkeraden der kerk te Borne, dat Collener te Hertman ten behoeve van den vruchtgebruiker der orgel- of kerspelsvicarie te Borne maar twee diensten met paarden jaarlijks verplicht is te verrichten binnen het kerkepad.* Deze inschrijving was ondertekend door Jac. Meilingius Judicii Bornensis Scriba in fidem.

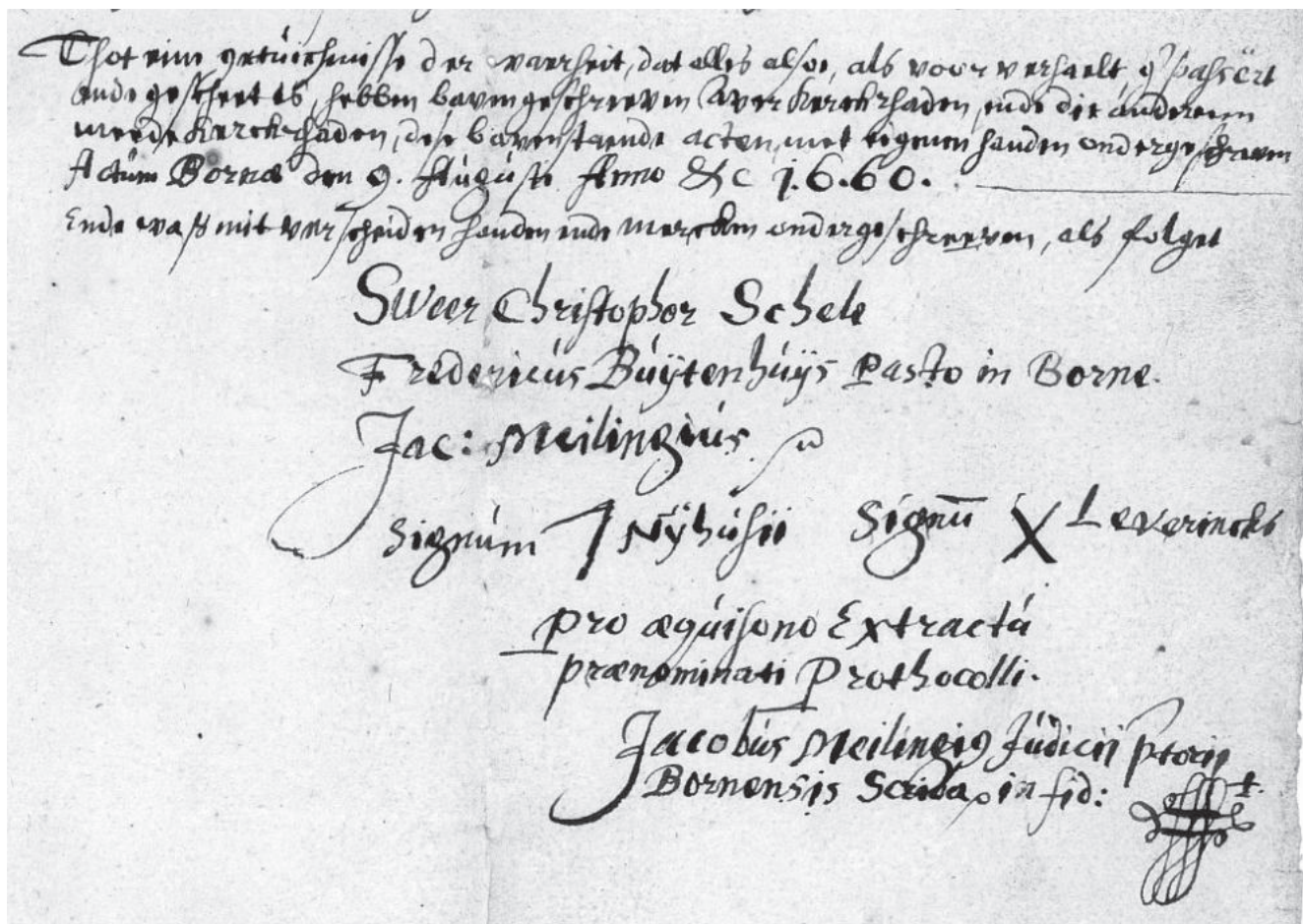
Wat is een Vicarie

In Wikipedia valt te lezen. Oorspronkelijk was de vicarie in de Middeleeuwen een afgezonderd vermo-

gen waarvan de opbrengst bestemd was voor het levensonderhoud van een priester. Deze **vicaris** moest daarvoor aan een bepaald altaar een of meer heilige missen opdragen, in gebeden bepaalde personen gedenken en eventueel nog andere, in de stichtingsbrief opgedragen, taken uitvoeren. De inkomsten van zo'n vicarie werden gegeven aan een door de **collator** uitgekozen vicaris [...]. De collator was de stichter of zijn opvolger, die het **collatierecht** had. De vicaris was dan **bezitter** van de vicarie geworden onder de verplichting de vicariegoederen te beheren en die daarvoor kon optreden in het rechtsverkeer.

In de oude kerk was het recht van benoeming van een pastoor eerst aan de bisschop van Utrecht en later, in 1452, aan het kapittel van Sint Lebuinus te Deventer. Otto III van Weleveld wilde eind 14e eeuw in de kerk meer invloed uitoefenen. Hij stichtte daarom in 1395 de vicarie van Sint Nicolaas en Sint Brabara. Ook wel de Weleveldse Vicarie genoemd. Hij verkreeg hiermee niet alleen het collatierecht, maar ook zeggenschap in kerkelijke zaken.

In het archief van Weleveld, dat in bezit is van de Oudheidkamer Twente, komen meerdere documenten

voor over deze vicarie. Daaruit blijkt dat de oorspronkelijke tiendbelasting afkomstig moet zijn geweest van de erven Avest in Oele, Engkbrink, Wissink en de Scholte in Zenderen. De kerk bezat rond het dorp Borne eigen grond. Pachtters hiervan betaalden een klein bedrag, zgn. uitgagen, aan deze vicarie.

Extract uijht het protocoll der karcken tho Borne. Hieruit uit blijkt, dat de goedsheer Sweer Christopher Schele thot Welvelt, Fredericus Buijtenhuijs pastor tho Borne en de kerkmeesters Jac: Meilingius, Johan Nijhuijs en Berendt Leefferinck de kerkelanderijen opnieuw verpacht hebben, waarbij Johan ter Morsell voor 24 jaren huurder is geworden van de 3 stukken land op den Suijdt Essche tegen een huur van 12 schepel rogge 's jaars; en verplicht wordt, de 6 schepel boven zijn rente aan den schoolmeester te betalen en een half pond was 's jaars aan de kerk te leveren. Gewaarmerkt afschrift 1660 Aug. 9, Borne.

Jaarlijks werden 'registers van de opkomsten der vicarie gehorende onder den huise Weleveld' opgemaakt. Hiervan zijn een zestal, opgemaakt tussen 1716 en 1747, bewaard gebleven. Gedurende deze jaren viel de vicarie onder het vruchtgebruik van de dochters Scheele, na de verkoop van Weleveld.

Specificatie van de Weleveldse Ficariae zo als mij die is opgegeven.

1. De Tiende Grof en Smal uijt de Erve d'Avest in ole [Oele] geeft jaarlijks ter pagt f32:-:-
NB Dit is verkogt aen de Boer vant Erve voor een somma van Duizend guldens
2. De Tiende Grof en Smal uijt de Erve Enkbrink in Senderen geeft ter pagt f40:-:-
3. De Scholte in Senderen geeft SJaars agt Mudde Rogge en Drie Mudde Gerste f49-12-
4. Wissink in Zenderen geeft van de halve grove Tien-de f22:-:-
5. Leefert in Senderen geeft twee Mudde Rogge int Jaar f10:-:-
6. Docter Meilink en de Organist Meiling geven van de Boerenbrink en een stuk Land in den Nieuwen Esch f30:-:-
7. Arent Berentsz Hulshoff geeft van zijn huijs en Gaarden f23:-:-
8. Jan Gerritsz Deterink en Vaalt Berent op 't Veld geven een Mate op de Biffelt gelegen f15:-:-
9. De zoon van den Overledene Willem Prinsen, van de Boeren Brinkgaarden f5:-:-
10. Jan Noordhoff in Albergen geeft twee Mudde Garfe en 16 St: Schepel is f6-8-
11. Jan Jansen Snijder en Hermen tegenwoordig

Kasper de Snijder doet van de Gaarden agter haar huijs f7:-:-

12. Jan Hilberts voor den Boom geeft voor een stukje Boeren Brink gaarden land f3:-:-
13. Jan Smit nu de Zoon Hermen Smit van een half stuk land in den Nieuwen Esch f3:-:-
14. Jan Lubbertsz van een stukje Boeren Brink Gaarden land geeft f3:-:-
15. Wander Sagtoen en Stoffen Wessels van een Stukje Boeren Brink gaarden f3:-:-
16. Harink geeft 2 en een half Schepel Rogge f3-2-8
17. Aaldrink geeft 2 schepel rogge f3:-:-
18. Greevink geeft een half schepel rogge f1-17-8
19. Mullenbroek geeft een schepel rogge f-12-8

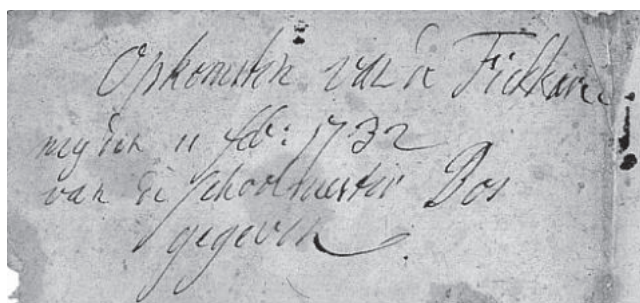
Opkomsten van de Fickkerie mej ten 11 feb: 1732 van de schoolmeester Bos gegeven.

De nummers 1 t/m 4 betaalden de *Tiende Grof en Smal*. De *grove tiende* had betrekking op graangewassen, zoals rogge, tarwe, haver en gerst, en boekweit. De *kleine of smalle tiende* had betrekking op gewassen als peulvruchten, wortelen en knollen, hop en dergelijke.

Uit een akte van 1809 bij de benoeming van een nieuwe kerkmeester, Hendrik Nieuwenhuis Th.zn., blijken de voorwaarden waaraan hij moest voldaan.

Hij moet de kerk en toren in een goede staat houden. *"De revenues of opkomsten met alle preciesheid invorderen"*. Mochten daarbij problemen ontstaan, dan moet hij aan kunnen geven dat dit niet aan zijn onoplettendheid te wijten is. Er zullen alleen uitgaven gedaan worden aan het jaarlijks onderhoud, maar niet *'extraordinaris'* en ook niet *'tot reparatie van huizen tot Carspels lasten, zonder voorkennis en volle approbatie van bovengenoemde overkerkenraden.'*

Jaarlijks moet een overzicht van inkomsten en uitgaven worden overlegd. Voor alle werkzaamheden ontvangt hij jaarlijks f15,-.

Bronnen:

Wikipedia tiende, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Tiende>, bezocht 4-7-2022.

Wikipedia vicarie: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Vicarie>, bezocht 5-7-2022.

Oudarchief Oudheidkamer Twente: GB W 188, 189, 190, 192.
Woolderink, H.; De Hof te Borne, Borne 2006.P. 36, 40-46.

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

Retouradres:
Holthuizenbrink 29
7544 ML Enschede

*Mariakapel aan de Koppelsbrink te Borne
Uitleg foto zie binnenzijde omslag.*

Twente Genealogisch 2022

Kwartaalblad van de
afdeling Nationaal-Twente
Nummer 3 - 2022

Oude kerk van Borne II

Door Marieken Scholten-Sijses

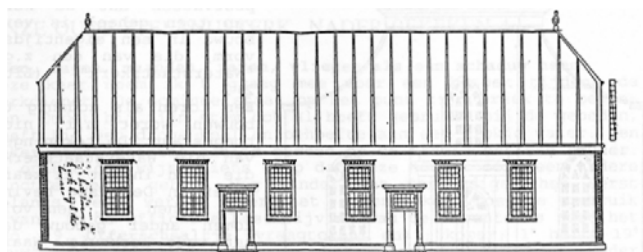
De Reformatie

De heren van Weleveld waren in Borne de machtigste personen. Tijdens de reformatie kon daardoor Christopher Schele rond 1550 in Borne de Lutersche leer invoeren. Deze week niet zo veel af van de katholieke. Echter, in 1597 bepaalde de Provinciale Ridderschap en Steden dat de Calvinistische leer ingevoerd moest worden. Dat leverde behoorlijk wat weerstand op, maar tenslotte werd ook in Borne deze leer ingevoerd. Daarmee verdwenen in de Oude Kerk o.a. alle heiligenbeelden, altaren en muurschilderingen.

De gereformeerde kerk werd de staatskerk. Van andere kerken dan de calvinistische werden godsdienstuitvoering alleen nog oogluikend toegestaan. De diensten moesten in het verborgene plaats vinden. Meerder malen werden er RK-kerken gesloten. *"1773 den 3 Mey zijn er door de Landdrost (van Twenthe) 6 kerken te gelijk gesloten als Rossum, Oldensael, Borne, Delden, Enschede om reden, dat er enige mensen onder den dienst buiten de selve sullen bevonden zijn, en dus aanstotelijkheid sullen gegeven hebben"* Dit zette uiteraard veel kwaad bloed. Temeer daar alle kosten van kerk, koster, enz. werden gedragen door de gehele gemeenschap. In 1786 kregen de katholieken toestemming om in Borne een eigen (schuur)kerk te bouwen. Deze kerk werd op kosten van de lidmaten gebouwd op gehuurde grond bezwaard met ca. f2000,-.

Restitutie der kerken

Na de Bataafse omwenteling werden in 1796 kerk en staat gescheiden. De plaatselijke overheden kregen opdracht tot verdeling van de kerkgebouwen onder de plaatselijke kerkgenootschappen naar evenredigheid van het aantal zielen van een kerkgenootschap. De Joden telden 29 zielen, de Mennonieten of Doopsgezinden 64, de Gereformeerden 566 zielen en de Rooms Katholieken, tesamen met een deel van Zenderen en Bornerbroek, kwamen op 1322 zielen. In 1798 kwamen de Katholieken en Gereformeerden bijeen om tot een minnelijke schikking te komen.

De oorspronkelijke kerkshuur aan de Koppelsbrink, toen nog de uitvalsweg naar Weerselo.

Het voorstel was: de kerk voor de gereformeerden, de pastorie naar de katholieken en de kerkelijke goederen samen delen. Hiervan kwam niet zoveel terecht, daar de staatsregeling van 1801 bepaalde: *„ieder kerkgenootschap blijft onherroepelijk in het bezit van hetgeen met den aanvang dezer Eeuw door hetzelfde werd bezeten”*.

Koning Leopold Napoleon kwam de overige kerkgenootschappen tegemoet. Hij bepaalde o.a. *“dat geen inwoner aan eenige belasting kan worden onderworpen, tot onderhoud van kerken eener andere gezindheid.”* Tijdens zijn rondreis in 1809 door Overijssel heeft hij in Almelo de RK-priester een bedrag van f 2.000,- overhandigd tot betaling der schulden die gemaakt waren voor de bouw van de kerk. De Oude Kerk bleef het bezit van de gereformeerden.

Bronnen:

- Harten-Fransen, M.G.E. van, *Grepen uit de historie van Borne*, Borne 1984.
- De kerkshuur van Borne; Boorn en Boerschop, *Per. van de Heemkundevereniging Bussemakershuis*, Jaargang 8, Nr.1, 1998.
- Kaartje Borne 1832. Bezit Oudheidkamer Twente, 1520_OKT_K_0209
- Uitterdijk, J.N., (1879) Koning Lodewijk Napoleon in Overijssel 1809. BtdGvO, 5, 29-49.

www.drukkerijveltman.nl

drukkerij veltmann bv
UW PARTNER IN DRUKWERK

Sinds 1981 produceren wij een breed pakket drukwerk, van ansichtkaart, affiche, huisstijl tot een fullcolour brochure.

Het vervaardigen van kunstkaarten, artiestenkaarten, ansichtkaarten, uitnodigingen, brochures en posters is onze specialiteit. Van ontwerp tot eindproduct, alles wordt door ons verzorgd. Zowel in kleine als grote oplagen.

Wij drukken met persoonlijke aandacht voor uw drukwerk en geven u advies voor het beste eindresultaat!

 FSC
www.fsc.org
PEFC-COC-1515

 ISO 9001
BUREAU VERITAS
Certification
01-14-00007

 @drukveltmann

 www.facebook.com/drukkerijveltman

Kwartaalblad van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Twente, 38e jaargang 2022 nr. 3

Inhoudsopgave

Voorwoord	p. 50
Afscheid van Hans Souverijn	p. 50
Annalen van Franciscus Davina, Deel 2	p. 51
Correctie op artikel "Annalen van Franciscus Davina, deel 1" in TG-2022-3	p. 58
De vroome kinderen van Emmelichem en de joffers van Beckum.	p. 58
Agenda	p. 61
Colofon	p. 63

Voorwoord

Door Hennie Scholten

Het is niet eenvoudig om te moeten beginnen met een nare mededeling. Ons bestuurslid en cursusleider genealogie is ons op 3 oktober j.l. overleden.

We zagen het weliswaar aankomen, Hans wist dat zelf ook en accepteerde het naderende afscheid volledig. Maar toch, het kwam hard aan omdat het nog sneller kwam dat verwacht werd. Hans had grote verdienste voor de afdeling, zoals u kunt lezen in het onderstaand memoriam. We zullen hem missen.

In ons tijdschrift een aanvulling op het welbekende verhaal over de joffers van Beckum, waarover de martelarenliederen niet altijd hebben gezongen.

Een mooie stamboom weer volgetekend van een Twentse familie.

Nog graag iets naders over de geplaatste stambomen in Twente Genealogisch.

Een aantal enthousiaste lezers heeft me benaderd met aanvullende gegevens. Heel fijn, ze worden echt niet weggegooid, maar aangevuld in het bestand van Enschede/Lonneker, dat gestaag groeit en t.z.t. op onze website wordt geplaatst. De bedoeling van de stamboomreeks is een kort en krachtig overzicht van een stuk of zes generaties.

We zien graag meer van deze stambomen aangeleverd worden. We weten als redactie dat ze goed nageplozen worden en grif gelezen. Dat willen we graag zo houden. Dus, als u wilt, graag opsturen.

Het bedankprentje van Hans

Afscheid van Hans Souverijn

Door Marieken Scholten-Sijes

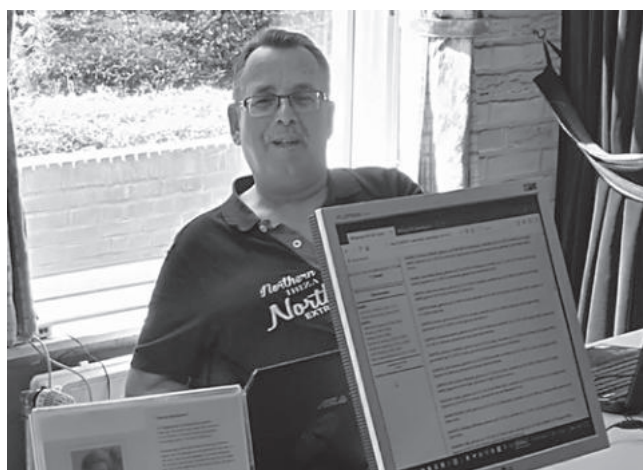
Hans werd in december 2000, kort na het overlijden van zijn vrouw Sonja, lid van de NGV. In 2003 werd hij bestuurslid.

Om te beginnen werd hij redactielid van Twente Genealogisch.

Hij nam deel aan de Dienst Informatie en Promotie. Later omgedoopt in afdeling Public Relations.

Zijntakenpakketnam toe. Hij bemande de beginnerstafel bij onze bijeenkomsten. Probeerde daarbij iedereen die met een probleem op genealogisch gebied zat, van dienst te zijn. Daar lag ook zijn hart.

Hij werd lid van het GIT-team. Het Genealogisch Informatiecentrum Twente.

In den beginne liep dit als een trein. Bezoekers konden op vrijdagmiddag en later ook dinsdagavond in de bibliotheek in Hengelo terecht voor al hun vragen. Helaas, of misschien gelukkig, kwamen er steeds meer publicaties op internet beschikbaar en nam het aantal bezoekers daarmee af tot nul. Het GIT werd daarom in 2016 opgeheven. Hans is daar tot het laatst actief in geweest.

Ook bezocht hij, samen met andere vrijwilligers van de NGV, genealogische dagen van genealogische of heemkunde verenigingen. Hij deed dit altijd met plezier.

Nog niet genoeg werkzaamheden? Nee, ook nog de verantwoordelijk voor het jubileumboek van 2009 werd zijn deel.

Hij gaf bij het bestuur aan dat het hem allemaal teveel werd. In plaats dat het bestuur hem ondersteunde, kreeg hij de kous op de kop. Hans bedankte voor het bestuur en het nog langer meewerken aan TG. Gelukkig was wel hij bereid om de PR-werkzaamheden voort te zetten. En ook een cursus Stamboomonderzoek voor beginners op te zetten en te geven.

Begin 2010 werd ik van slapend lid, secretaris van de afdeling. Ik heb vanaf die tijd veel en prettig met Hans samengewerkt. We bemensten gezamenlijk

de beginners- en infotafel tijdens de lezingen van de afdeling. Gingen gezamenlijk naar Genealogische dagen. Waarbij de Westfälische Genealogen Tagen van de AFEL in Altenberge, Duitsland mij het meest in herinnering zijn gebleven. Daar stonden de Duitse bezoekers stom verbaasd van wat in Nederland allemaal digitaal is in te zien.

In 2019 werd de afdeling Twente bij gebrek aan bestuursleden opgeheven, en een onderafdeling van de landelijke NGV. Hans trad toe tot de werkgroep met als taken organisatie cursussen en vraagbaak tijdens lezingen. De werkgroep was niet gelukkig met de manier waarop de contacten met het hoofdbestuur liepen. Eind 2021 werd de afdeling weer in het leven geroepen en ook Hans trad tot het bestuur toe. Hij bleef zijn PR-werkzaamheden volhouden tot zijn ziekte daaraan een einde maakt.

Augustus van dit jaar bezocht hij, naar later bleek, voor het laatst de bestuursvergadering van de afdeling. Hij was vol goede moed. Nam nog een aantal zaken op zich om af te wikkelen. Het mocht niet zo zijn. Kort daarop verergerden zijn kwalen en kwam op 3 oktober voor hem het eind. Voor ons, toch nog onverwacht snel.

Ik heb Hans leren kennen als iemand waarmee het heel prettig samenwerken was.

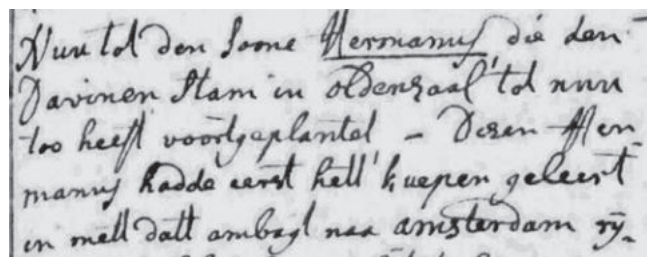

Annalen van Franciscus Davina, Deel 2

Door Marieken Scholten-Sijses

Hierbij het vervolg van de annalen van Franciscus Davina, met zijn vader Herman(nus) Davina. Uiteraard weet Franciscus tot aan zijn overlijden in 1763 veel uit de eerste hand. Na zijn overlijden zijn met een ander handschrift aanvullingen genoteerd.

IV. Hermannus Davina, geb. Oldenzaal omstr. 1688, begraven ald. 13-02-1763, tr. Oldenzaal 19 april 1713 Catharina Hampsinck, geb. Oldenzaal omstr. 1690, † ald. 26 jan. 1760, dr. van Gerrit Hampsinck.

Annalen: "Nuu tot den soone Hermanus die den Davinen Stam in Oldenzaal tot nuu too heft voortgeplantet - Dese Hermanus hadde eerst hett keupen geleert en mett datt ambagt naa Amsterdam rijsende viel hem den arbijt te swaar en hij keerde weer naa Oldenzaal naa sijn vaaders heus, en leerde doon hett schoonmaken, datt kunnende keerde hij weer naa Amsterdam, en heeft ditt ambagt daar enige jaaren geplegt mett sijn brooder Gerhardus, en wanneer desen troude hadde hij daar sijn slaapstede.

Eindelijk sogten vrinden, datt hij tot een heusse vroue soude neemen Cooba Rottink, en presenteerden hem datt sij soo hij hett doon wilde, hem wilden sitten in ene gooje brootwinninge. Dog hij koste hier too nielt overgaan dan hett scheen datt hett sijn deel niet ware, nog ware dese Cooba Rottink een wellgestelt menss

Afstammingsreeks van Hermannus Davina

geweest - maar hett gebeurde datt hij in hett winter te Oldenzael ware, en op den vorst naa hett eiss ginge, alwaar ook enige eerbare jonge burgere dogters waaren, onder welke ware de oudste dogter van Gerrit Hamsinck mett name Catharina, op welke voort zijn oog viele, en beleed, soo hij die koste krijgen, datt hij die soudene neemen van voortaan maakte hij en sijne vrenden gelegenheijt, datt hij bij die mogte verkeerene, en sijne intentie voor te drage. Hett welke in veelderlij voogen geschiedede, die te lank soudene wesen om hier aan te haalen.

Eindelijk tot zijn voornemen en verlangen koomende heeft hij dese Catharina de dogter van Gerrit Hamsinck ten heuelijk gekreegen, en de vader Gerrit Hamsinck verkoffte haar hett heus, waarin hij eerst heeft gewoont en waarin Hr: Davina nog woont maar het heus waare eerst op zijn onderwets en slegt doortimmert, dog door de tijd voor en naa mett vele onkosten verbeterd.

Eerst heeft Hr Davina en zijn vrou een winkel gedaan van de ene en de andere kreuenierwaren, en daarbij ook getappet Brandewijn en genever en hierin heeft

de negotie soo toegenomen, datt hij den winkel heeft afgeschaffet, en grote versendinge binnendlands en buitenslands heeft gedaan van genever, brandewijn en gedistilleerde wateren, dien hij self distilleerde - En daar bij heeft hij angelijt den wijn tappen, die ook niet minder als hett voorgemelde aan nam, dan hij verkoffte des jaars well een sestig oxoofde wijn.

Eindelijk na een jaar tien a twalf is hett monopolium wegens de genever en Brandewijn in de provincie opgebracht, en sijne negotie van genever en Brandewijn gink te nielt - dog wanneer de versmaathijt van het monopolium ware genoomen, heeft hij een jaar off sesze deels mett Leendert Kontenbrouer, deels met Jan Hamsinck gehatt en datt mett groote profeiten.

Dog wanneer tenlaasten de wijn negotie : dien hij dog nog in hett klijne mett uitslag continueert: ook affnam en verslappede heeft hij een winkel angelijt van lakens en stoffen, en ook mede den eersten winkel, dien sij in den beginne deden, en ook negotieerde bij in leerene brooken en berijde vellen, siet hoodanig de wisselvallige tijden hem hebben doen veranderen sijnen negotien dog nog alletijt : Godt sij dank : met goot success in werende tijt. Desen Hermanus Davina is mett zijn voorgemelde vroue getrouwt in hett jaar een duesent seuvenhondert en dertien den negentienden april. En daarbij heeft hij gewonnen elf kinders, Joanna Catharina, Maria, Maria, Franciscus, Machtildis, Hendrika, Gaberjel, Hendrika, Gaberjel, Christina Elisabeth en Lamberta."

IV. Hermannus Davina, geb. Oldenzaal omstr. 1688, begraven ald. 13-02-1763, tr. Oldenzaal 19 april 1713 Catharina Hamsinck, geb. Oldenzaal omstr. 1690, † ald. 26 jan. 1760, dr. van Gerrit Hamsinck.

Annalen: "1760 d. 26 januari is onze Moeder Catharina Hamsinck in haer seventigstie jaer naa ene langhdurige en pijnlijke jichtige ziekte overleden en begraven in de kercke te oldensael naast hare dogter maghteldis onder een steen die wij hebben gekoft van Sophia Beekers en laeten ophouwen Hermannus Davina en Catharina Hamsinck requiescat in sancta pace amen".

"1760 den 3 maj is onzen Grootvader Gerrit Hamsinck out sijnde om de streek van 100 jaer op Saterdagh Sina Hora, vespertinum en ook in de kercke begraven bij de begroffenisse van onse vader saliger zijn ouste dogter".
Uit dit huwelijk:

1. Johanna Catharina Davina, ged. Oldenzaal 2 maart 1714, tr. Losser 15 juli 1744 Albertus Wagelaar, geb. Enschede omstr. 1710.

Trouw Losser: den: 15 julii.. [1745]. Albert Wagelaar J: M: en Burgersoon te Enschede met een Attestatie van Enschede ende Oldenzaal. ende Johanna Catharina Davina J: D: te Oldenzaal

Annalen: Joanna Catharina is geboren in het jaar 1714 den 2 maart. Ende in haar enendertigste jaar is zij getrouwt met Albertus Wagelaar van Enschie, alwaar zij bewonen t stamheus van Wagelaar te weten de Swane an de markt. Tot nu too hebben zij gewonnen drie kinders een soon met name Albertus, en twe dogter met naame Catharina en Helène, item nog twee sonen ene mett name Hermanus en de andere Joannis nogh een soon genaemt Franciscus

2. Maria Davina, ged. Oldenzaal 20 nov. 1715, † ald. 1716.

21. nov. 1715 Maria f.l. Hermanni D'Avina et Catharina Hampsinck conj. Patr. Antonius Schaap . Old.

Annalen: "Maria is geboren in't jaar 1715 den 20 november en zij is an termijnen gestorven in't jaar 1716".

3. Maria Davina, geb. Oldenzaal 11 jan. 1717, † Amsterdam 2 okt. 1796, tr. Amsterdam (ondertr. 25 sept.) 1739 Joannes Albertus Hulscher, geb. Borne 21 april 1712, Tapper op de Brouwersgracht, † Amsterdam 12 maart 1765, zn. van Antonius Ten Hulscher en N.N. niet bekend.

Doop 11. jan 1717 Maria f l. Hermanni D'Avina et Catharina Hampsinck conj. Patr. Lambertus D 'Avina et Christina Hampsinck. Old.

Annalen: "Maria is geboren in't jaar 1717 den 12 januari. En zij is getrouwt in haar drie en twintigste jaar mett eenen Joannes Albertus Hulscher een soon van Antonius Ten Hulscher in den danne Boom an den Koekendijk een klijn uurtjen van Almelo. En zij wonen binnen Amsterdam in de Sinte Nicolaas straat 't wapen van Gelderlandt en doon aldaar met groot success een distelateurswinkel en hebben samen gewonnen tot nun too vier kinders, twe dogters bijde met de naame Catharina, en ook bijde all in't rijk der hemelen - En twee soonen ene met naame Antonius, en den anderen Hermanus en nog een soon Franss: en een dogter Catharina nogh 1 dogter Elizabeth".

4. Franciscus Davina, geb. Oldenzaal, ged. Oldenzaal 26 aug. 1718, laatst Aartspriester te Deurningen, † 1763 Deurningen. Schrijver van het 'dagboekje'. Zie voor zijn aandeel in de annalen deel 1 in TG2022-03, p. 31

5. Machtildis Davina, geb. Oldenzaal, ged. Oldenzaal 12 dec. 1720.

3. dec. 1720 Joanna Mechtildis f.l. Hermanni D'Avina et

Catharina Hampsinck conj.M. Mechtildis D'Avina. Old. Annalen: "Magthildis is geboren in het jaar 1720 den 27 decembr. Zij is van jonkhijt aan sediger boven alle anderen geweest, deugszaam in manieren, en andigtig en eiverig in de gebeden. Seuver in woorden en conversatie, in het agtentwinsten jaar hare ouderdoms in 't jaar 1748 den 2 juli op Maria visitatie heeft zij den maagdelijken staat angenommen, dien zij met deugd en iiver in gebeden versiert en maket

Magthildis is geboren in het jaar 1720 den 27 decembr. Zij is van jonkhijt aan sediger boven alle anderen geweest, deugszaam in manieren, en andigtig en eiverig in de gebeden. Seuver in woorden en conversatie, in het agtentwinsten jaar hare ouderdoms in 't jaar 1748 den 2 juli op Maria visitatie heeft zij den maagdelijken staat angenommen, dien zij met deugd en iiver in gebeden versiert, en loffelijck maket voor de menschen, en ick hope ook voor godt tot nun toe is zij nog te oldenzaal bij haar ouders, alwaar zij ook onder Hr. Ekelhoff desen voorgemelden staat heeft angenommen.

loffelijck voor de menschen ick hope ook voor godt tot nun toe is zij nog te oldenzaal bij haar ouders, alwaar zij ook onder Hr. Ekelhoff desen voorgemelden staat heeft angenommen.

Later ingeschreven: 1759 den 14 februarius is Magtildis dese geestelijke dogter naa een siekte van veijnigh dagen an een hete koors overleden en in de kercke begraven tusschen den klock torens en kerckenpielaar in een begroffenisse, die nieuws is gekofft en eijegen steen van den kerckhoff genomen daer opgelijst waerop gehouwen staet de name Hermanus Davina, requiescat in sancta pace".

6. Hendrika Davina, geb. Oldenzaal, ged. Oldenzaal 1722, † ald. omstr. 1723.

6. febr. 1722 Henrica f.l. Hermanni D'Avina et Catharina Hampsinck conj. Patr. Joannes Hampsinck. Old.

Annalen: "Hendrika is geboren in het jaar 1722 25 febr en in t jaar 22 of 1723 is zij an de terinijnen gesturven".

7. Gabriel Davina, geb. Oldenzaal, ged. Oldenzaal 17 maart 1723, † ald. 1724.

Doop 1723 maart 17. Gabriel f.l. Hermanni D'Avina et Catharina Hampsinck conj. Patr. Lambertus D'Avina. Old.

Annalen: "Gaberjel is in 't jaar 1723 den 17 maert geboren en hij is in hett jaar 1724 den 10 decemb an de maselen off vlekken gesturven".

8. Hendrika Davina, geb. Oldenzaal, ged. Oldenzaal 30 dec. 1724, tr. Enschede Jürgen Meyer.

Doop Oct. 1724 5. Henrica f.l. Hermannii D'Avina et Catharina Hampsinck conj. Patr. Gerardus Hampsinck et Hendrina Kistemaker. Old.

Annalen: "Hendrika is geboren in hett jaar 1724 den 30 desemb en sij is tot nun too nog ongetrout bij haar ouders in heus. 1754 om Pinxteren is sij getrout te Enschede an jurg: Meijer de broor van Hr Meijer nun pastoor te Rossum off Weerselo en sij bewoont hett stamhuijs van Meijer aldaer".

9. Gabriel, volgt V.

Doop 27. jan 1726 Gabriel f.l. Hermannii D'Avina et Catharina Hampsinck conj. P. Gerardus D'Avina. Old.

10. Christina Elisabeth Davina, geb. Oldenzaal, ged. Oldenzaal 11 dec. 1728, tr. Oldenzaal febr. 1758 Jan Hendrik Siegers, ged. Wesel (D).

Doop 12. dec 1728 Christina Elisabetha f.l. Hermannii D'Avina et Anna Cath. Hampsinck sj. M. Joanna D'Avina et Christina Hampsinck. Old.

Annalen: "Christina Elisabeth is geboren in het jaar 1728 den 12 desemb en sij is tot nun toe nog ongetrout off sonder seker staat bij hare ouders in huis."

1758 is sij getrouwt van haer broor Franc: met Jan Hendr: Siegers te Wezel wonende, sijnde een koopman in den nurenburgh in rinsse wijne".

11. Lamberta Davina, geb. Oldenzaal, ged. Oldenzaal 8 juni 1732, † ald. 1736.

Doop Jun. 1732 8. Lamberta f.l. Hermannii Davina et Catharina Hampsinck conj. P. Adrianus Hampsinck et Joanna Davina. Old.

Annalen: "Lamberta is geboren in het jaar 1732 den 8 juni. en sij is door een siekte overleden in het jaar 1736".

V. Gabriel Davina, geb. Oldenzaal, ged. Oldenzaal 27 jan. 1726, Markenrichter van Espelo, † Espelo (Enschede) 1808, tr. 12 juni 1748 Maria Agnes Hofmeyer, geb. Espelo (Enschede) omstr. 1724, † ald. 1808, dr. van Bernard Caspar Meyer en Geertruida Ebbeler.

Trouw Losser: den: 11. junii [1748] Gabriel Davina Burger soon der stad Oldenzaal ende met een Attestatie van Oldenzaal ende Enschede. Maria Angenes Hofmeijer te Espelo 's gerigts Enschede

Annalen: "Gaberjel is geboren in het jaar 1726 den 16 januari en in het jaar 1778 den 11 juni heeft hij ten huwelijk gekregen den dogter van Bernardus Casparius Hoffmeijer met naame Maria Agnes wiens moeder een dogter van Ebbeler ware een Burger van Kessel in Clefflandt.

Desen Bernardus Casparus Hoffmeijer hadde t regt

van t hoffmijerschap in Leuneker, Edog terwijl hij dese dogter van Ebbeler, die een weduwe met twee dogters ware, waar van de ene eene Scheven gehad heeft, de andere heeft eenen Sloonz, Burgmeister van Dinstlaken in Cleeffkand ten huwelijk kreeg, is hij te wesel blijven wonen, en heeft stark negotieert in korenwijn en bier, en hij heeft bij sijne vroue gewonnen ene dogter en naa den doot van deze vroue heeft hij weer ten huwelijk gekregen ene dogter van Peeters uit Deventer, waarbij hij gewonnen heeft enen soon met name Arnoldus.

Middeler tijt heeft hij zijn broer op den hoff tot Espelo laten wonen, dewelke een Schutte van Bookhout ten huwelijk hadde waarbij enige kinders geteelt heeft, maar dese waar van geen oppassen en waar seer genegen tot den drank, Des wegen gink t met hem den kreeftgank, en soo als dese zijn moeder en vroue overleden waren, heeft desen Bernardus Casper, Hoffmeyer die ook weduwnaar ware in het jaar 1746 goot geoordeelt om zijnen hoff self te gaan bewonen op dat aldaar alles niet te niet liep.

Deswegen is hij op de gemelde tijt met zijn soon en dogter van wesel naa t Espelo gekeert, en dese dogter van Bernardus Casper Hoffmeijer, op welke 't hoff regt wier gevallen, heeft Gaberjel Davina ten huwelijk gekregen, en bewoont met die tegens woordig het Espelo den Hoff van Leuneker, bij welke de vader Ber: Casper met zijn soon Arnoldus woont, de welke alle zijn regt en regeringe aen de jonge leuden heeft overgegeven. Arnoldus is bij een apothekers winkel besteedet.

Er is een brief van Bernard Caspar Hoffmeijer aan zijn broer en zuster naar aanleiding van het bericht van overlijden van zijn zoon Arnoldus Gerardus Johannes op 17 maart 1753 'in den vreemde'. Gevraagd wordt de bezittingen van deze (ondankbare) zoon over te dragen aan Gabriel Davina en Agnes Hofmeijer.

Actum Espelo 17. febr 1749.
Blt Hoffmeijer
Joz Espelo
Gabriel Davina
Joz Davina
Gebooren Hoffmeijer
Joan Post als getuige
Bernard Davina testis
Apost Nay. Daz als getuige

Voorafgaand aan dit huwelijk, vraagt zijn broer Franciscus (de schrijver van de annalen) raad aan Heer van Harthum, advocaat te Zwolle.

Het gaat om de rechten die voortkomen uit de huwelijkse voorwaarden van het eerste huwelijk van Bernard Casper Hoffmeier. De advocaat: *"ziet niet dat uw broeder selven (Gabriel dus) dat hij voor schuld van hem (zijn schoonvader) bij zijn leven kan aangesproken worden omdat een soon niet voor den vader, nog een vader voor de soon conversibel is. En als erfgenaam van de moeder van zijn vrouw sie ik ook niet dat daar actie voor dese crediteuren is"*

Barent Casper Hofmeijer verklaart in 1749 voor het gerecht dat hij aan Gabriel Davina en zijn huisvrouw Maria Agnes Hofmeijer (zijn dochter) overdraagt het Hof te Espelo met alle verdere lenen of allodiale goederen, mede het Nijkamp. Alle meubelen, goederen en huisraad, have en gewas op het land. Het halve markerechtersambt van de marke Lonneker. Bovendien alle schulden van de comparants wijlen vader en moeder.

Annalen: Desen Gabriel heeft tot nun toe 1796 gewonnen 9 kinderen, waarvan 4 in t levent bennen als Hermanus Catharina Gerardus Franciscus."

Uit dit huwelijk:

1. Catharina Davina, geb. ca. 1750 Espelo(Enschede).
2. Franciscus Davina, geb. ca. 1751 Espelo(Enschede), Roomsche Priester 1784 gewijd.
3. Hermannus Bernhardus Davina, geb. Espelo 1749, † ald. 4 april 1819, tr. Enschede 2 okt. 1797 Agatha Clara Gertrudis Anna Kirch, ged. Vreden (D) 11 maart 1775, † Espelo 17 jan. 1848, dr. van Johannes Hermannus en Adriana Francisca Spoede.
4. Gerhardus Adrianus Davina, geb. Espelo(Enschede) na 1750, Roomsche Priester.
5. Gradus Davina, geb. ca. 1752 Espelo(Enschede), † ald. 11 jan. 1820.

Hiermee eindigen de annalen van Franciscus Davina.

Hierbij nog wat informatie over de kinderen van Hermannus Bernhardus Davina en Agatha Clara Gertrudis Anna Kirch. Volgens zijn overlijdensakte was Hermannus landbouwer te Lonneker.

Zij kregen vijf kinderen, waarvan één zoon, Gabriel, en vier dochters. Allen genoemd bij de naamsaanneming van 1812. Het is deze Gabriel, die later markerigter van Lonneker zou zijn. Hij heeft het boekje met de annalen, als kasboekje gebruikt. Mogelijk heeft hij ook voor de genealogische aanvullingen gezorgd.

Bronnen:

- Oudheidkamer Twente, Kasboekje Gabriel Davina, GE L 093, 111, 129, 216, 218, 221, 227, 335.112-135
- Twente Bestand, Genealogie Davina, Theo Davina
- Davina, Th, Van D'Avina naar Davina. Nordhorn, 2001

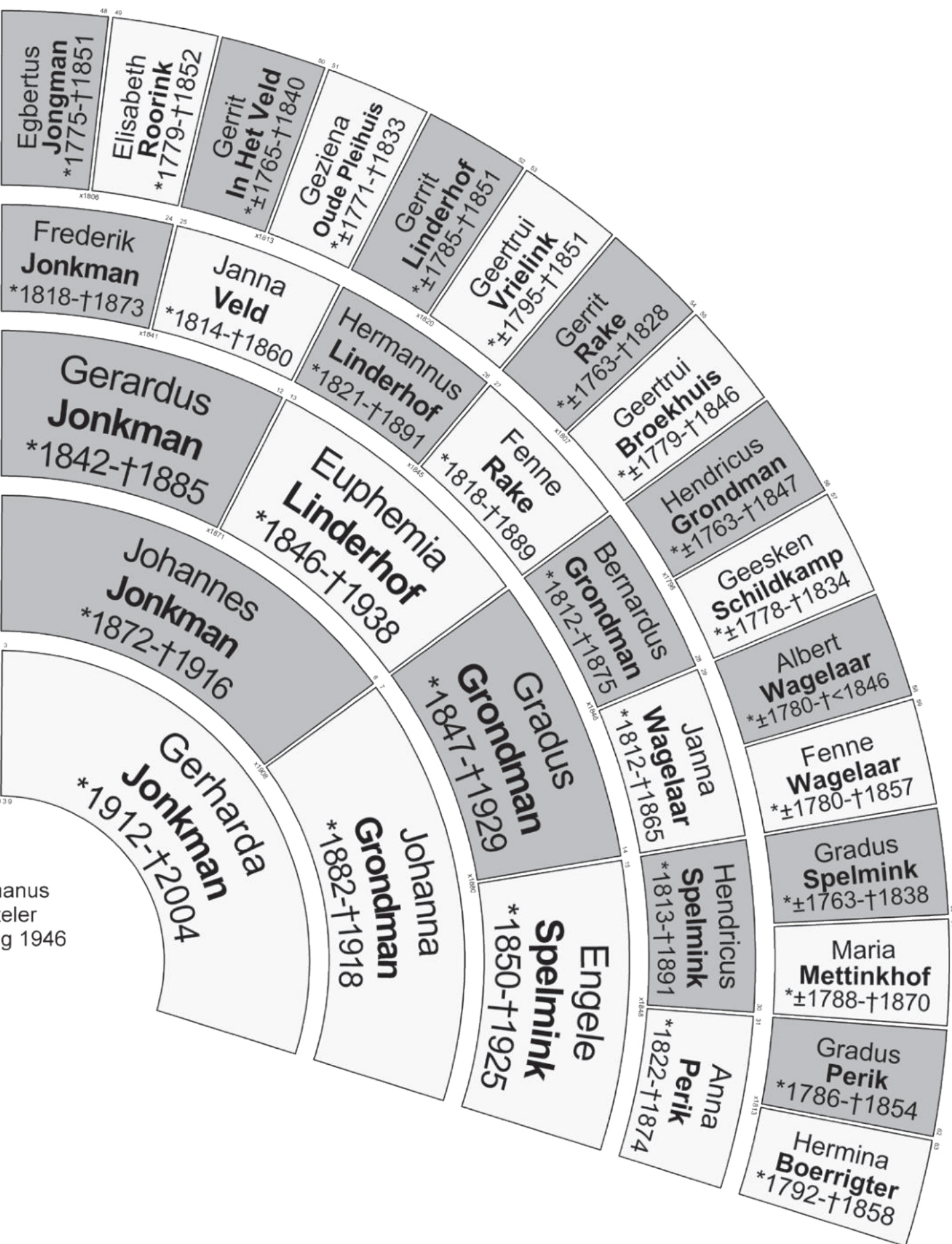
Bron afbeelding:

Lithographie von Victor Adam (1801-1866).

<https://loomings-jay.blogspot.com/2012/11/beresina-1812.html>

Par devant Nous Maire de la Commune de *Lonneker*, Canton *Enschede*
 Arrondissement d'*Almelo*, Département des *Bouches de l'Isse*, s'est
 présenté *Hermannus Bernhardus Davina*
 domicilié à *Lonneker* lequel a déclaré qu'il conserve
 le nom de *Davina* pour nom de famille et pour
 prénom celui de *Hermannus Bernhardus* qu'il a un *fil*
 et quatre *filles* petit *fil* et *petite fille*
 savoir *Gabriel* âgé de *treize* ans; *Francisca* âgée
 de *douze* ans; *Anna* âgée de *dix* ans; *Maria*
 âgée de *neuf* ans, et *Eufemia* âgée de *sept* ans.
 et a signé avec nous. le 2 *Septembre* 1812.
H.B. Davina
Thummius

Correctie op artikel “Annalen van Franciscus Davina, deel 1” in TG-2022-3

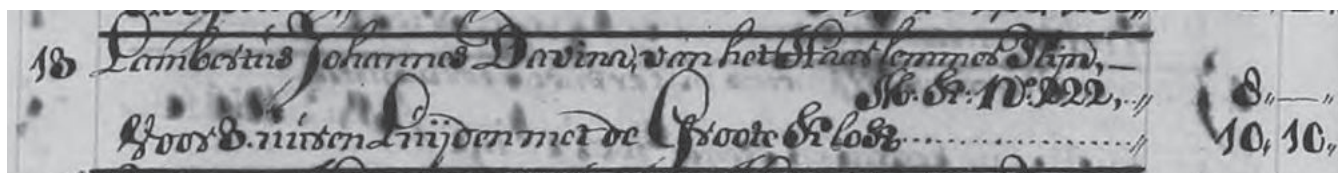
Door Marieken Scholten

In dat artikel wordt op blz 35 bij Lambertus Davina (geb. ± 1687 een overlijdens datum genoemd van 13-07-1764. Hij is echter zeer waarschijnlijk al op 13-11-1754 in de Oude Kerk in Amsterdam begraven.

Lambertus was een zoon van Gabriel Davina en Machtildis van Booven (of Borne).

Zijn eerdere overlijdensdatum was afkomstig uit de genealogie Davina van Theo Davina.

Waar Theo zijn gegevens vandaan haalde, is onbekend. De dochters (Agnes en Maria) uit het eerste huwelijk laten op 7-1-1755 een notariële akte van erfscheiding opmaken. Beide ouders zijn overleden. Lambert(us) als laatste.

De vroome kinderen van Emmelichem en de joffers van Beckum.

Door Hennie Scholten

In Twente is het verhaal van de joffers van Beckum een heel bekend verhaal. Er zijn liederen over gemaakt en het verhaal wordt nog steeds verteld. Ursula van Beckum, de vrouw van Jan van Beckum, afkomstig uit een militair geslacht in Westfalen en Maria van Beckum, de zuster van Jan. Dat waren twee adellijke vrouwen, die hun leven lieten op de brandstapel.

In november 1544 zou in Goor het vonnis zijn voltrokken aan deze twee jonge vrouwen, die het nieuwe geloof van de wederdopers aanhingen.

Een moeilijke en vooral penibele zaak voor de drost van Twente, Goossen van Raesfelt, want hij had hier niet te maken met twee vrouwen van het ‘gemene’ volk, maar met rijke adellijke dames, die allebei een invloedrijke familie achter zich hadden staan.

De reformatie was ontstaan in 1517 toen Maarten Luther zijn 95 stellingen het levenslicht liet zien met scherpe kritiek op katholieke kerk. De beweging verspreidde zich snel over Duitsland en de aangrenzende landen. Naast Luther kwamen ook andere reformatie-stromingen naar voren zoals het Calvinisme en de Wederdopers.

De volgelingen van die nieuwe leer werden streng vervolgd. Geloof was in die jaren geen zaak van het eigen geweten.

De algemene gedachte toen was dat de kerk en de

staat één waren en kritiek op de kerk was dus kritiek op de overheid. De koning was aangesteld door God zelf en de vertegenwoordiger van God op aarde was de paus. Opstand tegen de kerk was opstand tegen de koning en tegen God.

De mensen, die de reformatie waren toegedaan, waren dus opstandelingen en dienden streng te worden bestreden.

Gewone ‘luijden’ gaven weinig problemen als ze werden gearresteerd vanwege de nieuwe leer; ze werden opgeknoot of op de brandstapel gezet. Er was in die tijd weinig pardon of recht voor het gewone volk. Maar twee adellijke dames, dat was een ander verhaal.

Goossen van Raesfelt wist ook niet wat hij er mee aan moest. Hij voorzag grote moeilijkheden als hij de twee freules zou terechtstellen en hij probeerde er alles aan te doen om de beide vrouwen te laten inzien hoe verkeerd ze waren in hun opstandige geloof. Hij probeerde de verantwoordelijkheid nog naar Ridderschap en Steden -een soort provinciale staten- te schuiven, maar die gaven niet thuis. De drost van Twente moest zichzelf maar redden met deze penibele zaak. Misschien had hij de dames nog naar huis gestuurd, als de inquisiteur van Gelderland en Overijssel, Bernard Gruwel zich er niet mee bemoeid had.

Bernard was geboren in Emmerik en was prior van een

Dominicanerklooster in Zwolle. Hij werd door de paus en de keizer Karel V benoemd tot inquisiteur over 'de zogenaamde 'Neder-Duitse landen'. Een invloedrijk man, die niet gepasseerd kon worden, zelfs niet als om de adel van Twente ging.

Misschien was er nog een reden om de freules terecht te stellen. De bezittingen van veroordeelde ketters werden verbeurd verklaard: ze vervielen aan de overheid. Van Raesfelt, als drost van Twente, kreeg daar een derde deel van mee.

Toch was hij uiterst behoedzaam en hij heeft de executie, die door Bernard Gruwel werd geëist zo lang mogelijk uitgesteld.

Hij hield de dames maandenlang gevangen op kasteel Twickel tot november 1544. Toen kon hij niet meer onder de terechtstelling van de joffers uit, want zij bleven volhardden in hun geloof. De freules moesten dus de vuurdood ondergaan en dat gebeurde op het Galgenveld te Goor.

Er zijn een aantal ballades overgebleven uit die tijd over de freules van Beckum en hun martelarendood. Ze verhalen over wonderen, die zouden zijn gebeurd bij de terechtstelling.

Het Galgenveld bij Goor zou een sinistere plek zijn waar de mensen liever niet kwamen en aan de paal waaraan de vrouwen waren vastgebonden begonnen bladeren te groeien, aldus zongen de ballades.

Hoe mooi de ballades ook klink er blijven nuchtere en praktische vragen. Ook hier.

De joffers van Beckum hebben ruim een half jaar vastgezeten op kasteel Twickel.

Werd dit zomaar geaccepteerd door Johan van Beckum, de broer en echtgenoot?

Jan van Beckum was lid van Ridderschap en Steden, hij was een invloedrijk man. Hij had zijn vrouw zonder meer laten gaan voor een ondervraging onder het motto dat zo'n verhoor geen kwaad kon. Maar na een week zal hij toch best eens geïnformeerd hebben waar ze bleef. En zijn zuster zat ook nog gevangen. Dan zou je, als adellijk man, op zijn minst willen weten wat er nou precies aan de hand was.

Er is niets van bekend dat Jan stappen ondernam om zijn vrouw en zijn zuster desnoods te gaan halen.

Pas na de dood van Ursula, zijn vrouw, schreef hij een brief aan haar familie in Duitsland waarin hij meedeelde dat ze was terechtgesteld en wat hij nou moest ondernemen. Toch wel een wat vreemde gang van zaken.

In Westfalen, waar Ursula vandaan kwam, werd anders gereageerd. Daar lag de situatie ook heel anders dan in de Nederlanden. Keizer Karel V was keizer van Duitsland en heer der Nederlanden maar zijn macht in de Nederlanden was veel groter dan in Duitsland. Hij had daar te maken met een groot aantal rijksvorsten, die hem tot keizer gekozen hadden, maar die hem ook weer konden afzetten.

Terechtstelling joffers van Beckum te Goor.

Karel V, keizer van Duitsland, heer der Nederlanden.

Er woedde in die jaren in Duitsland al een langdurige strijd onder boeren en vorsten. In 1555 moest Karel bakzeil halen bij de vrede van Augsburg. "Van wie het land is, is ook de godsdienst," was het motto ofwel: elke vorst bepaalde in zijn gebied welke godsdienst daar zou heersen en niet de keizer bepaalde dat. In Duitsland is nooit een protestantenvervolging geweest zoals die in ons land is geweest.

Ursula van Werdum, de vrouw van Jan van Beckum was, zoals vermeld afkomstig uit een militair geslacht. Haar beide broers waren officieren in het Gelderse leger en de hertog van Gelre heeft zich jarenlang verzet tegen de macht van Karel V.

Die beide broers accepteerden niet dat hun zuster, een vrouw van adel, als een gewone boerin ter dood was gebracht op de brandstapel.

In de martelarenliederen uit die tijd wordt altijd vermeld dat de veroordeelde protestanten zingend de brandstapel beklommen en de afschuwelijke dood vol geloofsvertrouwen tegemoet traden. Dat werd ook over de joffers van Beckum in die liederen verteld.

Maar veel gewone bewoners van het oosten van het land die hun familieleden hadden zien terechtstellen waren niet vergevingsgezind, zij zonnen op wraak.

Toen groepen van deze mensen zich gingen verenigen ontstond er tegen 1550 een gevaarlijke bende, die zich 'vroome kinderen van Emmelichem' noemde.

Een bende, die de katholieke kerk de oorlog verklaarde en brandschattend en plunderend door het oosten van het land trok en tot diep in Westfalen haar sporen achterliet. Ze had het vooral voorzien op de bezittingen van Van Raesfelt en de kerken en kloosters in

Gelderland en Overijssel.

Het dorp Neede werd compleet platgebrand, Nijmegen, Zutphen en Doetinchem werden door de bende overvallen. Zwolle kreeg te maken met de roof van een kudde koeien, die net buiten de stadswallen graasden en tot de bezittingen van de stad behoorde. De velden rond Deventer werden platgebrand, vee, hooi en schuren verdwenen in de vlammen. Dat betekende zware winterse dagen voor de stad.

Het duurde niet lang of de beschuldigende vinger ging in de richting van de beide broers van Ursula van Beckum, Hero en Hicko von Werdum. Zij zouden de aanvoerders van de bende zijn en handelden uit wraak voor de dood van hun zuster.

Voor de drost van Twente heeft jacht gemaakt op de bendeleden. Velen werden ook gepakt en terechtgesteld, maar de leiders werden nooit gepakt.

Korte tijd later werd heel Nederland opstandig, niet alleen om de godsdienstvrijheid, vooral om economische redenen. De koning van Spanje, heer der Nederlanden had veel geld nodig voor zijn oorlogen en Nederland was bezig een rijk land te worden, vooral door de zeevaart. De belastingen die het land moest opbrengen, kwamen hard aan.

Het werd het begin van de tachtigjarige oorlog (1568-1648) en de bende van de vroome kinderen van Emmelichem verdween in die jaren net zo snel als ze was opgekomen. Maar het oosten van Nederland werd nog lang met angst en beven gedacht aan die bende van 'de vroome kinderen van Emmelichem'.

Bronnen: diverse boeken en liederen.

Agenda:

Lezingen 1e helft 2023:

14 januari: Hennie Kok; Sociale onrust door de dienstplicht 1811-1820.

De invoering van de dienstplicht wordt gezien vanuit de onderlinge relatie van overheid, samenleving en de militairen. En dat voor de Twentse samenleving in de periode 1811 tot 1820. Ze telde toen ruim 56.000 inwoners. Het gaat primair om de repressie van de overheid om de tegenstand van de bevolking en de militairen zelf de kop in te drukken. Het gaat om malversaties, onwilligheid en desertie te bestrijden door veroordelingen, inkwartiering en inzetten van militaire troepen. Ook komen zaken aan de orde als betaalde vervanging. Verder komen vragen aan de orde als: Waarom was die invoering uitzonderlijk ten opzichte van de rest van Nederland, waarom is die nooit beschreven? Waarom was de repressie onder Koning Willem I in de periode 1814-1820 intenser dan die onder Napoleon (1811-1814). Voorbeeld: Vele dienstplichtigen mochten niet trouwen omdat ze tijdens een militaire keuring niet waren komen opdagen.

11 maart 2023: Aad Verouden; Het nut van oude belastingregisters bij genealogisch onderzoek.

We beginnen allemaal met het trouwboekje van onze ouders of grootouders. Vervolgens doen we onderzoek in de burgerlijke stand en in de bevolkingsregisters.

Tot ca 1800 kun je dan nog vrij zeker zijn dat je over de juiste gegevens beschikt. Maar naarmate we verder vòòr dit jaartal geraken, krijgen we steeds meer te maken met vele soorten interpretatieproblemen.

Je moet wel sterk in je schoenen staan om aan de verleidingen van waarschijnlijkheden en zogenaamde logische conclusies weerstand te bieden. Ik kan daar als geen ander over meepraten. Gedurende bijna 40 jaar genealogisch onderzoek ben ik er ook een aantal malen op een vreselijke manier ingetuind. Dank zij mijn ervaringen als inspecteur bij de rijksbelastingdienst ben ik altijd weer op het juiste genealogische pad teruggekomen.

Het is algemeen bekend dat in veel bronnen, welke wij thans als grondslag nemen voor genealogisch onderzoek, nogal nonchalant is omgesprongen met feitelikheden. Iemands naam werd opgeschreven zoals men hem hoorde uitgesproken worden. Dat betekent dat in dezelfde plaats de dominee of pastoor er een andere schrijfwijze op na hield dan de notaris of de schepenen, die de betrokkene soms onder een geheel andere naam kenden.

Ook kwam het regelmatig voor dat mijnheer A in zijn geboorteplaats met zijn vaders familienaam werd aangeduid maar in de plaats waar zijn moeder vandaan kwam, heel gewoon de familienaam van zijn moeder kreeg toebedeeld.

Zolang je maar over keiharde DTB-gegevens beschikt, kom je daar meestal nog wel uit. Maar als die ontbreken, wat dan?

Het antwoord is verrassend eenvoudig: allerlei soorten belastingregisters.

Door de eeuwen heen gold voor alle belastingadministraties een ijzeren wet: Zorg dat de tenaamstelling juist is, anders kun je naar je centen fluiten.

Of het nu om kohieren van de 100e penning of quotatieregisters ging, cijns-, tiend-, pacht- of leenregisters, de klerk die de namen en feiten moest te boek stellen, probeerde zoveel mogelijk details weer te geven. Daardoor geeft een kijkje in dit soort registers vaak verrassende nieuwe inzichten.

Mijn ervaring is, dat veel vastgelopen onderzoeken via het een of andere belastingboek kunnen worden vlot getrokken. Tijdens mijn lezing zal ik een aantal voorbeelden geven van verschillende families die zo een flink stuk verder terug in de tijd konden worden gebracht.

Mr. A.H.G. Verouden

8 april 2023: Guus Goorhuis; middeleeuwse geschiedenis van Oldenzaal.

De lezing vindt plaats in de Stefans-Hof in Borne, om 14:00; de zaal is open vanaf 13:30 uur.

De ingang is rechts naast de Stephanus kerk.

†

Gedenk in Uwe godvruchtige gebeden de
Ziel van Zaliger

Albertus Kraesgenberg

Echtgenoot van
ENGELINA MARIA BEERNINK

geboren te Losser 8 Febr. 1885, voorzien van
de H.H. Sacramenten der stervenden over-
leden in het R.K. Ziekenhuis te Enschede op
6 Oct. 1947 en 9 Oct. d.a.v. begraven op het
R.K. Kerkhof te Losser.

De dood, waaraan een goed leven vooraf-
ging, mag niet als een ongeluk beschouwd
worden.

Dierbare echtgenote en kinderen, zalig zij,
die trauren, want zij zullen getroost worden.
Gij zijt nu bedroefd over mijn heengaan, maar
de troost, die het geloof ons leert, is dat wij
eenmaal de vreugde van de Eeuwige Zalig-
heid samen zullen genieten. Bidt veel voor
mij, opdat ik die vreugde spoedig moge deel-
achtig worden.

Dierbare kinderen, houdt uw moeder in ere,
en laat de liefde, die mij steeds betoond
hebt, op haar overgaan, die uw troost en
zorg zo nodig zal hebben, die zich nu als
een eenzame en verlaten weduwe voelt.

Maria van de H. Rozenkrans, bid voor ons.

† Mijn Jezus, barmhartigheid.

F. J. ter Schure, R.K. Koster, Losser.

†

Bid voor de ziel van zaliger,
JOHANNES ALBERTUS ZANDHUIS

echtgenoot van
JOHANNA VAN 'T REVE,

geboren te Ar. de Almeido den 23 Oct. 1857
en na 't ontvangen der laatste H.H. Sacra-
menten aldaar overleden den 28 Juni 1903
en den 1 Juli daaropvolgende begraven
op R. K. kerkhof aldaar.

Vader, alles is U mogelijk; laat dezen kelk
mij voorbijgaan, doch niet mijn, maar Uw wil
geschiede. Marc. XIV: 36.

Ik ben ziek geworden en er was niemand,
die mij helpen kon. Ps. CVI.

Haastig kwam wel de dood, doch de recht-
vaardige, al wordt hij ook door den dood
verrast, zal in vrede zijn. d. Wijl. VI.

Niet de plotselinge dood is te vreezen, maar
wel die, welke tegelijk en plotseling en on-
voorbereid is. H. Gregorius.

Mijne echtgenote, stel uw vertrouwen op
God. Hij is uw beschermer. Mijne kinderen,
vergeet uwe moeder niet, maar eert haar alle
dagen uws levens en bidt voor de rust van mijn
ziel.

ONZE VADER — WEES GEGROET.

R. I. P.

*LECTR. DRUKKERIJ, J. T. SOU. MEH. AL. TEL.

In het H. Misoffer der Priesters en de
gebeden der Geloovigen wordt aanbevolen
de Ziel van Zaliger

MEJ. GEZINA MARIA LUTTIKHUIS
Lid der Derde Orde van O.L. Vrouw v.d.
Berg Carmel. Echtgenote van den Heer
Theodorus Johannes Thien

geb. te Saasveld, 6 April 1876, na een lang-
durig, geduldig gedragen lijden, voor-
zien van de H.H. Sacramenten der Sterven-
den, overleden te Zenderen op den feestdag
van Allerheiligen v.d. Carmel, 14 Nov. 1938,
en aldaar begraven 17 Nov. 1938.

„Zie, Ik neem degene van U weg, die Gij
zoozeer bemindet”. Groot is het verlies van
deze zorgzame Vrouw en liefdevolle Moeder
voor degenen, die op deze wereld achterblij-
ven. Doch troostend is het te weten, dat zij
haar leven heeft voleind in trouwe plichtsver-
vulling, in diepen godsdienstzin en innige de-
votie tot de Moeder van den Carmel.

Der armen nood wist zij te lenigen en
de vurige godsvrucht tot den H. Jozef
bracht haar aan menig ziekbed en stervens-
sponde. Haar eigen, langdurig lijden wist
zij te heiligen in volledige berusting, overee-
komstig haar woorden: „Gods H. Wil ge-
schiedt in alles.”

Dierbare echtgenoot en innig geliefde kinde-
ren, steeds zijn mijn liefde en zorgen naar U
allen uitgegaan. Hebt dank voor alles wat
Gij voor mij gedaan hebt en weest mijn
woorden indachtig: „In den Hemel zal ik
nog meer voor U doen dan ik hier op aarde
voor U heb kunnen verrichten.” Bidt allen
voor mij en Gij, Eerw. Heerzons, gedenkt
mijn ziel nu en in de toekomst dagelijks aan
het altaar des Heeren. Mijn geliefde Dochters,
toegewijd aan O.L. Vrouw, vergeet mij nim-
mer in Uwe offers en gebeden. Beminde fami-
lie en allen die mij gekend hebben, weest
mijn ziel gedachtig.

Maria, Moeder en Luister van Carmel,
bid voor mij.

Colofon

*Nederlandse Genealogische Vereniging.
Opgericht 1946.*

Correspondentieadres:

Correspondentieadres
NGV, Postbus 50, 3980 CB, Bunnik.
Bibliotheek en andere diensten:
Kosterijland 3, 3981 AJ, Bunnik
Telefoonnummer: 085 - 105 1199

Afdeling-Twente.

Opgericht 1984 (Heropgericht 2021).
Het gebied omvat de volgende gemeenten:
Almelo, Avereest, Borne, Dinkelland, Enschede,
Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo,
Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Ommen, Rijssen-
Holten, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Dalfsen,
Olst-Wijhe, Raalte en de voormalige gemeente
Bathmen.

Afdelingswebsite:

<https://www.ngv-afdelingen.nl/twe/>

Afdelingsbestuur en functionarissen

Voorzitter

Vacature

Secretaris

Marieken Scholten-Sijes
E-mail: secretaris-twe@ngv.nl

Budgethouder

Ben Lenferink
E-mail: b.lenferink@lentifa.nl

Bestuurslid en Genealogisch correspondent

Anton Hilgerink
E-mail: correspondent@home.nl

Bestuurslid en eindredacteur Twente Genealogisch (TG)

Hennie Scholten
E-mail: hennie.scholten@home.nl

Bestuurslid en coördinator cursussen

Hans Souverijn
E-mail: hans.souverijn@ziggo.nl

Bestuurslid en coördinator lezingen

Henk Huiskes
E-mail: gen.hbhuiskes@caiway.net

Afgevaardigde naar AV

Henk Huiskes (zie linksonder)

Indexering Twente Genealogisch

Ton Boswerger
Email: tonboswerger@kpnmail.nl

Verzending Twente Genealogisch (TG)

Corrie van der Beek
E-mail: cjbeek1@gmail.com

Webmaster

Marieken Scholten-Sijes
E-mail: webredacteur-twe@ngv.nl

Kopij Twente Genealogisch.

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen voor TG in te korten, aan te passen of te weigeren. Dit geschiedt vanzelfsprekend alleen in/ na overleg met de auteur.

Twente Genealogisch verschijnen.

Bij voldoende kopij verschijnt TG vier keer per jaar rond het einde van elk kwartaal.

Bezorging Twente Genealogisch

Voor de bezorging van Twente Genealogisch kunt u contact opnemen met mevrouw Corrie van der Beek.
Twente Genealogisch wordt gratis toegezonden aan de leden van Nationaal Twente en aan leden van andere afdelingen, die een bijkomend lidmaatschap zijn aangegaan.

Abonnement

Wilt u een abonnement op dit blad, dan zijn de kosten € 12,50. U kunt zich aanmelden via de secretaris.

Publicatie

Het in dit blad gepubliceerde mag slechts worden overgenomen met schriftelijke toestemming van de redactie, de schrijver en vermelding van de bron: Twente Genealogisch ISSN-138-0787

Wijzigingen

Adreswijzigingen, wijziging e-mailadres, opgave nieuwe leden en opzeggingen uitsluitend via het e-mailadres: ledenadministratie@ngv.nl of per post naar NGV- ledenadministratie, Postbus 50,3989 CB Bunnik.

Oude kerk van Borne IV

Auteur: Marieken Scholten-Sijes

Schilderingen

Na voltooiing van de kerk in 1482, zijn er afbeeldingen van heiligen aangebracht. In de loop der eeuwen zijn veel schilderingen verloren gegaan. Waarschijnlijk vooral door inwerking van vocht. In de 18e eeuw werden ze witgekalkt vanwege toen geldende modeopvattingen.

Tussen 1919 en 1921 werden een groot deel van de schilderingen ontdekt en blootgelegd. Het vocht had de schilderingen beschadigd. Het lijkt erop dat in deze fase al het oude pleisterwerk rondom de schilderingen is overpleisterd met een laag die in 1973 zo slecht was dat hij weer is verwijderd.

In 1967 wordt gemeld 'Vele schilderingen bladderen af, terwijl andere totaal verpoederen. De slechte toestand is toe te schrijven aan het hoge vochtgehalte der kerk. De kerkvoogdij heeft de schilderingen reeds afgeschreven'.

In 2019/2020 worden de muur- en gewelfschilderingen geconserveerd door OUOU Bouwhuis Journée. Zie voor het verslag hiervan aan einde van deze pagina.

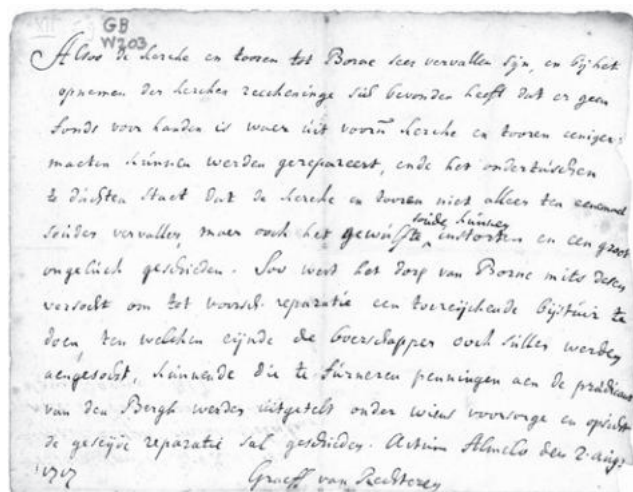
Onderhoud kerk en toren

Niet alleen de schilderingen hadden te lijden. Ook het kerkgebouw en de toren hadden regelmatig onderhoud nodig. Zo schreef de graaf van Rechteren in 1717 in een brief aan de heer C. van den Berg, predikant te Borne: "Dat de kercke en tooren niet alleen ten eenenmael souden vervallen, maer oock het gewelfte soude kunnen instorten en een groot ongelück geschieden". Na onderzoek naar de fondsen van de kerk schrijft hij: "Er geen fonds voorhanden is waer uit voornoemde kercke en tooren eniger maeten kunnen werden gerepareert. Soo wert het dorp van Borne mits desen versocht om tot voorsch. reparatie een toereijkende bijstuur te doen, ten welcken eijnde de boerschoppen oock sullen werden aangesocht" De bewoners van de boerschoppen zijn overwegend katholiek, maar moeten toch bijdragen aan het herstel van de door de protestanten gebruikte kerk.

In 1779 werd door een zwaar onweer het dak van de toren en de kerk zwaar beschadigd. De dakdekker ontving voor het herstel 5 gulden en 12 stuivers.

Kerkorgel

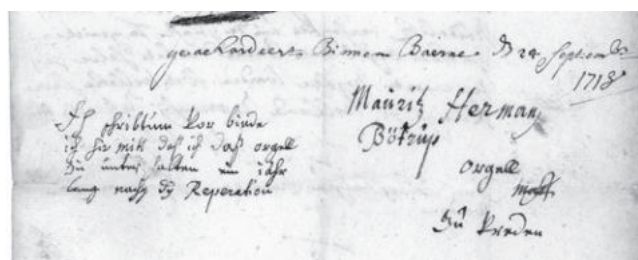
Uit documenten van 1717/1718 blijkt dat het orgel dringend gerepareerd moet worden. Bij de eerste offerte worden de kosten getaxeerd op f97:-. De orgelmaker gaat na overleg akkoord met f 55:-.

"De reparatie bestaat als volgt.

1. Drie blaasbalgen moeten losgenoemen worden.
2. Het orgel gans loosgenoomen worden en gestelt Met eenige Nije pippen van ellick register.
3. Neffens andere toe daet alle meterijaelen daer bij.
4. De prestante nijes verleijkt en versulvert"

In 1821 bleek de kerk in deplorabele toestand te verkeren. Het kerkbestuur schreef aan de koning een smeekbede voor de renovatie van f 3027,-. Het uitoefenen van de openbare eredienst is door "vele ontevredenheid binnen in zulk een Staat, dat de uitoefening van de Openbare Eredienst veel genoeglijk en eerbaars mist. "... Jawel haast gevaarlijk". Ook de pastorie had een opknappbeurt nodig. En ... de Protestantse Gemeente moest nu zelf de (onderhouds)kosten betalen!

Bronnen

BOUWHUIS & JOURNÉE, Restauratoren muurschilderingen. Rapport conservatie muur- en gewelfschilderingen – 2019/2020 Oude Kerk (Stephanuskerk) Borne

<https://pgborne.nl/website/wp-content/uploads/Rapport-conservatie-schilderingen-Borne-OUOU-2020-kleiner.pdf>

Grotenboer, J.; De oude kerk van Borne, een eenvoudige hemel op boerenaarde. Borne, 2006. Schilderingen, p. 39.

Harten-Fransen, M.G.E. van; Grepen uit de historie van Borne (deel 2), Borne, 1987. p. 44-48

Oudarchief GB W 202, 203. Reparatie toren en kerk 1717. Oudheidkamer Twente.

Oudarchief GB W 227, 228. Reparatie orgel 1717/1718. Oudheidkamer Twente.

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

Retouradres:
Holthuisenbrink 29
7544 ML Enschede

*Mariakapel aan de Koppelsbrink te Borne
Uitleg foto zie binnenzijde omslag.*